

Izhaja ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
zemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/1. — Telefon št. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knaflovi ul. št. 5/1. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.

Ispraviteljski oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 493

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem čez. zavodu: Ljubljana
št. 11.843 — Praha číslo 78.180.
Wien, Nr. 105.441.

Ljubljana, 24. septembra.

Dočim se vrše priprave za konferen-
co vodilnih evropskih državnikov v
Lozarnu, kjer naj se že ugotovijo po-
drobnejše temelji varnostnega pakta za
meje v porenjskem predelu, je svet iz-
nenadil predlog, ki ga je vročila Češko-
slovaška v Berlinu, predlog, ki ponuja
pogajanja v svrhu sklenitve varnostne-
ga in arbitražnega pakta med Češko-
slovaško in Nemčijo.

Malo poprej je slično iznenadil poli-
tično javnost intervju rumunskega vna-
jnega ministra Duce, ki je napovedal,
da predloži Rumunija vsem svojim so-
sedom, tedaj tudi Madžarski, Bolgariji
in Rusiji, pogajanja za sklenitev varno-
stnih in arbitražnih paktov. Kolikor boli
se tedaj ideja zapadnega varnostnega
pakta bliža uresničenju, toliko konkre-
tniša postaja tudi zadeva z varnostnimi
pakti v srednji in južnovzhodni Evropi.

Vsekakor pa je češkoslovaški korak
najzrednejši dogodek, kar se vidi tudi
po tem, da je celokupna politična jav-
nost v nesigurnosti, kako naj ga oc-
njuje in presoja. Zato se opaža v vseh
izjavah vodilnih političnih listov velika
rezerviranost, kaj šele pri diplomatih.
Ker se danes v vsej Evropi soglasno
priznava dr. Beneš kot nenavadno spre-
ten, agilen in iniciativen diplomat, pri-
pisujejo povsod njegovemu koraku ve-
liko resnost, zato tem bolj skopirajo s
komentarji. Najvažnejše je seveda, kaj
porečejo k Benešovi akciji v Nemčiji,
ki je direktno prizadeta. Doselej se vidi
le, da zmerni nemški krogi simpatično
pozdravljajo Benešev predlog, naglašajo-
č, da je dr. Beneš ves čas skušal po-
mirjevalno vplivati na razmerje med
Berlinom in Parizom, da se je sistema-
tično ogibal angažirati se preveč proti
Nemčiji, da ima le definitivno zvezo s
Francijo in naposled, da med Nemčijo
in Češko-slovaško ni obmejnih sporov.
Nacionalna desnica naglašala predvsem,
da se kljub Beneševemu predlogu za-
deva stvarno ne bo mogla premotivati
ali celo razrešiti poprej, dokler ne bodo
končana pogajanja za zapadni varnostni
pakt. Ekstremisti nacionalno - šovin-
istične vrste seveda izrabljajo priliko po
svoje v to, da hočejo napraviti junktim
med varnostnim paktom in koncesijami
v korist nemški narodni manjšini v Če-
ško-slovaški. Verjetno je, da se bo usme-
rila taktika Berlina v tem smislu, da se
stvarna razmotrivanja predloga zavle-
čejo v čas, ko bo že varnostni pakt za
reško mejo gotov.

Na nemški strani se je s pozornostjo
opazilo, da se je češkoslovaški predlog
pojavil ločeno od države, ki je na vzhod
ni nemški meji še bolj zainteresirana.
to je od Poljske. Poljsko časopisje tudi
odkriti izraža svoje nezadovoljstvo z
Benešovo iniciativo. Ne more pa se reči,
da je to nezgodovanje upravičeno. Zakaj
jasno je, da leži težnja Beneševa
predloga v tem, da je izvršen čim
brže, čim bliže locarnskim razgovorom
in pa da se je izvršil s predhodnim spo-
razumom s Parizom. Kakor hitro bi se
tak korak napravil skupno s poljskim
sličnim predlogom, bi se stvar izdatno
komplicirala, zakaj prvič je nemško-
poljsko razmerje radi carinske vojne,
spora glede odtantov in drugih gospo-
darskopoličnih diferenc izdatno bolj
napeto in drugič je med Poljsko in Nem-
čijo meja, ki jo v Berlinu smatrajo ta-
korekto za sporno; saj so poljski kor-
dor, Gdansk in Gornja Šlezija one toč-
ke, okrog katerih se sučejo najtežji pro-
blemi, pravde za evropski varnostni
pakt. Ako je v Beneševem predlogu
tudi taktika, — in nedvomno da je —
tedaj se je moral izvršiti brez Poljske
in pred njo.

Poljska politična javnost izraža zadnji
čas tem večjo samozavest, ker se je
pokazala možnost zblizanja z Rusijo. V
zvezi z napovedanim posetom Čičerina
v Varšavi so se pojavile vesti o na-
črtu posebnega pakta neagresivnosti, ki
bi ga sklenile med seboj sovjetska Ru-
sija in njene zapadne sosedice. Del češke
javnosti baš v tem pogledu očita dr. Be-
nešovo premalo iniciativnosti.

Dasi se danes še ne da presoditi, kak-
šen bo nemški odziv na češki predlog,
vendar je izven dvoma, da je z njim
vprašanje varnosti nemških vzhodnih
meja stopilo v stadij stvarnega obrav-
navanja. In že to je za razvoj politične
situacije v srednji Evropi zelo velikega
pomena.

Z Albanijo ni bila sklenjena nobena pogodba

Beograd, 24. septembra. r. Iz Aten se širi
vest, da je kraljevina SHS zaključila defi-
nitivno pogodbo z albansko republiko, po
 kateri naj bi se Albanija v najkrajšem čas-
 su priključila kraljevini SHS. Po drugih ve-
 steh pa zopet izgleda, da bi se imel pro-
 glasiti Ahmed beg Zogu za kralja Albanije.
 Povodoma teh vesti zunanje ministrstvo ka-
 tegorično demantira, da bi kraljevina SHS
 sklenila kako pogodbo z Albanijo v tem
 smislu.

Kralj v Baru in Ulčinju

Navdušen sprejem kralja v črnogorskem primorju.

Bar, 24. septembra. r. Včeraj opoldne je
dospela kraljeva dvojica s spremstvom pred
Bar. Z vseh torpednih rušilcev so bili od-
dani pozdravni streli. Pri vstopu kralja v
njesto je godba zaigrala državno himno,
župan Spiro Zagarčanin pa je pozdravil
kralja in mu predstavil uglednejše meščane.
Med ovacijami občinstva je kralj nagovoril
nekatero navzoče, naka se je s spremstvom
odpeljal v avtomobilu k parniku »Karagor-
gie«. Čez pol ure se je vrnil k obedu, ki je
bil prirejen v poslopju italijanske paroplov-
ne družbe. Obedu se je poleg kralja in
spremstva udeležilo tudi 50 povabljenih go-
stov. Barski nadškof je imel med obedom
govor, v katerem je izrazil veselje primor-
skega prebivalstva nad posetom kralja. Po
obedu se je kralj vrnil na ladjo ter ob pol
3. nadaljeval pot v Ulčinju. Pri odhodu so

pozdravljali kralja streli iz topov na bojnih
ladjah. Ves čas potovanja so premlele kra-
ljevo ladjo torpedovke.

Potovanje v Ulčinju je trajalo poldru-
go uro. Pri vstopu v ulčinjsko pristanišče so bili
zopet oddani pozdravni streli iz topov. Na
obali je bilo zbrano mnogoštevilno občin-
stvo, ki je pozdravljalo z navdušenimi ova-
cijami kralja, ko se je izkrcal v čolnu. Po
pozdravu se je kralj odpeljal na grif Rati-
slavo, bivšo posest kralja Nikole, kjer je
ostal do mraka in odkoder je vžival prekras-
nen razgled. Ob pol 8. zvečer se je vrnil v
avtomobilu v malo pristanišče, kjer mu je
zbrana množica prirejala dolgotrajne ovaci-
je. Ob trideseti na 8. je odpotoval s parnikom
»Karagorgie« nazaj v smeri proti Baru, s
čemer je bilo njegovo potovanje po Črni go-
ri zaključeno.

Vedno večja napetost politične situacije

Sedaj je prišel do izraza odpor proti radičevcem tudi iz vrst ra-
dikalov v Šumadiji. — Opozicija označuje položaj za vrlo resen.

Beograd, 24. septembra. p. Četudi je
bil današnji dan na prvi pogled brez
večjih političnih dogodkov, vendar so se
razmere razvijale v znamenju veli-
kih skrbi za ohranjanje sedanjega reži-
ma. Radikali so imeli mnogo opravka
s pritožbami svojih pristašev proti ra-
dičevskim ministrom ter z nezadovolj-
stvom, ki se je začelo pojavljati proti
režimu sedaj tudi že v vrstah radikalov
same Šumadije. Tako so prejeli radikali
od svoje okrožne organizacije v kra-
ljevskem okrogu (Negotin) protestno
ostro pritožbo proti postopanju radičev-
skih ministrov za šume in rude, pošte
in agrarno reformo, ki so vse resortne
uradnike v tem okrožju odstavili ter
imenovali na njihova mesta pristaše
papa Gjoke Popovića. Velizarju Janko-
viću, ki je na potu v Washington so po-
slali radikali depešo, naj se vrne v Beo-
grad, sicer bo izgubil vse svoje pristaše.

Radikali zahtevajo, da radičevci takoj
prenehajo s svojim postopanjem, sicer
da bo NRS v okrožju propadla.
Dopoldne so na konferenci radikalnih
prvakov razpravljali izključno o odno-
šajih med radikali in radičevci. Ta kon-
ferenca izjavi živahne komentarje vse-
povsod. Sploh se v vseh političnih kro-
gih odprlo in jasno govori o nezado-
voljstvu proti radičevcem. Današnja
»Reč« razpravlja o položaju in piše:
»Vse izgleda, da se vrne gosp. Nikola
Pašić koncem tega meseca v Beograd.
To se pravi, da se vrne prej, nego se
je pričakovalo. Vsekakor je to v zvezi
z gnetim in težkim političnim položaj-
em ter se lahko trdi, da je na vidiku
kriza današnjega kabineta RR.«

Beograd, 24. septembra. r. Današnja
»Pravda« prinaša članek pod naslovom
»Priprave proti Pribičeviću«, ki pravi,
da se je g. Pribičević posrečilo s svo-
jim geslom proti sporazumu z radičev-
ci v velikem delu razdražiti srbske

množice, tako, da sedaj radikali ne ve-
do, kaj naj store. V drugem delu srbs-
ta, posebno v Vojvodini in Slavoniji,
so radikali zelo ogorčeni in že javno
nastopajo proti radičevcem. Ti dve dej-
stvi sta v resnici povzročili skrb. Radi-
kali v Zagrebu so na podlagi vsega te-
ga začeli govoriti, da sedanjí režim ni
zrel, da je samo začasen, da so ljudje
v HSS neiskreni in da se režim od vseh
strani podkopuje. Radičevci se radi te-
ga nahajajo v neprijetnem položaju, ker
mislijo, da niso ničesar zakrivali, s čer-
mer bi povzročili nesporazum med
vladnimi strankami. Radičevci izjav-
ljajo, da niso z nobenimi zahtevami po-
kvarili harmonije, ker so vse odgodili
do povratka g. Pašića. V politični situ-
aciji se more konstatirati, pravi »Prav-
da«, da napadajo režim deloma radi-
kali, deloma g. Pribičević. Ali se bo to
moglo vzdržati, je vprašanje, kajti med
radikali vlada in se povečuje nezado-
voljstvo. Radikali predvidevajo nekako
izpremembo na jesen, ne vedo pa,
kakšen bo njun obseg. Interesanten je
pojav, pravi »Pravda«, da so radikali
istotako razpoloženi proti Pribičeviću,
in sedaj izgleda, da se bo pričela kam-
panja proti njemu.

»SAMOUPRAVA« IN VOJVODINSKI RADIKALI

Beograd, 24. septembra. r. Današnja
»Samouprava« prinaša članek pod na-
slovom »Radi objašnjenja«, v katerem
zameri vojvodinskim radikalom, ker so
javno nastopili proti radičevcem, češ,
da vodstvo radikalne stranke vodi rač-
un o njihovih interesih, kajti radikal-
na stranka je v preteklosti dokazala, da
se je že večkrat žrtvovala, ako je to
zahtevala narodna potreba. Vseled tera
pravi, da bi morali imeti vojvodinski
radikali več zaupanja v vodstvo stranke
in da ne bi smeli na tak način kazati
svojega nezadovoljstva.

Jugoslovenski radio koncert

Beograd, 24. septembra. p. Naše poslani-
štvo v Curihu javlja, da priredi 28. t. m.
srbohrvatsko-slovenski muzikalni večer v ta
mošnji radio-postaji. Na programu je naša
narodna pesem. Program izvajajo naši umet-
niki.

Stavka v Donawitzu

Dunaj, 24. septembra. s. Alpska montan-
ska družba v Donawitzu pri Leobnu je v
stavki kovinarjev, ki traja že štiri dni doslej
trdovratno vztrajala na stališču, da produk-
cijski stroški in kriza na tržiščih nikakor
ne prenesejo zvišanja mezd in da preti ce-
lo nevarnost, da se stavka razširi na vso
Avstrijo. Kakor vse kaže, bo imelo to od-
klonilo stališče za posledico temeljito spre-
membo v vodstvu družbe. »Wiener Allge-
meine Zeitung« beleži govorico, da je po
končanem mezdnem gibanju v Donawitzu
pričakovati popolno, reorganizacijo v vod-
stvu Alpske montanske družbe.

Neprijetne posledice poštne stavke v Franciji

Pariz, 24. septembra. k. Trgovinski mini-
ster Chaumet je kaznoval nekatere telefon-
ske in brzojavne uradnike, ki so se udele-
žili pred par dnevi dveurne demonstrativne
stavke. Nekaj jih je celo odpustil iz službe.
Seveda je ta korak ministra zelo vznemiril
uradništvo, ki se sedaj obrača proti njemu.
»Paris Soir« napada zaradi tega trgovske-
ga ministra Chaumeta in piše: Dokler je
še čas, pozivljamo ministrskega predsednika
in ministra za trgovino, naj si nikar ne
jemljeja za zgled bivšega državnega podtaj-
nika Simyana.

Izplačilo plač odslovljenim madžarskim uradnikom

Budimpešta, 24. septembra. p. Bivši držav-
ni in občinski madžarski uradniki, ki so bili
na našem ozemlju po prevratu odstavljeni,
zahtevajo sedaj sestavo madžarsko-jugoslo-
venske komisije, ki naj bi ugotovila posre-
denišk pravico do izplačila njihovih plač
od dne, ko so zapustili službo pa do podpisa
trianonske mirovne pogodbe.

Nemčija in varnostna konferenca

Nemčija bosta zastopala na konferenci dr. Stresemann in dr.
Luther. — Nemški nacionalci popustili. — Konferenca bo v
Locarnu.

Berlin, 24. septembra. p. Iz vladnih kro-
gov se doznava, da bo na konferenci zuna-
njih ministrov zastopal Nemčijo poleg dr.
Stresemanna tudi državni kancelar dr. Lu-
ther, da se na ta način povdari solidarnost
nemške vlade z zunanjo politiko. Konferen-
ce se udeležita tudi državni tajnik v zuna-
njem ministrstvu Schubert in ministerjalni
ravnatelj dr. Gauss. Tu računajo, da bo tra-
jala konferenca najmanj tri ali štiri tedne.
Po zanesljivih informacijah časopisja se za-
vezniške države še niso odločile za kralj
konference o varnostnem paktu.

Na sinočnji seji ministrskega sveta, ki je
trajala do pozne nočne ure, je vlada načelo
sprejela povabilo na konferenco, ki se prične
5. oktobra. Nemško-nacionalni ministri so
privolili, da spremlja dr. Luther zunanjo
ministra. Smernice nemške delegacije teme-

ljijo na nemški notí od 20. julija in na izja-
vahu, ki jih je podala državna vlada v par-
lamentu.

Nemški nacionalci so se premislili in ne
bodo ovirali dela konference, kar se snatra
v prvi vrsti kot zasluga nemško-nacionalne-
ga notranjega ministra Schieleja.

Bellazona, 24. septembra s. »Popolo e Li-
berta« doznava iz Berna, da je sedaj, ko je
Nemčija opustila svojo zahtevo, naj se zu-
nanji ministri snidejo v Luzerni-h konferenci
skoraj gotovo, da se določi Locarno kot
kraj, kjer naj bo konferenca. Vse države so
že pristale na to, naj se vrši sestanek v Lo-
carnu. Kakor izgleda, pogajanja ne bodo te-
žavna. Gotovo je, da se udeležijo konference
tudi predsednik italijanske vlade Mussolini
kot minister za zunanje posle.

Pred obnovitvijo pogajanj med Beogradom in Atenami

Grški zunanji minister o razgovoru z dr. Ninčićem. — Širjenje
monarhističnega gibanja v Grčiji?

Solun, 24. septembra. r. Po uradnih
poročilih je dobil novi grški poslanik v
Beogradu Polikronides nalog, naj čim
prej nastopi svoje mesto, da pripravi
vse potrebno za obnovu pogajanj med
Grško in Jugoslavijo. Atenski listi po-
ročajo, da je tudi jugoslovenska vlada
naročila svojemu atenskem poslaniku
Gavriloviću, naj čim prej odpotuje na
svoje mesto.

Atene, 24. septembra. r. Po svojem
povratku iz Zeneve je grški zunanji mi-
nister Rendis izjavil, da je bil njegov
razgovor z dr. Ninčićem zelo prirčen

in prijateljski. Izjavil je, da sta razprav-
ljala o vseh vprašanjih, ki obstoje med
Grško in Jugoslavijo, predvsem o vpra-
šanju železniške proge Solun - Gjevgije
lija in o vprašanju manjšin. Pogajanja
se bodo nadaljevala diplomatskim po-
tom.

Rim, 24. septembra. r. »Piccolo d'Ita-
lia« objavlja brzojavko iz Aten, po kate-
ri se širi v Grški monarhistično gibanje
ter prepričanje, da bi z obnovu monar-
hije dobila grška zunanja politika nove
energije.

Razkrite komunistične priprave na Madžarskem

Budimpeštanska policija aretirala bivšega sovjetskega komisar-
ja Rakocsyja in 42 tovarišev. — Bela Kun na Dunaju?

Budimpešta, 24. septembra. d. Policija je
ugotovila, da se komunistično gibanje kljub
svoječasni aretaciji voditelja takozvanih no-
vih komunistov Vaglja in njegovih dvajsetih
tovarišev ni ustavilo, ampak se je organi-
zacija vedno bolj širila. Policija je strogo
nadzovala gibanje ter ji je uspelo zvedeti,
da je nedavno dospel v Budimpešto bivši
madžarski ljudski komisar Matija Rakocsy
ki je vodil komunistično organizacijo pod
napačnim imenom. Policija ni hotela takoj
aretirati Rakocsyja, temveč je poizvedovala
po njegovih pomagačih. Policijski organi so
izvedli pomoči racijo ter so prijeli Rakoc-
syja in 42 članov njegovega komunistične-
ga štaba.

Med aretiranimi je tudi znani Zoltan Wein-
berger, ki je bil radi komunističnih zločinov
obsojen na 15 let ječe ter je prišel na svo-

bodo potom izmenjave v Rusiji obsojenih
političnih krivcev. Weinberger se je talno
vrnil iz Rusije ter je v Budimpešti vodil ko-
munistično propagando. Policija je našla pri
ličnih preiskavah mnogo orožja, municije in
ročnih granat.

Dunaj, 24. septembra. s. Budimpeštanski
»Pesti Naplo« piše v zvezi z aretacijo biv-
šega ljudskega komisarja Rakocsyja in dru-
gih članov komunistične skupine, da je po
ugotovitvah budimpeštanske policije tudi Be-
la Kun zapustil Rusijo in odpeljan na Dunaj
Na tukajšnjih pristojnih mestih izjavljajo, da
ni res, da bi se Bela Kun nahajal na Dunaju.
Policija je dobila v svoje roke tudi načrt
za akcijo Vaglieve stranke, iz katerega je
razvideti, da je stranka napela vse sile, da
bi izzvala revolucijo.

Radičevi izpadi v Ženevi

St. Radić napada zaveznike in brani boljševike. — Intelektualci
in umetniki so čreda.

Beograd, 24. septembra. r. Po poro-
čilih listov je imel St. Radić v dvorani
»Atineje« v Ženevi predavanje o demo-
kraciji in novi diplomaciji. Po teh poro-
čilih je predavanje popolnoma zgrešilo
svoj namen radi izpadov proti Ameriki,
Angleški, Francoski, Španiji in Italiji.
Med drugim je Radić n. pr. izjavil: Ob-
stojači dve demokraciji: ena je pozitivna,
narodna, a druga je nazadnjaška.
brez inteligence, ki uničuje. Primer na-
zadovanja demokracije dajeta sedanja
Rusija in Španija. Anglija je kolosalna
radi svoje aristokracije, mora skrbeti za
vsakdanji kruh ter ne more obstojati
brez svojih kolonij. Anglija je izgubila
vsa zvezo s kmetijskim prebivalstvom.
Radi tega ni v naravi Angleža veselosti,
ki je večni izvor sreče. Amerika posne-
ma Anglijo, a je nesposobna rešiti svoj
socialni problem. Njena moč se nahaja
v bančnih in delavskem razredu, ni
pa v njej kmetijske demokracije. Špan-
cem so stoletja vladali jezuiti, ki so zna-
li gospodariti množicam. Toda pogre-
šno je misliti, da je narod čreda. Čreda
so narodni poslanci intelektualci in
umetniki, toda množice so na vrhuncu
socialne skupnosti. O Franciji se je iz-
razil g. Radić tako - le: »Na Franco-
skem ne obstaja kmetijske stranke.
Tam imajo veliko število političnih
strank, ki si pod raznimi naslovi druga
drugi odvzemajo oblast. Pariz je glava
brez telesa in udov, ker je zgubil zvezo
z narodom.« O boljševikih se je izrazil
sledede: »Zasluge boljševikov so oxirom
ne v njihovi propagandi proti vojni.
Angleška in ameriška demokracija sta
brez naroda, a mi hočemo demokracijo,
ki bo dajala veselost in notranji mir. Jaz
sem organiziral najprej svoj narod v
moralnem pogledu proti vojni, drugič v
socialnem ozirom za pravičnost in tretjič
za pravico, enakost in svobodo. Bodo-
čnost pripada modrosti. To je torej de-
mokracija in diplomacija.« Za tem se je
razvila diskusija, v katero je dosegel

tudi g. Radić, a je, ko je prišlo do vpra-
šanja narodnih manjšin v Italiji, došlo
do incidenta, radi česar je moral pred-
sednik gosp. Zimmermann prekiniti raz-
pravo.

Beograd, 24. septembra. r. Današnja
»Politika« prinaša poročilo svojega do-
pisnika iz Zeneve, ki javlja o velikem
nezadovoljstvu naših novinarjev v Že-
nevi, ki ne vedo, kaj naj počno z Radi-
čem. Imeli so posebno konferenco, na
kateri so se čula različna mišljenja. Ne-
kateri so bili za to, da se Radić popol-
noma ignorira, drugi pa so bili za to, da
se objavi vse, kar Radić počne in govo-
ri ter zlasti podčrta komične točke, s
katerimi Radić mnogo škoduje sporazu-
mu RR. Končno so novinarji sklenili,
da bo vsak pisal, kakor se mu zdi pri-
merno. Ves članek v »Politiki« se bavi
z Radičem in se izraža o njem zelo po-
smehljivo. Tako piše, da Radića po ko-
misijski spremlja njegova soproga Ma-
fenka, ki sedi za njim in mu podaja pa-
pir. Zanimivo je, da je Radić o priliki
govora o armenskih beguncih izrekel
sledede: »Ne paradižite gospodje, am-
pak delajte. Ali hočete armenskim be-
guncem pomagati s tem, da v Armeni-
ji vodite protiboljševiško propagando?
Dosegli boste le to, da bo Čičerin iz-
gnal vašega dr. Nansena, ki je zrastle
vsem preko glave. Ali hočete morebiti
podpirati ruske begunce, ki se so za ča-
sa obznane vpisali v radikalno stranko
in so nekateri celo v Pribičevićevi
stranki?«

Zveza narodov

Ženeva, 24. septembra. s. Na današ-
nji seji Zveze narodov je sporočil pred-
sednik Dandurand, da nameravajo za-
ključiti zborovanje Zveze, ali je mogo-
če, v soboto popoldne. V nedeljo ali
ponedeljek ima Svet Zveze narodov še
eno sejo, da stori korake, ki izvirajo iz
sklepev sedanjega zasedanja.

Zadnji teden zborovanja Zveze narodov

Pred zaključkom sej. — Govor našega delegata Avramovića. — Pridni Radić. (Od našega posebnega poročevalca.)

Zeneva, 22. septembra.

Danes je po tridnevem počitku, med katerim so delale komisije, zopet začela zborovati plenarna skupščina. Kolika razlika med odprto sejo 7. septembra in današnjo sejo! Tedaj je bila »reformacijska dvorana« nabito polna tako delegatov kot poslušalcev; danes je vse pusto in skoraj prazno.

Od Angležev pogrešamo Chamberlaina, od Francozov Painlevéja in Brianda. Celo Paul-Boncoura, ki se prihaja na komisije, ni več videti na skupščini. Indijski maharadža tudi ni prišel. Nikjer nisem mogel opaziti rumunskega zunanjega ministra Duce, Poljaka Skrzinskega in dr. Beneša. Kitajec je ostal en sam. Radićevi sosedje Sijamci so se skrčili na dva kratkovidna mladeniča. Klopki zastopnikov britanskega imperija so že nekam dobro zasedene. Drugod pa zevajo globoke vrzeli. Komaj četrtna delegatov je tu. Iznenadila pa nas je prijetna izjema: jugoslovenska delegacija je kompletna. Tu so Ninčić, Radić, dr. Laza Marković, Milutin Jovanović, Vasa Jovanović. Prav zadaj sedita dr. Krnjević in ravnatelj dopisnega urada Ivković. Radić vidno napreduje. Na prvi seji je skromno zasedel zadnje mesto v klopi naše delegacije, zraven dr. Markovića. Pozneje je izpodrinil svoje sosedo in je zboroval tik doktorja Ninčića. Danes pa je zasedel mesto šefa naše delegacije. Ali je to simbol za razvoj dogodkov, kot si ga zamišlja in želi Stjepan Radić? Predno govorimo o drugih stvareh, je vsekakor na mestu odkrita pohvala na naslov gospoda Radića. On je namreč poleg predsedstva, tolmačenja, stenografov in tipkarij najpridnejši, najdoslednejši in najvztrajnejši obiskovalec plenarnih in komisij. Radić je vedno tu in takoj za njim njegova pozornost gospa soproga. ki mu po seji podaja roko, da ga vodi (Radić namreč silno slabo vidi), da mu popravi kravato ali poravnava suknjič v slučaju potrebe.

Galerije so še bolj izmurne. Prvi dan zasedanja se je vse trlo, danes je tu komaj trideset radovednežev. Od jugoslovenskih dopisnikov vidim le še doktorja Walterja iz Zagreba, vsi drugi so se vrnili domov že v petek ali soboto. Človek bi hipoma mislil, da je po odprtju ognjevitom navdušenju in napetem zanimanju prišel hladen tuš razočaranja in dolgega časa. Pa ni tako tragično! Množice od 7. septembra so hotele le nasiti svojo radovednost. Medtem so glavni šampioni svetovne politike zapustili Zenevo. Za zvedavost ni več paše, ostaja le suhoparno, četudi ne brezkrstno delo, prepuščeno drugovrstnim delegatom, njih namestnikom in izvedencem.

Današnja seja je šla hitro in gladko kot po maslu. Poročevalci so čitali svoje raporte, tolmači so žurno prevajali. Ker so bila vsa poročila razdana pred sejo tiskana delegatom in novinarjem, ni skoro nihče poslušal, iz izjemo 80-letnega grofa Apponyija, ki je stregel na ušesa tik stenografov. Vsakemu poročilu je sledil obilnat, pohlevni plosk.

Jugoslovenska delegacija je danes dvakrat nastopila, toda samo v osebni marljivosti nadomestnega delegata Avramovića. Ta je najprej poročal o tranzitnih zadevah, nato pa je podal izjavo k avstrijskemu vprašanju. V splošnem se pri naših delegatih neugodno opaža skrajno slab izgovor francoščine. Naglašajo kar lepo po srbohrvaško: (kón-sej, asámble, apórtte, kreánsje itd.). Podobni so v tem serverogermanskim zastopnikom, ki kaj radi mesto b reko p, mesto p: b, mesto ž: s itd., ali pa južnim Amerikancem in perzijskemu princu Dovlehu, ki proizvajajo lasten patent francoske izgovorjave. Čehi imajo vsaj Veverko, ki pravilno rabi stari diplomatski jezik. Kolikva razlika med jezikovnim talentom omenjenih delegatov in briljantno francoščino Poljaka Skrzinskega, Madžara Apponyija, Avstrijca Mensdorffa . . .

G. Avramović je podal naslednjo izjavo:

«Cast mi je v imenu delegacije kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev častitati poročevalcu in avstrijski vladi na trudu pri delu, ki se ga je Zveza narodov lotila s tolikim pogumom in ga srečno izvedla.

28. september 1921. in 21. september 1925. ostaneta dva velika datuma v zgodovini Zveze narodov.

L. 1921. je dušila svet strašna boja: razen radi finančnih in gospodarskih težav, s katerim so se borile vse države. Vsakdo se je spraševal, ali se bo našel potreben izhod.

Vsi se spominjamo, da je tedaj poročevalac Z. komisije g. Ador jasno navedel pota in načine, ki so se zdeli najpriljubljenejši za obnovo Avstrije in dežel z neugodnim finančnim položajem. Za njim smo rekli, da more priti do te obnove le z združenim naporom javnega mnjenja, vlad in Zveze narodov.

Apelirali smo na mednarodno sodelovanje. Z veseljem ugotavljamo, da je to sodelovanje pod avspicijami Zveze narodov rodilo sijajne sadove.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, sosedja in prijatelja Avstrije, se temu prav posebno raduje. Dovolite mi opozoriti, da goji moja dežela z Avstrijo zelo ozke gospodarske in finančne odnose že od l. 1818. Še pred kratkim je sklenila moja vlada z avstrijsko vlado trgovsko pogodbo, ki ima prispevati k finančnemu ozdravljenju Avstrije, ob-

enem pa k procvitu kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Poročevalec g. Michelet je po pravici dejal, da je lahko Zveza narodov vesela svojega dela v Avstriji kakor tudi države-upnice te dežele. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev se ni obotavljala odreči se gotovim legitimnim pravicam tedaj, ko se je imela boriti s težkimi finančnimi in gospodarskimi nepravilnostmi. Pristala je prav rade volje na te žrtve, ker je mislila, da s tem pomaga ozdravljenju Avstrije in pacifikaciji sveta.»

Mednarodna misija za pomoč

(Iz delovanja Zveze narodov.)

Posebna komisija je predložila Svetu Zveze narodov konkretne predloge ureditve načrta italijanskega senatorja Ciraoia o mednarodni uniji za pomoč.

Ta unija bi sestajala iz splošnega sveta zastopnikov držav in posvetovalnega odbora petnajstice članov imenovanih z ozirom na njih tehnične zmožnosti in skušnje. Organizacija bi vsebovala razen tega izvršilni odbor, ki bi s pomočjo društva Rdečega križa in eventualno tudi drugih organizacij, ki zasledujejo enake cilje, pomagal v slučaju potrebe, če bi bila pomoč nuja pri nezgodah, ki spadajo v delokrog unije.

Ustanovni fond od 625000 frankov bi se zahteval od držav članic Zveze narodov, a glavni dohodek unije bi obstojali iz zasebnih milodarov. Zveza narodov bi vršila finančno kontrolo po tem svojih običajnih metod.

Po mnenju odbora bi taka organizacija, ne da bi tvorila novo finančno breme za države, odgovarjala temeljni ideji senatorja Ciraoia, ki obstoji v tem, da se zagotovi prebivalstvu, katerega je zadelo kakšna elementarna nezgoda, takojšnja pomoč in bi dajala javnosti in vladam garancijo, da se zbrani fond uporablja na uspešen način in z vsemi ugodnostmi organizacije, ki je popolnoma prilagodenja svojem cilju.

Nezgod, katere ima ta načrt v smislu, so one vrste, ki jih povzročujejo človeku sovražne naravne sile, kot n. pr. potresi ali poplave, če je po njih prizadeto veliko število prebivalstva in vlada kljub lastni pomoči ni v stanju uspešno pomagati, torej v slučajih, ki so izrednega značaja.

Mednarodna unija za pomoč bo šele tedaj definitivno ustanovljena, ako ratificira njene statute, ki jih je komisija izdelala, najmanj dvajset držav, kojih skupni prispevki bi znašali tri petine predvidene vsote.

Nesporazum v sporazumu

Interesantni komentarji »Političnega glasnika«.

Za razmere med radikali in radićevci je značilno, kaj piše radikalski »Politični glasnik«. Tako pravi o sestanku Pašića in Radića naslednje: »G. St. Radić je posetil Pašića v Evians les Bains. V političnih krogih se je pripisoval zelo velik pomen temu sestanku. Smatralo se je kot gotovo, da bo ob tej priliki med obema šefoma vladne večine došlo do obširnih posvetovanj in popolnega soglasja glede na daljni razvoj politike sporazuma. Pašić pa je tudi sedaj razočaral šefa HSS ter vzemirnil najiskrenejšo pristaše sporazuma. Sivi državnik, ki mu je toliko do svoje avtoritete, se tudi sedaj ni hotel razjasniti z Radićem. Omejil se je na primeroma suhoparna pripovedovanja o preteklosti, ostavljajoč razpravo o perečih vprašanjih na kasneje. Tako postopanje g. Pašića je izzvalo veliko zmešnjavo v političnih krogih. Očrtalo je še močnejše tajinstveno obnašanje Pašića napram politiki sporazuma, sploh ter je zbudilo mnogo dvomov. Na vest, da je Pašić odklonil politična posvetovanja z Radićem, je skupina radikalov, nasprot na politiki sporazuma, pričela takoj z živahnejšo akcijo. Nekateri odločnejši iz te skupine so imeli zaupni sestanek, na katerem je bilo sklenjeno, naj se takoj prične izdajati idejni list, ki bi kritiziral sedanjo politiko. List bi nosil ime šefa stranke, kar bi bila originalna in popolnoma nova stvar v zgodovini našega novinarstva.

O odnošjih med vladinimi strankami piše »Politični glasnik«: »Odnosi med radikali in radićevci še niso končno urejeni. Kakor znano, je došlo do sporazuma v glavnih točkah vprašanja o premestitvi uradništva v Hrvatski in Dalmaciji. Radikalni ministri odklanjajo izvršitev omenjenega sporazuma, pri čemer se opravičujejo, da hočejo počakati na odobritev predsednika vlade. Njegovo odobrenje pa nikakor ne bo pri. Razen tega povzroča akcija Slavka Miletića proti radićevski politiki v Vojvodini ter postopanje skupine Ljube Živkovića vodstvu HSS najresnejše skrb.

Glede na razmere v radikalski stranki sami pa piše »Politični glasnik«, da je radikalska stranka »sestavljena iz raznih skupin, ki jih veže med seboj avtoriteta strankinega šefa, ki pa v svojih naziranjih o državnih in socialnih problemih predstavljajo tako v posameznostih kakor tudi v splošnih potezih najbolj nasprotna mnjenja«. List opisuje glavne tri skupine v radikalski stranki. Prva je za nadaljevanje politike sporazuma, druga smatra to politiko samo za taktično potezo, tretja pa hoče zavarovati Srbijo pred Radićevim seljaško demagogijo z naglaševanjem kmetskega vprašanja pred drugimi.

O razširjenju vladne koalicije z vstopom Davidovičevih demokratov pa piše: »Za vstop demokratov v vlado, so

se v zadnjem času stvari zelo slabo zasukale. Naglasiti je treba, da je Pašić v nasprotju s pojmovanjem večine za sporazum zaslužnih ljudi iz radikalnega kluba zavzel skrajno rezervirano stališče napram demokratom. Skupina radikalov, ki se zbira okoli Ljube Živkovića in ki stoji pod vplivom političnega romantizma Sv. Pribevića, pa je izkoristila stališče šefa stranke in uvedla odločno kampanjo proti vstopu demokratov v vlado računajoč, da bo na ta način posredno podminirala sporazum. Uspeh tega je znan. Stvar je začasno odstavljena z dnevnega reda.

O možnosti novih volitev prihodnje pomlad pa pravi »Politični glasnik«: »Ker sedaj pri radikalih ni razpoloženja za nastope med narodom in ker smatrajo za potrebno, da ostane HSS dalje časa v vladnem čistilišču, je težko verjetna možnost skorajšnjih volitev.

Đlako iščejo v jajcu

Šolska oblast je izdala navodila k udeležbi učiteljskega pri nadzorstvu šolske mladine prilikom verskih vaj. Predmet je potreben regulacije, ker je v tem oziru vladalo polno nejasnosti, zlasti odkar je v veljavi predpis ustave, ki v členu 12. ustanavlja, da se nikogar ne more siliti k verskim obredom razun ob državnih praznikih in svečanostih in to le, v kolikor posebni zakoni to odredijo za mladoletne in vojake. Vsled vojaškega predpisa morajo z ozirom na ta člen ustave muslimani in pravoslavni vojaški sodelovati ob procesiji katoliškega Rešnjega telesa. Glede otrok velja volja starišev, kar se zlasti s klerikalne strani poudarja in želi. Oni lahko vsak hip vodijo razreda izjavijo, da njihovo dete ne bo pohačalo verskih obredov razun ob državnih praznikih in svečanostih. Nikakor ni treba in tako je običajno, da so razlogi za tako odločitev verskega značaja. Ako je otrok malokrven, ako je cerkvena zgradba nezdrava, ako je stanovanje daleč od cerkve, če je verska vaja prerano zjutraj itd., bodo stariši ukrenili, kar jim veli njih prepričanje in ljubav do dece. Samo nestrpnosti vidijo v tem verske konflikte ali pa preganjajo deco, ki so jo stariši izvezli.

Neki, pravno očitno slabo podkovan članek, je v »Slovincu« drugače razložil ustavo.

Bodi mu veselje, a drugega razun sebe ni prepračil. »Slovincem«, kulturnega boja želim inspiratorjem bi radi le še poklicali v spomin, da je za člen 12. ustave, ko se je obravnavalo v ustavnem odseku, glasovala tudi SLS.

Navodilo, ki ga je izdala šolska uprava, je konsekvencen člena 12. ustave. Strogo službene so samo verske svečanosti, ki so obvezne za vsakega učenca. Druge so bolj protostovoljne značaja. Kritikovani odlok se ne tiče udeležbe pri verskih obredih, ki jih šola sama priredi za one učence, ki jih stariši niso izvezli. Razume se, da mora take priredbe organizirati šolska oblast.

Omenjeno navodilo za druge verske obrede, če po krajevem običaju nastopi mladina korporativno, prepušča nadzorstvo veroučitelju. Đlako v jajcu išče, kdor pri tem hoče najti kak »protiverski« nagib. Tu ne gre za šolski nastop in torej ni službene dolžnosti za posvetno učitelstvo.

Sicer pa moramo povdariati, da se vsa vprašanja pojavljajo le tam, kjer nastopajo razni petlini, ki iščejo konfliktov. Duhovnik, ki je v taktičnem razmerju z učitelstvom, bo vedno našel odziv, ako bo rabil kakšno pomoč in če sam nadzorstva vršiti ne more. Netaktni srborščeti pa se vedno kolje in grize okoli sebe.

Nekje je šolsko vodstvo peljalo otroke za procesijo. Prišel pa je, ko je že vse stalo v vrsti, kaplan in ukazal, naj »Orliči« stopijo ven, da poidejo pod posebno zastavo. Kaj naj rečemo o takem duhovniku? Nič več in nič manj, kakor da jih zasluži 25. že ve kam.

Naši ljudje nikjer ne iščejo konfliktov. Nasprotno, kjer so duhovni strpljivi, radi sodelujejo in pomagajo. Kjer pa so duhovni cerkev spremenili v politično zborovalnico, tam morejo težko pričakovati, da jim pojde kdo na roko.

SLS v mučni krizi

Čemu je bilo treba, da je SLS zapeljala Slovence v to zagato?

Kriza v SLS mora biti jako mučna pri rode, Sicer ne bi bilo govorenje in pisanje klerikalnih vodij tako nervozno in zmedeno. Že par tednov je treba, da so iz roparnice v podstrešju Katoliške — pardon: Jugoslovske tiskarne — privlekli strašilo, da je »vera v nevarnost«. Zdi se pa, da so se vrabci vseh garnitur tega strašila že privadili, da se ga kar nič ne boje. Na drugi strani pa sboji, da pri duhovnih, ki niso skregani s polovico fare in ki ne prodajajo ne rožin ne kambrika in ne nastopajo kot predtelovadci »Orla«, tam je versko življenje mirnejše in globlje, ker je mani sovražna okolj svetlišča in župnišča.

Pa tudi strašilo z »ogroženim Slovincem« nič kaj noče zaleči. Naši ljudje se sicer strahno radi čutijo preganjani, ali ob vsej pretrani pozornosti, ki iz muhe naredi slona, ni videti ne preganjanja slovenščine ne slovenske samobitnosti. Seveda, kdor misli, naj se Slovinci uče srbohrvaščine samo pod pogojem, če se 11 milijonov Srbov in Hrvatov nauči književne slovenščine, kdor misli, da je uradnik Srb ali Hrvat v Sloveniji tujec, Slovinci pa smejo prositi za državne službe v celi državi, temu je težko pomoči.

Naša administracija zlasti v centrali ni popolna, samouprava ni prevedena in

zapadni del države se gospodarsko zapostavlja in zanemarija; to so fakta, ki jih poznamo vsi in ni treba biti klerikalca, da se to vidi. Pustite nas torej v miru z ogroženo vero in slovenščino. Če se res kaj za vero bojite, izženite politiko in trgovino iz cerkve in uporabite s tem oslobodeni čas za poglabitev vere in moralno vzgojo naroda. Če pa vam je slovenščina ogrožena, dajte jo narodu tudi v cerkvi in spravite kaj lepšega skupaj nego dolgočasnost v »Dom in Svetu« in hujskajoči strup v »Domoljubu«.

Za ureditev in čiščenje administracije, za provedbo samouprave in za gospodarsko enakopravnost, zlasti ureditev davčnega vprašanja, ni potrebno, da obstoji klerikalna stranka. Kdo pa je hujskal Hrvatov in Slovence, naj nikar ne službujejo v Beogradu, kakor federalisti, ki so par let sem pripovedovali, da je Beograd državni centrum samo še do jutri? Kdo se ustavlja volitvam v oblastne skupščine in konstituciji oblasti? Ali morda SDS? Ali gosp. Korošec pozablja, da je njegova stranka kot organizatorica federalističnega bloka državni napredek zadrževala več let? In davki? Zakon o izenačenju davkov bi bil zdavnaj tu, da ni bilo državnopravnih homatij, ki so ovirale stvarno delo. Mi vidimo gospodarske težave prav tako, kakor drugi. Izgleda, da jih čutimo še bolj nego gospodje okrog škofije. Proti absurdnim idejam gosp. Milivoja Savića, ki bi gotove industrije na meji hotel žrtvovati, vodimo ljuto borbo. Sploh se SDS nikoli ni ženirala reči, da je črno kar je črno in lahko mirno reče, da je marsikako škodo odvrnila in mnogo rešila ter zgradila kljub temu, da je iz Slovenije razpogajala z malim številom mandatov.

»Slovincem« trdi, da je gosp. Korošec v Mariboru pozval v skupno slovensko fronto. Prečitali smo njegov govor še enkrat in smo pač našli zelo neslane opazke zoper SDS in psovke o »izdajcah«. Ako bo gosp. Korošec hotel, da v katerikoli zadevi pride do skupnih nastopov, bo moral nekoliko zmernejše strune ubirati, najmanj pa se žaljivo izražati o naši jugoslovske narodni zavesti, zoper katero se je klerikalizem od nekdaj boril roko v roki z nemškutariji in Nemci. Če pa misli v takih skupnih akcijah odklanjati SDS, bomo pa to tudi prestali in želimo dober tek.

Naš kolega v Kopitarjevi ulici, ko opominja duhovščino, naj vendar za božjo voljo vztraja in ne odpira oči, trdi, da je bil govor gosp. Korošca v Mariboru histeričen. Historija je potrpežljiva in bo tudi to misel prestala. Mi smo med vrsticami tega govora iskali nekaj več: da namreč spoštovana SLS ne vé ne naprej, ne nazaj. In skoro bi rekli, da se pripravljajo veliki »nazaj«. Pa bi vprašali, čemu je bilo treba, da je SLS zapeljala Slovence v to zagato? Z avtonomijo in frazo o verski opasnosti bodo morali izgniti vsi tisti, ki so narodu mesto kruha dajali ta kamen.

Politične beležke

«Kmeti list» in davki. Davčna praksa v Sloveniji je začela postajati slovenskemu vladnemu glasilu, »Kmet-skemu listu« silno neprijetna, ker nosi zanj vso politično odgovornost Puceljeva-Prepeluhova stranka. V zadnji številki »Kmetškega lista« je zato objavil g. Albin Prepeluh o davčni praksi v Sloveniji pol strani dolg članek, v katerem priznava, da se je pod RR-vlado tekom letošnega avgusta iztirjalo v Sloveniji 33.4 milijonov davkov in od teh nad 25 milijonov samo v drugi polovici meseca avgusta. G. Prepeluh trdi tudi, da je ostalo še vedno 78 milijonov zaostankov ter da bo g. delegat Šavnik imel v poldrugen mesec v roki menico za 180 milijonov Din davka. Glasilo radićevske stranke ugotavlja končno, da je med zarubljenimi davkoplačevalci najmanj 80 odst. takih, ki ne morejo plačati. Vse te ugotovitve so brez dvoma zelo zanimive, za nas zlasti zato, ker z njimi »Kmeti list« sam priznava kako se je godilo Slovincem, ko so bili na vladi slovenski radićevci in ko so imeli klerikalci 20 poslancev, vendar pa smo mnjenja, da bi tudi pristaje g. Pucelj in Prepeluha še veliko bolj zanimalo, ako bi jim »Kmeti list« povedal, kdaj bo g. Radić odpravil davke, kar je preje obetal. Morda pa tudi g. Pucelj, Kelemina in Prepeluh ne smejo intervenirati radi davčne prakse v Sloveniji, kakor so intervencije prepovedane za druge radićevce. Mesto dolgega pisanja bi vsekako bilo pravilno, da bi »Kmeti list« naravnost povedal, da so gg. Pucelj in Prepeluh v sedanjem režimu za peto kolo.

+ Delavska organizacija Puceljeve stranke. V lovu za pristaši je Puceljeva-Prepeluhova stranka naenkrat spoznala potrebo po svoji delavski organizaciji. Puceljeva stranka doslej svoje ljubezni napram delavstvu ni občutila, kakšno vlogo pa je igral bivši socialni demokrat Albin Prepeluh v delavskih organizacijah, pa je tudi dovolj znano. Dasi je bil do zadnjega časa socialist, so v vseh socialističnih organizacijah gledali, da se ga čim prej znebe. Pucelj in Prepeluh hočeta torej sedaj reševati delavsko vprašanje, za katero dosedaj njuna stranka niti s prstom ni ganila. Medtem pa, ko je Puceljeva stranka šele sedaj odkrila svojo široko ljubeznost za delavstvo, si drzne »Kmeti list« trditi o samostojni demokraciji, da žive od milosti velekapitala in da kljub temu ustanavljajo delavske »Unije«. Puceljevo-Prepeluhovo glasilo naj kar naravnost pove, od

katerega velekapitala žive samostojni demokrati, ako se hoče oprati očitka podlega obrekovanja. Glasilo Puceljeve stranke, ki doslej niti najmanjšega ni naredila v korist delavskih slojev, piše tudi: »Mi, ki zastopamo interese kmetov, ki delajo, bomo znali zastopati tudi interese onih ljudi, ki delajo na tujih tleh.« Kako pa to, da doslej niso znali Puceljevi ljudje zastopati »interese tistih, ki delajo na tujih tleh«? Končno tudi piše: »Naš namen ni hujskati kmete na delavce in obratno, ampak ene in druge poučiti, kako se daje potrebe enih in drugih v sklad.« Ker doslej »Kmeti list« in njegova stranka nista občutila potrebe tega pouka, je unravljeno mnenje, da nameravata poučiti sedaj kmete in delavce, kakor se dajo potrebe enih in drugih spraviti v sklad z interesi slovenske radićevske stranke in njenih voditeljev. Res škoda, da že prej nista prišla na to misel, ker bi se sedaj vsem že lahko bolje godilo, kakor pa se jim godi.

+ »Durchhalten!« Tako so pri nas začeli v svetovni vojni nemški generali in drugi patentati ubogi ljudski pari, ki je zanje puščala v strelskih jarkih svoje življenje, doma pa ob stradanju in bedi tvegala življenje. Na ta »Durchhalten!« smo se spomnili, ko smo večkrat čitali v »Slovincu« uvodnik s pozivom: Vztrajati! Na vseh koncih in krajih se zadnji čas s čimdalje bolj sumljivo energijo ponavlja klic SLS naj njeni pristaši vztrajajo in naj za božjo voljo ne puste njenega nesposobnega vodstva na cedilu. Dosedaj je sicer to vztrajanje vsekako več koristilo doktorju Korošču in njegovim poslanskim tovaršem, a zaslepljeno ljudstvo je vztrajalo. Kako bo v bodoče, se ne ve, zlasti, če se bo bližala končna katastrofa. Znano pa je, da je v svetovni vojni po končanem polomu ostalo na cedilu verno ljudstvo, tepeni generali pa so jo polakirali, a tudi vsi oni, ki so kričali: »durchhalten!«

+ Klerikalizem SLS. Tisk SLS se zadnje čase brani očitka klerikalizma. Na zaupniškem shodu SLS v Mariboru pa je imel posl. dr. Hohnjec programatičen govor o razmerju cerkve napram državi, ki vsebuje vse znake pravega klerikalizma. Dr. Hohnjec namreč zahteva, naj bi se cerkev ne priznavala samo kot javna ustanova, marveč bi se morala priznavati država k njej. Ker je dr. Hohnjec gotovo mislil, da bi se morala država priznati k katoliški cerkvi, nastane sedaj vprašanje, kakšno razmerje naj zavzame država napram pravoslavni in muslimanski cerkvi, k katerima se priznava večina prebivalstva Jugoslavije. Dr. Hohnjec namreč niso vseč načela paritete ter izjavi, da je na podlagi tega načela pričakovati za katoliško cerkev samo škodljive zakone. Kot dokaz naveda zakonski načrt o osnovnih šolah in trdi neresnico, da se hoče s tem zakonom odvzeti cerkvi pravico nadzorstva nad verskim poukom v šolah, kar je bilo v javnosti že ponovno ovrženo. Ravno to, da temelje izvajanja dr. Hohnjca na tej neresnici in da se izreka proti paritetnemu načelu, pa dokazuje, da klerikalizem ni za vzporedno sodelovanje cerkve in države, pač pa za podreditv države klerikalizmu. Da se katoliški cerkvi ne godi v naši državi krivica, je dokaz dr. Hohnjeveva izjava proti ločitvi cerkve od države, četudi pravi obenem, da se cerkvi take ločitve ni treba bati. Dr. Hohnjec pravi, da bi taka ločitev ne odgovarjala zgodovinskega razvoju, ki spričuje za Evropo sodelovanje cerkve in države pri ustvarjanju temeljev sedanjega kulturnega življenja. V SLS so bili časi, ko se je dr. Krek jasno načeloma izrekel za ločitev cerkve od države, češ, da je v vseh časih istovetenje ene z drugo kvarno vplivalo na cerkveno in versko življenje. Kakor se vidi, so sedanji politikujoči teologi v SLS drugega mišljenja, oni so za nadvlado cerkve v državi, pa je zato tem bolj neumevno, zakaj glasilo ljubljanske škofove tiskarne odklanja očitke klerikalizma SLS. Dr. Hohnjec je s svojim govorom v Mariboru javno ovrgel pisavo »Slovincem«, ki zadnji čas neprestano piše, da o klerikalizmu pri SLS niti govora biti ne more.

Iz demokratske stranke

Shodi posl. dr. Pivka v brežiškem okraju.

Narodni poslanec dr. Pivko pride v nedeljo dne 27. septembra v Zupelece, središče bizeljških vinorodnih krajev. Tako v Brežicah, kakor v bizeljskem okraju ga volilci nestrpnost pričakujejo. Zanimanje za shod je naravnost velikansko. V Zupelevcih se bo vršil shod v prostorih g. Janežiča ob 3. uri popoldne, ob 8. uri zvečer pa v Brežicah v veliki dvorani Narodnega doma. Naš poslanec je na razpolago vsakemu volilcu. Pričakovati je, da bo udeležba naravnost veličastna.

Po svetu

— Fašisti in komunisti. V mestecu Carborna pri Bariju so komunisti poneli vdreti v prostore fašistovske organizacije in so jih opustošili. V Reggio v Kalabriji pa so komunisti ustrelili fašistovskega milničnika. Tudi iz drugih krajev poročajo o živahnejšem delovanju italijanskih komunistov.

— Francoski protizidariji za zblizanje z Nemčijo. Francoska prstoizidarska velika loža je sprejela resolucijo, v kateri izraža željo po mirnih in bratskih odnošjih med narodi. Resolucija izjavlja nadalje, da je zblizanje med francoskim in nemškim narodom neizogiben pogoj za splošno pomirjenje.

Naši kraji in ljudje

Predsednik dr. Babnik o kongresu pravnikov

ar Beograd, 24. septembra.

Včeraj je Vaš dopisnik obiskal predsednika višjega deželnega sodišča v Ljubljani, gosp. dr. Janka Babnika, ki je tudi član novega odbora kongresa pravnikov, da poda svoje mnenje o uspehih letošnjega kongresa v Beogradu. Gospod predsednik je med drugim izjavil:

«Ogromno nam je ta kongres koristil že s tem, da smo se v tolikem številu sešli Slovenci s Srbohrvati ter se ob nepopolnem gostoljubju bratov Srbov osebno spoznali, se s tem zblížili in bolj spoznali tudi razmere v prestolici in pa srbski narod na deželi. Pa tudi strokovno je kongres popolnoma uspel. Slovenci moramo biti zlasti zadovoljni, da smo pridržali z modernim naziranjem pri referatu o civilnem postopku. Prav tako smo lahko veseli enotnega naziranja glede izenačenja dednega prava moških in ženskih potomcev. O poroti pa se je že itak neskončno mnogo govorilo in pisalo sem in tja, odločila pa bo o poroti seve politika. Zato ni toliko važno, da se v tem vprašanju nismo mogli popolnoma zediniti. V glavnem pa gre razvoj našega prava in zakonodajstva naprej in to je najbolj važno. Sedaj bo prvo delo naših slovenskih pravnikov, da se prihodnje leto izkažejo tudi mi v Ljubljani na kongresu pravnikov. Zato moramo takoj pričeti s pripravi. Važno bo seveda, da se bo tudi Ljubljana izkazala v gostoljubju kot se je Beograd in tudi oni kraji pri nas na deželi, kamor bodo udeleženci kongresa pohiteli na zlet. Mišljen je predvsem Bled, ki si ga želi ogromna večina pravnikov ogledati.»

Razdružitev Narodne čitalnice v Novem mestu

Naslednik novomeški Sokol.

Novo mesto, 24. septembra.

Na eni strani skrajno slaba udeležba na občnem zboru naše Čitalnice začetkom letošnjega leta od strani starih članov in njihovo nezanimanje za to društvo, ki bi imelo letos slaviti svojo 60. letnico, na drugi strani pa udeležba člena novomeškega Sokola, ki so obenem člani Čitalnice ter izvolitve novega odbora, obstoječega iz samih agilnih novomeških Sokolov, so nam dali povod za razmišljanje o razdružitvi novomeške Čitalnice, ki je izgubila svoj nekdanji veliki pomen in namen. Da je imelo društvo v zadnjih letih deficite in je moralo za vzdrževanje čitalniške sobe za piščih osem do deset bralcev časopisov zvišati društvom, ki so prirejali svoje prireditve v Čitalnici, za precejšnjo vsoto uporabno za čitalniške prostore, je v glavnem materialna stran vprašanja razdružitve ter obenem eden izmed številnih razlogov, ki govorijo za razpustitev in izročitev društvenega premoženja organizaciji, ki ima v sebi življenjsko silo in ki naj stopi na mesto preživele Čitalnice. Vsakomur, ki je to zadevo objektivno premedlil, je bilo jasno, da je razdružitev na mestu in da bi bil pravi in naivrednejši naslednik Narodne Čitalnice tukajšnji Sokol kot najuglednejša in najmočnejša organizacija v Novem mestu.

Pod vodstvom starostre novomeškega Sokola, brata Kalčiča, je pričela se letos spomladi v tem smislu akcija. Meseca junija se je vršil na zahtevo zadostnega števila članov izredni občni zbor, ki je potem spremembo pravil odlašal pot k bližnji razdružitvi Čitalnice. Že takrat se je pokazalo, da je veljanska večina članov za to akcijo. Opo-

nirali so le nekateri stari Čitalničarji, ki bi se kot taki pač zelo težko ločili od organizacije, na katero jih vežejo najljepši spomini njihovega narodnega dela in boja. Opozicija teh članov je bila popolnoma razumljiva. V opoziciji pa so se nahajali tudi tukajšnji nasprotniki Sokolstva, ki so še do 22. septembra, ko je izreklo članstvo svojo zadnjo odločilno besedo, spletali ter z raznimi izmišljotinami napadali sokolsko društvo, češ, da postopa v zadevi razdružitve nelegalno, silno in nemoralno. Odgovor so dobili na izrednem občnem zboru Narodne Čitalnice v torek, dne 22. t. m. Za ta dan sklicani občni zbor je ob prisotnosti dve tretjini članov soglasno sklenil, da se društvo Narodna Čitalnica razdruži in preide vse njegovo premoženje in nepremično premoženje v last Sokola v Novem mestu.

Stari Novomeščani ne pomnijo občnega zbora ali društvenega sestanka, ki bi bil tako dobro obiskan in živahen, kot ta občni zbor. Svečan je bil trenutek, ko je dal zadnji predsednik Narodne Čitalnice, gosp. Jože Paučič, ob popolni tišini tozadevni predlog staroste Sokola br. Kalčiča na glasovanje. V nabito polni dvorani so se na mah dvignile vse roke, proti ni glasoval nihče. Velikanski aplavz in navdušeno vzklikanje je sledilo glasovanju. marsikatero oko je orosilo ob odkritosrčnem veselju, da je članstvo razumelo veliki pomen tega dogodka za nadaljni razvoj Sokolstva ne le v našem mestu, temveč po celi Dolenjski.

Zavest, da stojimo tukajšnji Sokoli po končanih formalnostih od strani politične oblasti v kratkem pod lastno streho, nam daje dovolj poguma in trdne volje, da zasledimo nemoteno svoj cilj z neomajno vero v veliko in srečno bodočnost našega jugoslovenskega naroda. Narodna Čitalnica v Novem mestu pa praznuje svojo 60. letnico nalenje z vseživljeno Sokola pod njeno bivšo streho. Zdravo!

Glasbeno društvo Zagorje ob Savi

Zagorje, 24. septembra.

V dobi velikega idealizma, ki nam je danes po tako razburkanih časih skoro neumljiv, je bilo leta 1909. ustanovljeno v Zagorju ob Savi Glasbeno društvo. Dolina, kjer se shajajo ljudje od vseh vetrov, išče kruha, kjer cvete industrija in gospodje materializem, pa ni ravno preveč pospeševala te plemenite akcije. To so pač najboljše čutili oni, ki so se pred 16. leti na vsi moči trudili, da bi zbrali takratne drobne dela na glasbenem polju v celoto in društvo za vsako ceno preskrbeli oporišče. Da so to dosegli, priča o veličini njihovih idealov.

Bilo je! Danes pa je marsikaj drugače. Do ba grde razvzanosti je segla tudi v ustroj tega s toliko poštvalnostjo in tolikim trudom zgrajenega, višjim smotom posvečenega, le duševnosti namenjenega društva. Tako daleč je prišlo, da danes marsikdo dvomi, ali to društvo sploh še deluje. Po vemo jim, da še in da bo delovalo, dokler bo le še par takih mož pri nas, ki se ne vda-jajo nižjim nagibom.

Apel pred letošnjim rednim občnim zborom

rom je namenjen vsemu članstvu in tudi vsem onim, ki na videz niso več to, kar so bili društvu nekdanj. Vemo vsi prav dobro, da se niso mogli toliko odtujiti društvu, mu delu, kakor se to zdi, temveč, da iz gotovih vzrokov stojijo ob strani in z viška opazujejo in marsikaj tudi po krivici bičajo. To naj bo poziv vsem, da naj z osebnim sodelovanjem v novem društvem le tu pomagajo, kajti le na ta način bo mogoče ohraniti dolino ono veliko, kar so nekdanj za njo ustvarili vrli moške.

Društveni odbor je le nekaj upraviteljskega in zastopa celokupno članstvo. Odborniki si voli članstvo prosto po svoji najboljši predvidenosti in jim zaupa vodstvo. Toda z izvolitvijo odbora še ni vse izvršeno. Kaj pa naj ukrene odbor, če ga pušča članstvo na cedilo? Odbor se pač za-veda, da je treba poživljenja, toda brez sodelovanja članstva sam ne more na novo oživiti društva.

Tudi to je važno, da je dandanes vsako tako društvo primorano, da se usmeri po polnoma drugače, kakor nekdanj, ko je za dostavalo, da se je gotovih prilikah pojavilo po pivnicah, pri podoknicah, poslovalnicah, pogrebi, paradah, fantovskih, godovskih itd. in storilo napram javnosti svojo dolžnost. Danes gre smer delovanja na znotraj, dočim je šla nekdanj na zunan. Umetnost je sama sebi namen. Tej paroli naj skuša za naprej slediti društvo, vsega drugega naj pa se ogiba.

Rekel sem, da naj bi bil to apel in sicer vsem onim, ki nosijo v sebi le še trohico vzvišenosti nad vsakdanjostjo in ki se čustijo količjak zmogne za delo na tem polju. Dne 4. oktobra boste na občnem zboru lahko pregledali račune dosedanjega dela. Bodi zopet sami delničarji onega velikega bogastva, ki je nosi človeštvo v sreči, in katerega je pri nas navzlic vsemu še mnogo, mnogo, a ga je treba še vedno odkrivati na novo. To bogastvo, ki je ne more vzeti nobena uima, je veselje do prosvete.

—oro—

Meščanska šola v Trbovljah zagotovljena

Trbovlje, 24. septembra.

Na seji krajnjega šolskega sveta, ki se je vršila pred kratkim, se je razpravljalo med drugim tudi o dopisu trboveljske občine, iz katerega posnemamo, da je bivši višji šolski svet v Ljubljani dovolil z odlokom 19. julija 1920. ustanovitev deške in dekliške meščanske šole v Trbovljah. Gerentsvo je prejelo takrat ukaz, da se razpiše plebiscit, ki je bil tudi izveden. Ugovarjala je le TPD, kar je bilo odločilno za višjo šolsko oblast, ki je zastopala stališče, da tvori TPD 90 odst. vseh davkoplačevalcev. Tudi takratni gerent Fortič ni kazal v svojem poročilu 8. oktobra 1920. potrebnega zanimanja za višjo šolsko izobrazbo naše šolske mladine. Tako je višji šolski svet v Ljubljani opustil zaradi protesta največjega davkoplačevalca vse nadaljne korake v tej zadevi.

V zadnjih dveh letih pa se je polastila javnost tega vevlačnega vprašanja in ne-

Roman trgovca z dekleti „Bestija iz St. Silosa“ pride v kino „Dvor“.

navno so se združile vse politične stranke naše občine v medstrankarskem odboru ter javno in odločno zahtevale ustanovitev meščanske šole. Gerentski svet je razpravljal o tem 20. julija in soglasno sklenil: 1.) Občina Trbovlje zahteva ustanovitev meščanske šole v Trbovljah; 2. v zadevi stopi občina takoj v stik s krajnim šolskim svetom v Trbovljah in ga vabi, da stori vse potrebne korake in svrhu ustanovitve meščanske šole; 3. v proračun za l. 1926. se naj postavi za šolske prostore itd. potreba na vsota, gerentski svet pa se zavezuje, da nikakor ne bo ugovarjal šolskemu proračunu.

Toliko torej dopis trboveljske občine, pri obravnavanju katerega se je sklenilo, da prosi krajni šolski svet vnovič za dovolitev deške in dekliške meščanske šole. S poukom naj bi se začelo v šolskem letu 1926/27. Začasno do zgraditve novega šolskega poslopja bi bila nastanjena oba prva razreda v šolskem poslopiju v Trbovljah. Krajni šolski svet namerava graditi poslopje v središču šolskih okolišev Trbovlje in Trbovlje-Vode. Vloga gre na srezko glavarstvo, deputacija pa kv cikemu županu oz. prosvetnemu oddelku.

Iz vsega navedenega je razvidno, da je pripisovati končna rešitev tega vevlačnega vprašanja za trboveljsko občino predvsem složenemu delovanju vseh političnih strank za zboljšanje naših šolskih razmer. Zeleti je da bi ista složenost ostala trajna, ker bi imela od tega vsa občina velik dobiček.

Igračka Pariza

Tekme španijelov in psov ptičarjev

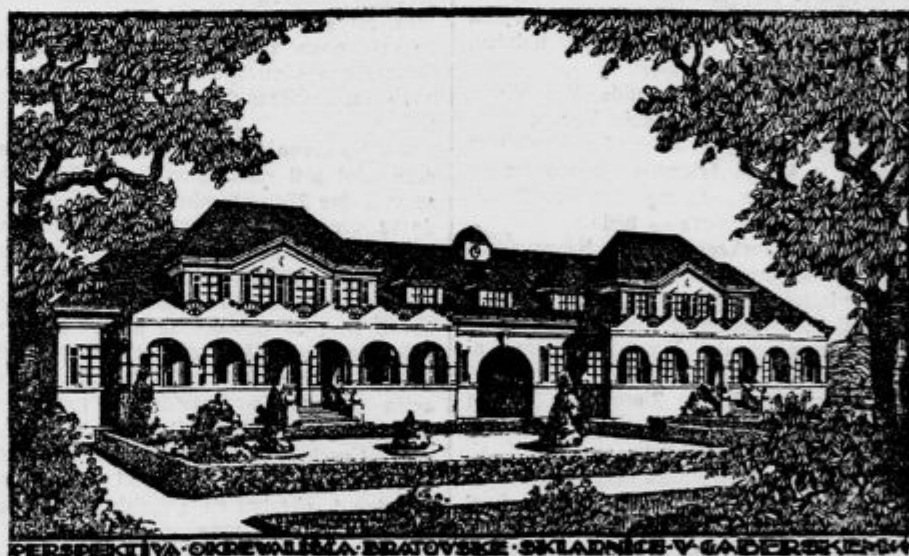
Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani in glavna podružnica Slovenskega lovškega društva v Mariboru priredita dne 26. septembra starostno tekmo španijelov ter 27. septembra uporabnostno tekmo psov ptičarjev. Dne 26. septembra se vrši starostna tekma španijelov v zasebnem lovišču Hoče-Rogoz-Skoke-Slivnica (pri Mariboru).

Tekmovati morejo španijeli stari manj 1 leto ter vpisani v jugoslovnski rodovnik ali v španjelski vzrejni knjigi (nemška vzrejna knjiga španijelov) ali pa imeti kak rodoven list, da ga vodstvo tekme pri-pozna. Vsi drugi psi so od tekme izključeni.

Pogoji tekme so objavljeni v letošnji septemski številki »Lovca« na str. 399 in dalje. Prijave za tekmo in prijavnino, ki znaša pri klubovih članih za vsako tekmo in za vsakega psa 10 Din, pri nečlanih 20 Din je poslati najkasneje do 20. septembra na naslov: B. Pogačnik, Maribor, Strossmayerjeva 29 ali pa na P. Žmitek Ljubljana, Rimska cesta 2, II. nadst.

Zbirališče na dan tekme je ob 6.30 zjut.

Okrevališče za rudarje v Trbovljah

«Jutro» je že pred dalje časa poročalo o okrevališču za rudarje v Trbovljah, ki ga bo zgradila Bratovska skladišnica in bo obstajalo iz treh objektov. Naša slika kaže pročelje prelepega poslopja,

ki ga bodo pozdravili v Trbovljah brez dvoma z velikim veseljem. Izgraditev je poverjena stavbenemu podjetju »Slograd« v Ljubljani.

Danes zadnjikrat! „Čudeži morja“

Edini zanimivi posnetki na dnu morja! Jutri velika senzacija sez. 25/26 Pozor na jutrišnji ogla!

Kino »LJUBLJANSKI DVOR«.

Predstave: ob delavnikih ob 4. 1/2 6., 1/2 8. in 9. — Ob praznikih ob 1/2 11. 3., 1/2 5., 6., 1/2 8. in 9. uri.

traj na restavracijskem vrtu glavnega kolodvora v Mariboru. Tam se bo vršila smotra psov, na to pa odhod z osebnim vlakom ob 8.28 do postaje Hoče. Poklicnim lovcom, ki se udeležijo tekme vsaj z enim psom, povrne gl. podružnica SLD. v Mariboru pot ne stroške.

Dne 27. septembra se vrši uporabnostna tekma psov ptičarjev v zasebnih loviščih Orhova vas-Skoke-Račje (pri Mariboru). Tekmovati morejo vsi psi, stari najmanj 1 leto, ki niso vpisani v jugoslovnski rodovnik ptičarjev ali pa v kako od kluba pri-poznano rodovno knjigo, odnosno, ki bi imeli pravico do vpisa. Pogoji za tekmo so opisani v »Lovcu« leta 1921., str. 258 izpušeno je le grmarjenje, ki šteje (2) izpraševalo se pa bo tudi »Prinašanje roparic po umetnem sledu.« (6).

Prijave za tekmo in prijavnino, ki znaša pri klubovih članih za vsako tekmo in vsakega psa 10 Din in nečlanih 20 Din je poslati najkasneje do 20. septembra 1925. na naslov B. Pogačnik, Maribor, ali pa P. Žmitek, Ljubljana.

Zbirališče na dan tekme je ob 6.30 na restavracijskem vrtu glavnega kolodvora Maribor. Tam se bo vršila smotra psov, nato pa odhod s poštnim vlakom do postaje Orhova vas-Slivnica. Poklicnim lovcom, ki so udeležijo tekme vsaj z enim psom, povrne gl. podruž. SLD. v Mariboru potne stroške. Ob 20. uri se vrši ptičarjski sestanek v hotelu »Meran«, kjer se bodo razdelila tudi darila.

Iz Primorja

* **Smrtna kosa.** V Trstu je preminula Te-rezija Cerkvenik. Pokopali so jo v četrtek popoldne. N. v. m. p.

* **Jubilej društva.** »Bralno in pevsko društvo« v Dobravljah na Goriškem bo obhajalo dne 26. in 27. t. m. svoj petindvajseti jubilej ter priredi od tej priložnosti javno veselico z lepim sporedom.

* **Občinski svet v Podgori** je politična oblast v Vidmu razpustila ter imenovala za gerenta podprefekturnega uradnika Numisa iz Gorice.

* **Bakreni novci po 5 in 10 centesimov** se zamenjavajo po odredbi finančnega ministrstva v Rimu še do 31. oktobra t. l.

* **Konec lovške razstave v Gorici.** V nedeljo zvečer so zatvorili lovsko razstavo v Gorici, ki je bila javnosti dostopna dva tedna. Pred zatvoritvijo razstave so bila javno razglašena imena oseb, ki so prejeli odliko-vanja.

* **Posten italijanski glas o Vrtojbi.** Izmed vseh italijanskih listov, ki so obravnavali izmišljeno govorico, da je bilo v jasko pokopališče v Vrtojbi na Goriškem upuščeno po domačinih, se je oglasil s pošteno besedo edino tednik »Voce di Gorizia«, ki graja postopanje fanatičnih režimovcev takole: »Prefekt obmejne pokrajine, v kateri žive drugorodci, mora znati presojati vsako dejstvo po njegovi točni vrednosti, zakaj tudi majhen dogodek, ki kaže sprva, da spada v kompetenco sodne policije, dobi lahko političen značaj in večjo važnost. Prefekt mora tak dogodek najprej presoditi in šele potem ukrepati kakor zahteva položaj.« Naj si fašisti zapišejo te stvarne besede v album ter se v prihodnje po njih ravnavajo.

KINO „IDEAL“

predvaja od danes do včetrši ponedeljka velik kulturni film — bogate vsebine

„New-York in Newyoržani“

Velikostna simfonija svetovnega veleemesta v 6 dejanjih. — Svetle in temne strani Newyorka. — Njegov sijaj in njegova beda. — Wallstreet in Ghetto. — Borba za dolarji in filmske zvezde.

New-York, kako plaka in kako se smeje

Predstave v delavnikih: popoldne ob 3., 1/2 5., 6., 1/2 8. in 9. uri. Ob nedeljah dopoldne ob 1/2 11. uri, popoldne ob 3., 1/2 5., 6., 1/2 8. in 9. uri.

ELITNI KINO

Matica

Telefon 124.

Predstave ob nedeljah:

3., 1/2 5., 6., 1/2 8. 9.

Predstave ob delavnikih

ob: 4., 1/2 5., 1/2 8. in 9.

Imetniški orkester svira pri vseh predstavah

Samo še danes! Prvi veliki švedski film te sežije

KARINA

krasna drama v 5 vel. dejanjih po romanu Selme Lagerlöf; znane pisateljice filma »Gösta Berling«

Izvanredno lepa vsebina ter izvrstna igra vseh sodelujočih napravi na vsakega obiskovalca globok utis. Izven programa najnovejša burka v 2 dejanjih.

Biscot se je zmotil v nadstropju

Prednaznanilo: SEZUE HAYAKAWA

Kulturni pregled

Zagrebsko gledališče in kulturno-historična razstava v Zagrebu. Dne 4. oktobra se otvorijo kulturno-historična razstava v Zagrebu, katero proslavi Nar. gledališče s posebnim programom. V operi se bo redčena dne izvajala Albinjeva uvertura k »Tomislavu«, sledilo bo predavanje o razstavi, potem pride na oder par scen iz Zajčeve opere »Zrinski«. Ogrižovčev izkaz »Van s tudimcima« ter zaključna scena iz Lisinskega »Porina«. Naslednja predstava, posvečena kulturno-historični razstavi, bo dne 15. okt. Uprizori se tega dne komedija starega kajkavskega pisatelja Tita Brezovačkca »Diogana«. Tretja predstava bo koncem oktobra na bo obsegala dramo Josipa Freudenreicha »Črna kraljica«. V foyerju gledališkega poslopja bodo ves ta čas razstavljeni predmeti, ki ilustrirajo razvoj gledališke umetnosti v Zagrebu do današnjih dni.

Beograjski odbor Uduženja igralcev je izvolil za novega predsednika g. Bogića, člana beograjskega Nar. gledališča. Podpredsednik mesto je prevzel g. Sotirovič, tajnik pa g. Stojanović.

Velika pevška proslava v Zagrebu. Savez hrv. pevskih društev priredi o priliki petdesetletnice društva veliko pevsko slavnost.

nost na kateri nastopi nad 40 društev. Peli bodo moški, in mešani zbori iz Sarajeva, Splita, Zemuna, Subotice, Osijeka in drugih krajev. Zveza proslavi svoj jubilej z velikim koncertom in slavnostnim zborovanjem.

Ivo Vojnović v Splitu. Kakor smo že poročali, je čital prošlo nedeljo v splitskem gledališču pisatelj Ivo Vojnović svoje najnovejše delo, štiridejansko »Prolog nenapisane drame«. To Vojnovičevo delo ni drama v formalnem pomenu besede in spominja v mnogočem na Shawove ouserske poskuse in Pirandellove eksperimente. V bistvu je »Prolog« avtoanaliza duševnega ustvarjanja. Vojnović je čital tekst s posebno virtuoznostjo in plastičnostjo ter je baš s tem pokazal, da bo oder težko kdaj dosegel uspeh njegovih lepih recitatorskih zmoglosti. V to rek zvečer je bila premijera drame »Marskarate ispod kuplja«. V tem komadu je nastopila prvakinja zagrebske drame ga, Mihičičeva kot Jela. Ostale vloge so igrale dame: Šetinska, Ručevićeva itd. Režiral je g. Rado Pregarc.

Puccinjeva »Madame Butterfly« v Rjavcem v vlogi Pinkertona se je izvajala v sredo v Beogradu pod taktirko kapelnika Matačića.

«Sokol» na Jesenicah prične danes, dne 25. septembra z rednimi predavanji. Prvo predavanje ob 20. uri v telovadnici obsega temi: »Tisočletnica hrvatskega kraljevstva« in »Petar II Petrović Njegoš«.

Krekovičeva razstava v prostorih beograjskega Novinarskega kluba obsega portrete in pejzaže. Med prvimi zavzemajo odlično mesto tri slike. Dana s psom, slikarjev avtoportret ter slika Črnogorke. V pokrajinskih podobah so najboljše risbe, ki prikazujejo Jajce, Travnik in Mostar. Krekovič je študiral doslej kot državni štipendist na Dunaju in se odpravlja na nadaljevanje študij v Pariz.

Srbska študija o Dostojevskem. Književnik Gustav Krklec je izdal brošuro, v kateri obravnava Dostojevskega kot človeka. Piščeve beležke temelje na podatkih Dostojevške žene in hčere, ki slikača moža in očeta v krogu družine, kot igralca in jetnika, ljubimca in potnika. Pisatelj se v brošuri dotika Dostojevškega razmerja napram družbi in priateljstvu. Knjižica stane 10 Din.

G. Cvečelj v zagrebiški operi. G. Cvečelj katerega je naša opera izgubila na zagrebsko Narodno gledališče, le zadnje čase posebno dobro uspel v dveh vlogah: kot konzul v Puccinjevi »Madame Butterfly« in kot Escamillo v Bizetovi »Carmen«. Zagrebska kritika se je ob teh dveh nastopih za bivšega člana ljubljanske opere zelo ogrela,

pozabila pa ni pripomniti, da se nahaja g. Cvečelj baš sedaj na opasni poti. Njegov bariton je pravzaprav basbariton in dosega baritonske višine z umetnim forsiranjem. Kritika prerokuje g. Cvečelju veliko bodočnost, če ostane pri basbaritonskih vlogah; v nasprotnem slučaju pa se boji, da mu glas prezgodaj opeša kar se je zgodilo že mnogim pevcem njegovega glasovnega timbra.

Milanski »Secolo« o Jugoslovenih na reški razstavi. Prof. D. Zanelli je priobčil v milanskem »Secolu« zelo simpatično kritiko o razstavi jugoslovenskih umetnikov na reški mednarodni razstavi. Ocena je izšla pod naslovom »Opere ed i Giorni«.

Praska gledališča. Nar. divadlo v Pragi ima na sporedu opere: Car in tesar, Prodana nevesta, Lohengrin, Pan Twardowski; Novo nemško gledališče uprizarja: Hoffmannovo pripovedko, Večnega mornarja, in Lengyelovo »Antonio« z igralko Sari Fedakovo v naslovni vlogi. Malo gledališče ima na programu Pirandellovo »Mož, žival in čednost« Stavovskega divadlo ponavlja »Čelevo punčko« in »Nezrelo sadje«, slovaško Nar. gledališče v Bratislavi pa ima na programu operi »André Chenier« ter »Vraga in Katro«.

»Faustova proklestev«, simfonična skladba francoskega komponista Berlioz se je izvajala v sredo zvečer v prostorih praškega Novega nemškega gledališča pod taktirko kapelnika Zeminskega.

Verdijev »Requiem« v Berlinu. Slavni Verdijev »Requiem« se bo izvajal dne 29. septembra v Berlinu. Solistske partije bodo peli: Herta Stolzbergova, Eleanor Schloschauer-Reynolds in Anton Kochmann. Svirla bo berlinski simfonični orkester pod dirigentom prof. Albertom Fischerjem.

Dve Straussovi operi v Italiji pod nemškim režiserjem. Dr. Otto Elhardt, operni nadrežiser v Württembergu bo insceniral v Turinu italijanski premjeri Straussovih oper »Intermezzo« in »Rosenkavalier«.

Iz berlinskega gledališkega življenja. Državna opera v Berlinu ima na sporedu: Tannhäuserja, Cavallerio rusticano, Bajazeta, Così fan tutte, Pulcinello, Fidelia in Rosenkavalierja; opera na Königsplatzu uprizarja: Prodano nevesto, Bohème, Salomo, Rigoletta, Nižavo, Trubadurja, Marto; Mešana izjava: Lohengrin, Rigoletta, Carostrelca, Rensko zlato, Ples v maskah, Čarobno piščal, Walkiro. V drami igrajo: Peer Gynta, Wallenstein, Mladost, v Komornem gledališču se nadaljuje predstave Pirandella: Sestero oseb išče avtorja ter Mož, žival in čednost; Ljudsko gledališče igra: Hamleta in Fiesca, v Renaissance-theatru je na sporedu »Smrtin ples«, v gledališču na Klosterstrasse pa Elektra in Razbiti vrč. V soboto, 19. septembra je nastopila Elizabeta Berngerjeva v Shawovi »Sveti Ivani«; režiral je Reinhardt.

Domače vesti

* **Visoko odlikovanje Bože Petrovića.** Dne 22. t. m. je bil na dvoru v Cetinju povabljen na večerjo med drugim tudi Boža Petrović, najstarejši član rodbine Petrović in sorodnik pokojnega črnogorskega kralja Nikole. Po večerji ga je kralj odlikoval s Karagorgjevo zvezdo 4. razreda z meči ter mu red osebno pripel na prst. Kraljica pa mu je poklonila svojo sliko v srebrnem okviru s krono ki je okrašena z biseri. Odhajajoč z dvora je Boža Petrović izjavil skupini črnogorskih upokojenih oficirjev: »Sedaj, ko sem doživel to, rad umrjem!«

* **Iz državne službe.** Janko Jerala, ki je služboval doslej pri inspektorju ministrstva za narodno zdravje v Ljubljani, je imenovan za upravnika drž. hiralinice v Vojniku. — V železniški službi so v področju ljubljanske direkcije imenovani: Ivan Müller-Petrič za šefa oddelka za vzdrževanje proge pri gradbenem oddelku; Rudolf Kavčič za šefa oddelka za nabavo materiala pri ekonomskem oddelku; Fran Zelenka za šefa sekcije za vzdrževanje proge Ljubljana glavna proga; Napredovali so: Karel Skala pri delavnicah v Mariboru, Ivan Kitak v mariborski kurilnici, Ivan Pavlin na postaji Fala, prtljažni bla-gajnik Ivan Vičič v Ljubljani; Alojzij Jerše je imenovan za nadzornika proge v Drenovem griču. Premeščeni so: Rudolf Müller od ljubljanske glavnega kolodvora in kurilnic v Ljubljani, Karel Krenžar z gorenjskega kolodvora v kurilnico glavnega kolodvora; Janko Delpin iz Zapršiča za nadzornika proge v Ptui in Albert Jager iz Zagreba k strojnemu oddelku. Višji nadzornik Emerik Maloverh ter uradnika II. kategorije Karel Dornheim in Ivan Lokaj so trajno upokojeni.

* **Dr. Murko o razvoju sovjetske Rusije.** Naš rojak, univerzitetni profesor v Pragi dr. Matija Murko, ki se je kot češkoslovaški delegat udeležil slavnosti 200 letnice ruske akademije znanosti v Petrogradu, je po slavnostni odpuščanju v Ukrajino, da se informira o tamkajšnjih razmerah ter o delovanju vseukrajnske akademije. V razgovoru z nekimi ključevskim novinarjem je prof. dr. Murko izjavil, da ga je gospodarski in kulturni napredek sovjetske unije, razvoj narodne kulture v Ukrajini ter intenzivnost znanstvenega življenja naravnost presenetil.

* **Dr. Reis operiran.** Kakor poročajo iz Beograda, si je znani univerzitetni profesor dr. Reis na potovanju po Južni Srbiji nakopal zastropenje krvi in se vsled tega moral podvrežiti težki operaciji. Zdravniki upajo, da mu rešijo življenje.

* **Smrtna kosa.** V Kostanjevici na Dolenjskem je v cvetu svojih let po dolgi in mučni bolezni umrla gospodinja Mira Bučar, bivša uradnica pošto-čekovnega urada v Ljubljani.

* **Iz trboveljske občine.** Cele Trbovlje pričakujejo nestrno ureditev gerentskega vprašanja. Organizacije SDS so na vseh me rodnih mestih že opetovano sporočile tudi zahtevo, da se razpiše občinske volitve.

* **Občinske volitve na Grosuplem.** Včeraj so se vršile občinske volitve na Grosuplem pri katerih je dobila SLS 184 in 12 odbornikov, SKS pa 87 glasov ter 5 odbornikov. Pripravljalni volilni postopek je bil povsem nepravilen, kar je vplivalo, da ni bilo vloženih več kandidatnih list. Radi tega tudi JDS ni mogla postaviti svoje liste, pač pa so njeni pristaši pri včerajšnjih volitvah podpirali »Gospodarsko listo« ter tako omogočili večji uspeh SKS. V splošnem je bil interes za volitve majhen, kar dokazuje, da je n. pr. SLS dobila le 184 glasov, dočim je bilo na grosupljskem volišču pri skupščinskih volitvah za klerikalce oddanih 377 glasov.

* **Zimska uniforma za poštne uslužbence.** Ministrstvo pošte in brzojava je odredilo, da se čim prej nabavi za zimsko sezono nove uniforme poštним uslužbencem. Dobavni rok do konca oktobra.

* **Naši pomorski oficirji v inozemstvu.** Ministrstvo vojske in mornarice pošlje na državne stroške dva mornariška oficirja, g. Metoda Pirca in Venceslava Dujsina v inozemstvo v svrhu spolnitve svojih študij v vojno-pomorski stroki.

* **Novi brzovlaki na lški progi.** Na lški progi do Splita, je v zadnjem času promet tako znatno narasel, da prideta v kratkem v promet še dva brzovlaka, ki bosta imela zvezo tudi z mednarodnimi vlaki. Treba je le še formalne naredbe, da bomo imeli na progi Zagreb-Split dva para brzovlakov.

* **Ukinjenje dekljskega zavoda v Ptui.** Radi premalega zanimanja je ptujski občinski svet sklenil ukiniti dekljski zavod v Vesni, svoječasni Mädechenheim. Za letos se je namreč prijavilo samo osem gojenk. Kako bodo posloje porabili, o tem občinski svet ni sklepal.

* **Elektrifikacija Ptuja.** Ker se elektrifikacija Ptuja kljub veliki zamudi vendarle bliža svojemu uresničenju, je sklenil ptujski občinski svet, da se mestna plinarica s 15. oktobrom ukine.

* **Dan snage v Splitu.** Po vzoru nekaterih inozemskih mest je tudi splitska občina odredila »dan snage«. Tega dne bo občina delila nagrade po 500 Din pometajem naj-snažnejših ulic v njihovem rajonu. Tudi za-sebniki dobe nagrade po 200 Din za naj-snažnejše dvorišče v dotičnem delu mesta. Obdarovanih bo tudi 20 otrok, ki bodo naj-bolj snažni. Vsak dobi 50 dinarjev.

* **Desinfekcijski tunel v Sisku.** Razen desin-fekcijskega tunela v Beogradu bo v krat-kem postavljen tudi v Sisku velik desin-fekcijski tunel, ki stopi v funkcijo že početkom prihodnjega meseca.

* **Naši v Ameriki.** V East Helena, v drž-avi Montana v Zedinjenih državah je pri delu v plavžu ponesrečil naš rojak Ivan Praprotnik. Padel je med stroje, ki so ga grozno razmesarili. Bil je takoj mrtev. — V Babertonu je pri ribolovu utonil Iv. Vovk iz Suhorja pri St. Petru. Napadla ga je bož-jast, vsled česar je padel v vodo in utonil. — V Forest City je 29. avgusta umrl Blaž Ovse. Zadel ga je kap. — V Library je umrl rojak I. Stavor, rodom iz Knežaka na

Pivki. Podšlo ga je v jami nekoliko minut prej, predno je imel nehati z delom.

* **Generalni konzulat republike Poljske v Zagrebu** poziva vse poljske državljane, ki končajo leta 1925, svoje 18. leto, da se pri-javijo najkasneje do 15. oktobra v Kuko-vičevi ulici št. 16/III. nadstr. med uradnimi urami od 9. do 12. dopoldne osebno ali pis-meno v svrhu registriranja ter predložitve dokumentov o njihovi identiteti. Vsak drž-avljan, ki se ne odzove temu pozivu, je osebno odgovoren za neizpolnitev te dolž-nosti na podlagi čl. 87. zakona.

* **Vprašanje škola koadjutorja v Zagrebu.** Kakor nam poroča zagrebška »Riječ« se je Vatikan definitivno odločil, da imenuje v Zagrebu škola koadjutorja s pravico nasled-stva. Odločujoči faktorji pa drže imena svoj-ih kandidatov v največji tajnosti. Kot kan-didata sta prihajala najprej v poštev dr. Josip Lončarič in dr. Anton Slamič, dočim forsira beograjski nuncij dr. Jurija Madjer-ca. Zdi se pa, da vsi trije nimajo dosti izgleda, da postanejo kedaj naslednji nad-škola dr. Bauerja. Ljubljanski krogi bi naj-raje videli na stolici zagrebškega nadškola krškega škofa dr. Josipa Srebrničja, in to tembolj, ker bo v smislu novega konkordata Krška škofija ukinjena. Kaj snuje beograjski nuncij, še ni znano, sigurno pa je v veliki zadregi. Tudi radičevci imajo seveda svoje-ga kandidata. Kier je nervozen in čaka, ka-ko se bo končal ta boj različnih kandidatov

* **Stavka zdravnikov-asistentov v Zagrebu.** Kakor nam poroča naš zagrebški poro-čevalec, izbruhne danes jutraj v objektih zagrebške bolnice stavka zdravnikov-asi-stentov. Razlog za stavko je v njihovem na-proststvu z upravo bolnice glede oskrbe asistentov. Bolnica namreč noče več dajati zdravnikom-asistentom hrane, katere si pa slabo plačani asistenti ne morejo privoščiti

* **Razpis za državne štipendiste v inozemstvu.** Ministrstvo prosvete bo poslalo v ino-zemstvo 50 novih državnih gojencev. Šti-pendija znaša mesečno: v Franciji in Belgiji po 800 fr. frankov, v Češkoslovaški 1200 Kč Nemčiji 3300 Din, Avstriji 2800 Din in Italiji 800 lir. Kompetitri morajo samo oni, ki so napravili svoje končne (diplomske) izpite na eni domači univerzi ali višjih strokovnih in umetniških šol. Prošnje morajo biti opre-mljene z izpričevali in naslovljene na fakulte-te oziroma gori omenjene šole, kjer so po-samezniki končali svoje študije. Fakultete na univerzi v Ljubljani bodo sprejemale ta-ke prošnje do vključno 1. oktobra 1925. Na-tačnejši pogoji so razvidni iz pravilnika za državne gojence v inozemstvu in razpisa ministrstva prosvete, ki je na bil v avli ljub-ljanske univerze.

* **Nenavadna eksplozija.** V Cirkovcih pri Pragorskem je nosil 63 letnj prevzitek Jer-než Bašman že doli časa palico z natakneno patrono. Ko je nameraval včeraj na daljšo pot v Haloze, je hotel patrono odtrgati in jo nadomestiti s konico, da bi lažje hodil. Pri tem vrtanju pa mu je naenkrat patrona eks-plodirala ter starčku raztrgala dlan in tri prste na roki.

* **Nesreča na železnici.** Na kolodvoru v Djakovu se je predvčerajšnjim pripetila tež-ka nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Uradnik zavarovalnega društva »Croatija« Stojan Nikić, ki se je nameraval odpeljati v Vinkovce, je šel na kolodvoru preko tira. Nenadoma je privzela lokomotiva, ki je Ni-kića podrla, mu odrezala obe nogi in desno roko. Ponesrečenca so prepeljali v bolnico, kjer je dve uri pozneje umrl.

* **Samomor vojnega invalida.** V Djakovu je izvršil vojni invalid Nikola Veg na gro-zen način samomor. S svojim štiriletnim bratcem je šel na železniško progo ter se vlegel na tir, tako da mu je vlak odrezal glavo. Vzrok samomora — beda.

* **Samomor ruskega oficirja.** Na savskem mostu pri Beogradu se je v torek vrغل pod osební vlak, ki je prihajal iz Subotice, bivši ruski oficir. V. Aleksičev. Lokomotiva ga je popolnoma raztrgala. Vzrok samomora ni znan.

* **Aretriran stražnik v Zagrebu.** Včeraj je bil odpuščen iz službe, aretriran ter pre-dan državnemu pravništvu stražnik Titić, ki je s svojim neprimernim uredovanjem za-krivil, da se je gđ. Marija Nans vrgla skozi okno na ulico ter si zlomila obe nogi. Proti aretriranemu stražniku bo uvedeno postopa-nje radi zlorabe uradne oblasti.

* **Utopila se je.** Pri pranju perila ob Ljub-ljanič je padla na Verdu v vodo 13 letna hč. vdove Frančiške Ogrin. Francka ter utoni-la. Deklice kljub iskanju niso našli in je prav verjetno, da jo je odgnala voda naprej proti Ljubljani. Ogrinova je bila oblečena v kontenastno obleko s kratkimi rokavi ter je nosila visoke rjave čevlje in črne nogavice. Na vratu je imela srebrno verižico z obe-skomo Marijine podobe in z napisom: »S-po-mni sv. birmo, Marija Rutner.

Ostanke

češkega in angleškega sukna za moške obleke, damske kostume in plašče po metru 2-50 do 3-20 dobite po neverjetno nizki ceni in sicer od Din 250 naprej v razpošiljalnici

JOSIP IVANČIČ, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 4.

(Nasproti frančiškanske cerkve)

Oglejte si izložbo! Priporočamo!

Bencin

po znižani ceni

liter Din 8-25

iz bencinske sesalke pri

Jugo-Auto, Dunajska c. 36.

Telefon 236.

VI MEČETE VAŠ DENAR SKOZ OKNO!

če kupite nogavice brez žiga „ključ“, ker eden par nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro, zeleno ali zlato)

„ključ“

traja tako dolgo kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepričajte se!

Najkrasnejša gospa

je lahko čez noč ob svojo lepoto, ako ne uva-žuje dejstva, da se z rednim in temeljitim čiš-čenjem kožnih tkanic ohrani mladostnosveji polt v visoko starost. Naravnost idealno sred-stvo za doseg tega je izumila znana operna pevka ADELINA PATTI. Je to mlečna emul-zija, ki se vrine v najbolj skrite, skoraj nevidne kožne gube in prepreči pojavljanje mozolov in sojedcev. Ta pod imenom »Visagine Ade-lina Patti« znana emulzija se dobi v vseh le-karnah, drogerijah in parfumerijah. Glavna zaloga za Jugoslavijo: ZAGREB, GAJEVA ULICA 8. Steklenica stane Din 30.—

Iz Ljubljane

u— **Novo tlakovanje.** Na Borštnikovem trgu, od hiše št. 18 na Rimske cesti po Igr-ški ulici do Erjavčeve ceste, je začel mest-ni gradbeni urad polagati širok hodnik s kamenitimi ploščami. Ker je po tej progi vsak dan štirikrat najživahnejši promet in prihaja tod že ogromno delavcev in delavk v Tobačno tovarno, je tlakovanje zelo do-brodošlo. Doslej smo morali ob vsakem de-ževju gaziati mehko blato, pozimi pa sneg ali brljuzgo; poslej bomo hodili po hodniku. Zato smo gerentskemu svetu prav zelo hval-jezni in le želimo, da se velika sklada ka-menitih plošč in robnikov na Borštnikovem trgu še prav obilno izrabi v našem, doslej jako zanemarjenem kraju!

u— **Kričeče reklame po hišnih fasadah.** Prejeli smo: Po mestu se opazuje, da daje-jone nekatere trdke slikati, oziroma pleskati po hišnih fasadah zlasti pa po požarnih zi-dovih ogromne reklame v tako kričečih bar-vah, da vrže tak reklamni nestvor iz rav-notežja pasanta, ki ima le nekaj smisla za dober okus. Radi tega opozarja mestni ma-gistrat hišne lastnike, trdke in plakaterje (pleskarje), da je za napravo takih reklam treba izposlovati si dovoljenja stavbe oblasti. Interesirane trdke bi predložili pred začetkom dela barvan načrt reklame mestnemu magistratu v odobritev, da se iz-ogone nepotrebnim stroškom, ker bo mest-ni magistrat zahteval brezpopojno odstra-nitev samolastno izvršenih neokusnih re-klam.

u— **Pojasnilo.** V torek smo poročali, da je nagle smrti umrl inkasant mestne pilinar-ne g. Ivan Smrekar. Naknadno se nam po-roča, da je bilo pokojniku ime Josip in je bil star 40 let. Med ljubljanskim občinstvom je vzbudila ob priliki njegove smrti mnogo pozornosti okoliščina, da je sedaj že tretji inkasant tega podjetja umrl nagle smrti.

u— **Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani** nazaranja pripravljenim pevkam in pevcem, da dobe v prihodnjih dneh vsa podrobna navodila. Prvi sestanek bo o Vseh svetih. Ob tej priliki se bo vršil tudi prvi komorni koncert Društva učiteljev glasbe s sodelo-vanjem društvenih članov. Pri drugem dru-štvenem koncertu bosta gostovala brata Zifka. Na koncertu učiteljskega zbora, ki se bo vršil pozneje, bomo izvajali med drugim Sattnerjevo »Jeftejevo prisego«. Sodelovali bodo vsi ljubljanski srednješolski zbori. — Odbor.

u— **Vpisovanje vajencev na obrtno - na-daljevalni šoli** za umetno in oblačilno obrt se vrši dne 27. septembra (v nedeljo) od 9. do 12. ure v šoli na Prulah. Novo vstopilvi naj prinese s seboj izpustnico in učno po-godbo, če obiskujejo pa lanski izkaz. Pri-spevek za šolske potrebščine znaša meseč-no 15 Din; za oktober se plača takoj pri vpisovanju. Šolski pouk prične v nedeljo dne 4. oktobra ob 8. uri dopoldne. Natančnejša pojasnila so razvidna iz razglasa v šolski veži. — Upraviteljstvo.

u— **Cerče Francals** opozarja na svoje lepake glede učnih tečajev, ki se bodo pri-čeli dne 1. oktobra na Tehniški srednji šoli, zlasti pa na oba nova mladinska kurza na ženski realni gimnaziji (lice), Bleiweisova cesta).

u— **Najnovejše bluze, otroške in damske obleke, priporoča** Kristofič-Bučar.

u— **Vse one rodbine,** ki imajo prosta sta-novanja in žele vzeti na stanovanje kakega dljaka ali dljakinjo, prosimo, da javijo svo-je naslove z navedbo pogojev »Centralne-mu tajništvo jugoslovenske napredne omla-dine iz Slovenije«, Tomanova ulica 3 Ljub-ljana.

u— **Ljubljanski skavti!** V soboto dne 26. septembra je ob 4. dopoldne na realni ste-gova skupščina. Pridite vsi!

u— **Umrl v Ljubljani.** Včeraj so bili pri-javljeni sledeči smrtni slučaji: Josipina Se-den, vdova bločnega sluga, 83 let, — Leo-pold Spreitzer, železn. strojevodja v pok., 55 let, — Marija Rotner, gostilničarjeva hči, 20 let.

u— **Policijske prijave.** Od srede na četr-tek so bili prijavljeni policijski sledeči slu-čaji: 2 tatvine, 3 prestopki kaljenja nočnega miru, 1 prestopke zlaščevalnih predpisov, 1 telesna poškodba, 1 prestopke pridržanja najdenine, 10 prestopkov cestnega policijske reda in 1 prestopke prekrščenja po-licijske ure. Arretacija se je izvršila 1 in si-cer radi tatvine.

u— **Beg iz bolnice.** Iz deželne bolnice je pobegnila v noči na sredo v spodnjem krilu in srclji 22-letna Mara Florjančič, samska služkinja, doma iz Novega mesta. Imenova-na je spolno bolna in nevarna vlačugarica.

u— **Okraden delavec.** Neznani umzočiv je zvedel, da hrani delavec Josip Cunder v hlevu na Frankopanski cesti št. 26 pod po-steljo v kovčegu svojo obleko in razne druge vrednosti. Ker je hlev stalno odort,

je porabil ugodno priliko, se splazil v hlev, odprl kovčeg ter odnesel Cunderu novo kom-pletno obleko, več perila in uro z verižico v skupni vrednosti 1200 Din.

u— **Tatvina kolesa.** Solastniku betonske-ga podjetja Vinku Batelinu, je neznani kole-sarski tat odpeljal v sredo zvečer izpred njegove delavnice v Slomskovi ulici novo kolo, črno pleskano, znamke Puch, Kolo, vredno 3000 Din, je dirkalno in ima tovar-niško številko 214.343.

Igracka Pariza

Posetite sportno razstavo

na velesejmu v paviljonu „B“

Iz Maribora

a— **Zopet zaplenjena »Volksstimme«.** Po-lacija je včerajšnji številko socialistične »Volksstimme« radi karikature pod naslo-vom »Španija v Maroku« zopet zaplenila. Proti odgovornemu uredniku je uvedena kazenska preiskava. To je že tretja konfl-ikacija »Volksstimme« po novem zakonu o tisku.

a— **Nov mestni zdravnik.** Na zadnji tajni seji mariborskega občinskega sveta je bil imenovan za drugega mestnega zdravnika mladi zdravnik g. dr. Wanckmüller.

a— **Avtomobilski promet v Mariboru.** V Mariboru se je osnoval pripravljalni odbor delniške družbe z imenom »Mariborska av-to - omnibus družba«, ki hoče uvesti z av-toomnibusni promet v sledečih črtah: Glav-ni trg - Pokopališče - Pobrezje - Tezno - Hoče - Silvica - Fram - Radvanje - Stu-denci - Limbuš - Kamnica - Krčevina - Me-lje. Družba razpisuje subskripcijo delnic. Glavnica bo znašala baje podlrgi milijon Din v razpisanih 3750 delnicah z nominalo 400 Din. Podjetje bo vsekar v velikem in-teresu razvoja Maribora.

a— **Nemška interpelacija v mariborskem občinskem svetu.** Na zadnji seji maribor-skega občinskega sveta je nemški občinski svetnik, vinski trgovec Pirmer, interpeliral župana radi ukinitve nemške sporednice na ženski meščanski šoli. Kakor smo že poro-čali, predvideva zakon o osnovnem šolstvu in o manjšinah manjšinske šole le v osnov-nem, ne pa v meščanskem šolstvu, radi česar je bila letos ukinjena sporednica na meščanski šoli. Tak odgovor je dobil tudi g. Pirmer v občinskem svetu. Poleg tega so ga napotili še na prosvetno ministrstvo. G. Pirmer bi v interesu mariborskega nem šva storil mnogo bolj, če ne bi izzival, amp-ak se raje posvetil resnemu gospodarske-mu delu, če že hoče biti občinski svetnik.

a— **Sela občinskega sveta o stanovanjski bedi.** Na predlog župana g. dr. Lipolda se bo vršila v kratkem izredna seja občinskega sveta, na kateri se bo razpravljalo samo o rešitvi stanovanjske bede v Mari-boru.

a— **Težka nesreča v Franzovem mlinu.** Včeraj popoldne se je v mlinu testenin g. Franza v Melju težko ponesrečila 41-letna delavka Marija Valentin. Pri delu ji je pri-šla desna roka v stroj, ki ji je roko nad komolcem skoro čisto odtrgal, tako da je obvisela le na koži. Rešilni oddelek je ne-srečno mater treh otrok prepeljal v bolnico, kjer so ji morali amputirati roko nad ko-molcem.

a— **Renoviranje gledališča.** Ker se je pri renoviranju Narodnega gledališča izkazalo, da svoječasno nakazana vsota 138.000 Din od mestne občine ne zadostuje, je ob-činski svet v zadnji seji sklenil, dovoliti v to svrhu še naknadni kredit 40.000 Din.

a— **Poslanik Jan Šeba za JČL.** Češkoslo-vaški poslanik Jan Šeba je sprejel te dni podpredsednika JČL v Mariboru, dr. Reis-mana, ki mu je poročal o delovanju Lig v Sloveniji in se posvetoval z njim glede iz-vedbe sklepov letošnjega kongresa o pri-liki ustanovitve Lig v Rog. Slatini. G. po-slanik je pokazal živahno zanimanje za stremeljenja mariborske lige in obljubil svo-jo osebno deljansko podporo.

a— **Velike prireditve Jugoslovenske Ma-tice.** Mariborska Jugoslovenska Matica se z velikim aparatom pripravlja na proslavo obletnice izgube naše Koroške dne 10. ok-tobra. V to svrhu se bo priredil obhod po mestu in akademija v Narodnem domu. Pri-reditev bo za Maribor tem večje važnosti, ker pripravljajo tudi Nemci onstran meje za to obletnico velikanske svečanosti. Jugo-slovenska Matica bo pritegnila k prireditvi tudi vsa ostala narodna društva v Maribo-ru. — Dne 9. januarja 1926 pa bo imela Matica pri Götzu plesno prireditev v naj-večem stilu pod imenom Jugoslovenski ples. Ob tej priliki bo izdala tudi dvojno številko ilustriranega humorističnega lista, ki bi naj služil deloma reklamami za priredi-

tev, deloma pridobivanju gmotnih sredstev za Matico. Tudi tozadevno je Jugosloven-ska Matica že uvedla potrebno organizacijo.

a— **Sprememba posesti.** Znano gostilo Pregl na Slomskovem trgu v Mariboru je za 250.000 Din kupil slovenski gostilničar Verzel. V tej hiši se je rodil nemški pesnik Kernstock. Danes je ta hiša v slovenskih rokah.

Iz Celja

e— **Dva nova notarja.** Notarsko mesto za rajnim g. Jurijem Detičkom, ki ga je do-sedaj upravljal sin umrlega g. notar Juro Detiček, je dobil g. notar Anton Burger iz Radeč. Mesto lani umrlega notarja Lovra Baša pa je že prej zasedel g. notar Avgust Drukar.

e— **Smrtna kosa.** V četrtek popoldne so pokopali narednikovo ženo go. Antonijo Kretzenbacher, mater štirih otrok. Njen mož je stacioniran v garniziji v Južni Srbiji in je prišel še toliko prav, da je mogel z umi-rajočo ženo izpregovoriti par besed.

e— **Priprave za sportno veselico.** V torek dne 29. septembra ob 4. uri popoldne bo v Celjskem domu zadnji sestanek damskega pripravljalnega odbora za sportno veselico, ki se bo vršila dne 3. oktobra. Sportni klub Celje vabi vse cenj. dame, da se sigurno udeleže sestanka.

e— **Nesreča ne miruje.** V sredo dopol-dne si je na Kralja Petra cesti pred Pšenič-nikovo trgovino zlomila levo roko in nogo ga. Marija Kokotova.

e— **Odmera dohodnine za leto 1925. v mestu Celje.** Davčno okrajno oblastvo v Celju objavlja sledeči razglas: 1.) V času od 1. do 15. oktobra bodo v uradnih prostori-dah davčnega okrajnega oblastva v Celju razgrnjeni izkazi o predpisu dohodninskega in rentnega davka za leto 1925. za Celje-mesto. 2.) Davčni zavezanci bodo obenem še individualno obveščeni s posebnim obve-stitilom o višini predpisane dohodnine in rent-nine. 3.) Rok za vložitev prizivov zoper od-mero teh davkov poteče s 30. oktobrom t. l. neodvisno od tega, ali in kdaj je bilo do-stavljeno posebno obvestilo. — Priziv je kolkovati s kolkom za 20 Din, prošnje za od-merno podlago pa s 5 Din.

e— **Stadion sportnega kluba.** Celjski sportni klub je zaprosil občino s posebno vlogo, da bi mu prepustila prostor ob sa-vinskih železnicih med tvornicami Vehovar in Arko, da bi si uredil stadion. Če bodo pogoji za odstop zemljišča za klub sprejem-ljivi, bomo imeli že spomladi lep stadion.

e— **Prvenstvene tekme nogometašev.** Dne 27. septembra se bo na igrišču pri skal-ni kleti igralo drugo kolo prvenstvenih tek-m med Sportnim klubom Celje in Red Star v Celju ter Šoštanjskim sportnim klub-om in celjskimi Atletiki.

e— **Klub ljubiteljev fotografije** se usta-navlja v Celju. Klub bo imel svoj lasten laboratorij in bo nabačjal svojim članom vse fotografske potrebščine po ugodnejših cenah. Interesenti se naj javijo do dne 10. oktobra pri tvrdki »Sanitas« v Aleksandrovi ulici.

Iz Trbovelj

t— **K incidentu pred Fortejem.** Preteklo dni se je zgodil zelo neljub incident pred Fortejem, pri katerem sta sodelovala dva slučajno mimo došla stražnika in neki sla-boumni delavec. Zeleti je, da se taki mučni prizori ne bi ponavljali, ker se je občinstvo zelo zgražalo nad neumisljenim početjem, ki se je odigral docela brez potrebe.

t— **Nova občinska tehtnica v Hrastniku.** Včeraj je bil v Hrastniku, kakor običajno vsak četrtek, uradni dan trboveljske občin-e. Kakor smo poučeni, se bo zgradila pri občinski hiši, ki se bo renovirala, nova ob-činska tehtnica, kar bo velikega gospodar-skega pomena, ker bodo zainteresirani lahko tehtali na njej svoja vozila, živino itd. Do-sedaj so bili v Hrastniku brez tehtnice, pač pa jim je bila na uporabo v Trbovljah, kjer jim pa ni bilo prav prikladno.

t— **Dva komisijsna ogleda.** Včeraj po-poldne sta se vršila v Trbovljah dva komi-sijsna ogleda in sicer vinskega lokala g. Crnkoviča v Lokah in zemljišča g. Pehar-ke polg Sokolskega doma. Napovedani ogled Tratikovega lokala pa se ni vršil, ker ga je lastnik odpovedal.

t— **Začetek pouka na rudarski nadaljeval-ni šoli.** S prvim oktobrom se začne pouk na rudarski nadaljevalni šoli v Trbovljah. V prvi razred se sprejmejo vsi čitanja in pi-sanja vešči delavci. V drugi razred vstopi-jo vsi učenci, ki so že lani obiskovali ta razred ali pa prvi razred, in delavci, ki po-kažejo na podlagi skušnje dovolj znanja za drugi letnik. Pouk je brezplačen, istotako dobijo učenci vsa učila brezplačno. Delavci, ki nameravajo obiskovati rudarsko nado-ljevalno šolo, naj javijo vstop pri šolskem vodstvu in sicer do 30. t. m. Delavci, ogle-site se v večjem številu za ta tečaj, ki vam nudi poleg tako potrebne izobrazbe tudi boljše gmotno in socijalno bodočnost.

t— **Študentska zveza v Trbovljah.** G. Karel Kitzer v Trbovljah je praznoval 1. t. m. na tihem v krogu svoje družine 40letnico odkar je v službi pri TPD. in 32 letnico, odkar

Iz življenja in sveta

Smrt afriškega raziskovalca

V Berlinu je preminul v 89. letu svojega življenja Jurij Schweinfurth, eden izmed najbolj znanih afriških raziskovalcev. Njegovim imenom so poimenovali raziskovalce, tovariš Bartha, Rohle, Livingstona. Nachtigalla in drugih, ki so nas natančneje seznanili z afriško deželo. Pokojnik je bil po svojem poklicu pravzaprav botanik ter je prišel na svet leta 1836, v Rigi. Studiral je v Heidelbergu. Monakovem in Berlinu ter je kot 28 letnik prvič stopil na afriška tla, kjer je začel raziskovati gozdove ob Nilu. Do svetovne vojne je ostal zvest Afriki ter je z majhnimi presledki potoval križem dežele. Posebne zasluge si je pridobil v triletni veliki ekspediciji, ki je od leta 1868, do 1871, brodirala med Nilom in Kongom. Odkril je reko Uelle, ki se izliva v Kongo in njegovo odkritje je seznanilo svet z afriškimi pritlikavci. V poznejših letih je postal generalni ravnatelj egiptovskih muzejev ter je potoval z večjimi skupinami v libijsko in arabsko puščavo.

Schweinfurth je nastopil svojo veliko afriško potovanje potem ko je pridobil za svoje načrte staro Avstrijo, Rusijo in Sardinijo. Bilo je leta 1864. V deželi je ostal par let, nakar ga je prisilila bolezen, da se je za dve leti umaknil v Evropo. Pozneje ga je poslala nazaj v Afriko berlinska akademija znanosti s podporo Humboldtovega fonda. Po tri in pol leta trajajočem potovanju se je vrnil v Berlin in je popisal svoje potovanje v knjigi z naslovom »V srcu Afrike.« Delo je bilo hitro prestavljeno v vse kulturne jezike.

Pokojnikove zasluge za spoznavanje Afrike so zelo velike. Popisal je deželo z vidika botanike, topografije, geologije, arheologije, etnografije in celo lingvistike. Število njegovih spisov je zelo veliko. Neki seznam, ki je izel pred par leti našteva nad 2300 razprav in člankov.

Težke posledice veronala

Veronal je strup in njegovi učinki postrani lahko usodni, če se bolnik ne drži zdravniških predpisov. Posledice zavijanja veronala so časih tako težke kot posledice kokaina, hašiša in luminala. Dandanes je prišel veronal precej v navado. Pomagajo si z njim čestokrat taki, ki ne morejo spati.

Nemški zdravniki so imeli pred nekaj dnevi zborovanje v Karlsruhe. Kongresu je predsedoval dunajski zdravnik za otroške bolezni profesor Clemens Pirquet, predstojnik klinike za otroške bolezni. Imel je s kongresom toliko dela, da se je popolnoma izčrpal. Da bi pomiril napete žilce, si je nabavil veronala. Zvečer sta legla v hotelu Papp prof. Pirquet in njegova žena k počitku. Profesorja je trgalo po glavi in mučilo so ga bolečine v zobeh. Da ne bo preveč utrujen za naslednji dan, ko je imel predsedovati zborovanju, se je poslužil veronala in zaspal.

V spanju je imel težek sen. Zdelo se mu je, da gori v sobi, iz katere je vse bežalo, da si otme življenje. Profesor je storil isto. Ampak njegove sanje so bile tako težke, da so se izpremenile v resničnost. Dvignil se je z ležišča in skočil skozi okno ter je obeležal v hotelskem vrtu z zlomljeno nogo in manjšimi poškodbami.

Žena se je zbudila okoli polnoči in je pogledala, kako je možu. Silno se je prestrašila, ko je videla, da je postelja prazna in da ni moža nikjer v bližini. Šla je k oknu in začela na vrtu stokanje moškega. Takoj je ugenila, da se je moral zgoditi nekaj nenavadnega. Sklicala je hotelsko osebje in poslala po zdravnika. Ta je prišel in ugotovil, da so zdravnikove rane ozdravljive in ne posebno težke. Nato je profesor Pirquet odpotoval na Dunaj v zdravniško oskrbo.

Pirquet sam izjavlja, da je njegov skok skozi okno posledica halucinacije, povzročene po zavijanju veronala. Taki slučaj niso redki in zdravniška praksa jih dobro pozna. Narkotična sredstva

vplivajo na razdraženo živčevje tako negativno, da podvzame pacient v omami lahko dejanja, katerih ne bi v normalnem stanju nikoli izvršil. Primer zdravnika Pirqueta nam je le en dokaz več, kako škodljiva so ta sredstva, ki tako kruto izpodjedajo človeško življenje.

Žrtev morfija

Istčasno ko časopisje izčrpno razpravlja o vlezanimimv slučaju dunajskega otroškega zdravnika, profesorja Pirqueta, ki se je pod vplivom veronala vrغل skozi okno hotela, v katerem je prenočeval, prihaja iz Berlina vest, da je pod vplivom morfija omagala genialna igralca Marija Orska, članica berlinskega Malega gledališča. Umetnica je med Nemci dobro znana po svojih sijajnih kreacijah v gledališču. V kratkem času se je povsela na zelo visoko stopnjo.

Usoda je hotela, da se je Marija Orska navadila na morfij, ki je postal njeno priljubljeno sredstvo za pospeševanje spanja. Sorodniki, prijatelji in znanci, ko so vedeli za strašno sredstvo slavne igralke, so večkrat skušali, da bi jo odvadili tega uničevalca živcev. Skušali so, uspeli niso. Zdravniki so jo varali in ji dajali slo mesto morfija. A Marija Orska je to kmalu spoznala in se jim ni več zaupala. Slednjič je bilo sklenjeno, da se mora Orska podvreči nasilni kurj odtegovanja morfija, ki bo sicer uničil njeno življenje. Pripravljen na težko žrtev je Orska pristala na predlog, da vzame ta križ na svoje rame. A kakor se je pokazalo, ne za dolgo. Polagoma so ginevale njene moči in v zadnjem času je prišlo tako daleč, da ni mogla nastopiti na odru, če ni imela primerne doze morfija v revnem telesu.

Tako ni šlo naprej. Igralka je čutila, da od dneva do dneva bolj peša in da gre z njo h koncu. Prošli teden je igrala v Berlinu in se je pred začetkom igrice opravičila občinstvu, češ, da je zelo izmučena. A baš ta večer je sijajno odigrala svojo vlogo in frapirala gledalce.

Prišlo pa je nepričakovano tisto. Česar se je Orska najbolj bala — živčni šok. Napad je dobila na koncu igrice, v momentu ko mora markirati smrt. Stotila je svojo dolžnost do zadnjega. Vihairen aplavz je odmeval po gledališču, ljudje so klicali umetnico pred zastor, a Orska se ni pokazala. Zdravnik, ki jo je preiskal, je izjavil, da za dolgo časa ni misliti na njeno ozdravljenje ter jo je poslal v dunajski sanatorij, da se pod zdravniškim nadzorstvom popravi in okreva, če je to še mogoče.

Angleška ekspedicija na južni tečaj

Kr. britansko meteorološko društvo v Londonu je sklenilo, da pošlje na južni tečaj posebno ekspedicijo, posvetuje pa se še o tem, ali naj vodi to ekspedicijo avstralski potnik kapitan Wilkins ali kdo drugi. Društvo namerava postaviti v anarktičnih krajih sedem stalnih opazovalnih postaj, kjer bodo imeli svoji sedež letalci. Letalci bodo podvzemali izvidne polete v razne smeri ter bodo opazovali, kako se premikajo ledene mase. Na svojih izvidnih poletih se bodo posluževali tudi balonov.

Opazovanja imajo v prvi vrsti služiti društvu za vremenslovje, ki oskrbuje vremenske napovedi za Avstralijo, Južno Afriko in Južno Ameriko. Kapitan Wilkins bo pripravil ekspedicijo na južni tečaj tekom prihodnjega leta. Napravil je načrt, po katerem obišče v letalu

Še nikoli

niste bili tako prepričani, da ste česar izredno poceni kupili, kakor boste lahko v dneh od 2. do 10. oktobra pri trdki Drago Schwab - Ljubljana

ozemlje Granam, ki leži 1500 milj daleč od dežele kralja Edvarda VII. Wilkins se bo na svojem poletu poslužil aparata Dornierovega tipa. Angleži so prepričani, da bo rodila ta ekspedicija dobre uspehe in da bo deležna splošne mednarodne podpore.

Doktorski naslov za trgovce

V Avstriji se že dolgo govori o uvedbi doktorskega naslova, ki naj bi se podeljeval trgovcem, ki so dovršili visokošolske študije in o naslovu, ki naj bi se podeljeval honoris causa. Da bo treba doktorski naslov prej ali slej priznati tudi absolventom visokih šol za trgovino, o tem so si avstrijski merodajni krogi že popolnoma na jasnem. Sedaj gre le še za to, da se formulirajo študijski pogoji, ki morajo biti enaki onim na drugih fakultetah. Skušnje za trgovce ne bodo nič lažje kot rigorozni v drugih strokah. Slušaatelji trgovinskih ved bodo morali obiskovati tudi seminarska predavanja in izdelovati naloge. V tem pogledu bodo povsem enaki tovarišem na ostalih visokih šolah. Doktorski naslov se jim bo podelil šele na podlagi stroge disertacije.

Sedaj imajo avstrijske visoke šole pravico podeljevati devet doktoratov, in sicer: doktorat za teologijo, pravo, znanstvo, državno znanstvo, medicino, filozofijo, farmaceutiko, tehniko, agrikulturo in veterinarstvo. Razen teologije študirajo in polagajo na vseh teh fakultetah skušnje in si lahko pridobijo doktorate tudi ženske. Kadar bo uveljavljena možnost pridobitve dr. merc., si bo mogoče pridobiti v Avstriji še deseti doktorski naslov.

Vlomilec in oskrunjevalec

Pred sodiščem v St. Pöltnu v Avstriji se je te dni vršila zanimiva obravnava, na kateri se je morala zagovarjati družba vlomilcev, ki je leta 1923, izvršila celo vrsto velikih vlomov. Tolna je bila organizirana prav po vojaško, njen poglavar je bil nekakšen avstrijski Čaruga in se je pisal Janez Vallner. Oplenil je nešteto stanovanj in si nabavil velikanske množine plena. Toda dočim se je njegova tovarišija zadovoljevala samo s tatvino blaga, je bilo to Vallnerju premalo. Imel je navado, da je vselej po vladu udril v sobo, kjer so spala dekleta, katera je posilil in oskrunil. Svoj namen je dosegel na ta način, da je grozil žrtvam z nabitim revolverjem. Tako je sedemkrat zadostil svoji pohoti, osmič pa je prišel v roke pravice, ki ga je sedaj obsodila na pet let težke ječe.

Umor neprijetnega moža

Nič ni tako skrito, da ne bi bilo komu očito. V tem nas potrjuje najnovejšo odkritje drznega umora, ki se je primeril pred petimi leti na Madžarskem. Takrat je pregovorila kmetica Katarina Kalijeva svojega svaka in ljubčka Jožefa Oetvösa iz Nagyreda, da je ubil njenega moža, ki se je vrnil iz ruskega ujetništva.

Oetvösz se je vrnil l. 1918. iz Rusije in se je takoj spustil v ljubezensko razmerje s svojo svakinjo. Čez dve leti se je vrnil iz ujetništva še Katarinin mož Janez. Videl je, kaj se godi v njegovem domu in je skušal vrniti ženo na pota zakonske zvestobe. Žena pa ni bila nič kaj naklonjena temu prigovarjanju. Par mesecev po povratku iz ujetništva je Kali izginil brez sledu. Našel se je listek, na katerem je stalo zapisano, da se je izselil radi nezvestobe svoje žene. Ljudje so kmalu pozabili nani. Letos pa so kmetje orali polje in so zadeli na človeške kosti. Poleg kosti se je našel tudi kos ruske vojaške uniforme. Orožništvo je preiskalo slučaj in je ugotovilo, da kažejo znamenja na Kalijev umor.

Zaslišana sta bila pokojnikova žena in njen ljubček, ki sta priznala zločin.

Povedala sta tudi, kako sta moža umorila. Žena je izvalila moža v nek vinograd na tatvino grozdja. Oetvösz se je pojavil med trtami in je ustrelil Kalijo s puško. Potem sta mrliča zakopala in uživala dalje prepovedano ljubezen.

Sodišče, ki je te dni sodilo oba zločinca, je vprašalo Kalijevu, če se je upala storiti kaj takega kot je izpovedala na razpravi. Zločinka je dejala, da ji je bilo to prav lahko, ker jo je itak tudi njen mož varal, ko je bil v ujetništvu. Nato je sodišče obsodilo Katarinino ljubčka v smrt na vešalih, zločinsko ženo pa na dosmrtno ječo.

✕ *Letalska zveza med Nemčijo in Japonsko.* Japonski letalci, ki so pred dobrim tednom poleteli iz Japonske v Moskvo, so nadaljevali svojo pot v Nemčijo in pristali v petek v Berlinu. S seboj so prinesli dragoceno velenino kot dar predsedniku Hindenburgu. Skoraj istočasno, kot japonski letalci v Berlin, je dospel nemški avijatik kapetan Bruns na Japonsko, kjer ima nalogo, da stopi v stike s tamošnjimi merodajnimi krogi in skuša organizirati redno zračno zvezo med Nemčijo in Japonsko.

✕ *Izpoved zločinca.* V nedeljo je prišla praška policija nekoga Jurija Bazanta iz Pardubic, ki je priznal prav čedne stvari. Najprej je pred tremi tedni ustrelil v Tatri z revolverjem svojega ljubico, ji odvzel dragocenosti, jo slekel in skrčil truplo pod kašmenjem. Potem je šel drugi dan k svoji drugi ljubici in je tudi njo umoril s dvema streloma iz revolverja. Tudi njo je oropal in pokopal truplo visoko v gorah. Končno je skušal dne 17. t. m. pri Kutni Hori umoriti Ano Rihovo. Udaril jo je štirikrat s kladivom po glavi in jo omamil. Potem jo je posilil z bencinom in zažgal. K sreči so pravos

časno pretekli ljudje in pogasili ogenj. Rihova je sedaj v bolnišnici. Trojnega hudodelca je policija seveda zaprla in se bo moral zagovarjati zaradi svojih činov.

✕ *Požar na največji jedrnici na svetu.* Ka kor poročajo iz Buenos Airesa, je izbruhnil pretekli teden požar na čilenski barki s petimi jambori »Flora«, največji jedrnici na svetu. Ta ladja je bila poprej nemška in se je imenovala »Potosti« Požar je izbruhnil na ladji, ko je plula na višini 45 stopinj južno širine in 65 stopinj zapadne dolžine. Podrobnosti o nesreči še manjkajo.

✕ *Hči lorda Curzona socialistična kandidatinja.* V ponedeljek je soglasno določila angleška delavska stranka kot kandidatnjo za volilno okrožje Stocke lady Nosleyeovo, hčer pokojnega angleškega vnanjega ministra lorda Curzona. Gospa je imela na zastopnike delavcev nagovor, v katerem je rekla, da sprejema ves program socialistične stranke. Rudarska industrija je sedaj zveza za socializacijo. Edini izhod iz sedanjih težav je po mnenju kandidatnje socializem.

✕ *Upor jetnikov.* V ječi v Swientu-Krzyszku na Poljskem je napadlo 20 jetnikov dva čuvaja in jima odvzelo revolverje. Potem so šli uporniki v jetniško pisarno in se poslastili 20 pušk. Nato so šli kaznjenci od celice do celice in skušali osvoboditi tovariše, kakih 400 po številu. Dasi so uporniki pretrgali telefonsko zvezo, je ravnanje vseeno moglo poklicati iz Kiele 150 orožnikov, ki so se najprej začeli z uporniki pogajati. Ko to ni imelo uspeha, so začeli streljati na jetnišnico, kar je trajalo več ur. Končno se je orožnikom posrečilo vdreti v jetnišnico in se polastiti kaznjencev. Uporniki so imeli šest mrtvih in deset ranjenih, orožniki pa tri ranjence.

Socijalna politika

Nočno delo v pekarnah

Na letošnji konferenci mednarodnega urada dela je bila na dnevnem redu tudi ureditev nočnega dela v pekarnah. To vprašanje je tvorilo že predmet razprav na najrazličnejših posvetovanjih in zborovanjih tako narodnih kakor mednarodnih. Vendar problem ni razčiščen in nazori se še ostro križajo. Vendar pa je ta zadeva tako izredne važnosti zlasti za zahteve moderne socijalne higijene, da mora tvoriti važen interes nas vseh, ki stremimo za povzdigo narodnih odpornih sil in ki v naših socijalnih problemih vidimo bistveni del naših demokratičnih in nacionalnih idej. Ta socijalno-politični problem je mednarodne važnosti. Z njim se je pečal mednarodni urad dela že na večjih svojih razpravah. Letos pa je prišel na dnevni red najvažnejšega socijalno-političnega mednarodnega parlamenta: mednarodne konference dela.

Skupina delodajalcev se je trudila dokazati posebnost te produkcijske panoge, ki ne pozna eksporta in da je zato mednarodna ureditev produkcijskih delovnih pogojev nemogoča. Vprašanje, da spada v kompetenco posameznih držav, ki naj ga uredi po svojih prilikah in razmerah. Skupina delavskih delegatov pa je pravilno poudarjala bistveni namen mednarodne organizacije dela, ki je v tem, da mednarodne konference dela ustvarjajo splošne, okvirne smernice, ki naj tvorijo podlago za nacionalno socijalno-politično zakonodajo. To stališče je z 19 proti 16 glasovom zmagovalno in konferenca se je zedinila na posebni konvenciji, ki naj tvori vsebino za nacionalne zakone in za tozadevne mednarodne pogodbe potom ratifikacije te konvencije.

Konvencija obsega šest členov. V prvem členu je nočno delo pri produkciji kruha, peciva ali podobnih močnatih izdelkov prepovedano tako delavcem kakor delodajalcem. Ta prepoved se ne nanaša na produkcijo v lastnem gospodinjstvu za lastne potrebe družine. Istotako ne na veleprodukcijo prepečenja.

Pojem »noči« definira člen 2. tako, da je pod »nočjo« razumeti čas sedmih nepretrganih ur. Pričetek in konec tega časa spada v pristojno ureditev posameznih držav. Pade naj v interval med 10. ali 11. uro zvečer in med 5. ali 6.

uro zjutraj. Ta interval je kompromis med 8 urami, ki so jih zahtevali delegati delavcev in 6 urami po zahtevi delodajalcev. Pred ureditvijo je zaslišati interesne organizacije.

Člen 3. urejuje izjeme od tega splošnega načela in po to zaslišanju interesnih zastopstev obeh skupin. Izjeme se morejo tikati pripravljanih in zaključenih del, za katera je uporabljati le najmanjše število delavstva v starosti nad 18 let. Posebne izjeme so dopustne v tropičnih pokrajinah, dalje v svrhu ureditve predpisanega tedenskega počitka in iz razlogov javne potrebe ali kadar je velik naval dela. Izjeme so predvidene tudi za slučaj višje sile, ali v odvrnitve grozečih nevarnosti, kakor so popravila na strojih in druga dela, ki so potrebna, da ne trpi normalna produkcija.

V petem členu se države zavezujejo izdati potrebne predpise, da se bodo določila prvega člena tudi dejansko izvajala. Sem spada predvsem ureditev odpiranja trgovin s kruhom in pecivom in pričetek razvažanja, razvažanja itd.

Konvencija stopi v veljavo šele 1. januarja 1927., da posamezne države pridobijo na času in se morejo mirno prilagoditi zahtevam te konvencije.

Skupina delodajalcev je zlasti ugovarjala proti predpisu 1. člena, ki nočno delo prepoveduje tudi delodajalcem. Ta predpis pa je iz razumljivih socijalnih in gospodarsko-konkurenčnih razlogov potreben.

Delovni čas v Rumuniji. Rumunija je ratificirala washingtonsko konvencijo o 8-urniku. Vendar pa do danes še ni izdala zakona, s katerim bi bil 8-urnik splošno uveden. Le Narodna vlada za Transilvanijo je v letu 1919. izdala naredbu o uvedbi 8-urnika. V predvojni Rumuniji pa delovni čas zakonito ni urejen. V kolikor je uveden, je to uspeh kolektivnih pogodb. Teli je malo ker delavstvo močnih strokovnih organizacij ne pozna.

Stavke v Češkoslovaški. Državni statistični urad objavlja, da je bilo v juliju t. l. 39 stavk; prizadetega delavstva je bilo 5540 ki so zamudili skupno 38.214 delovnih dni, na mezdah pa izgubili 1.193.649 Kč. Povod stavkam so bili v večini slučajev zahteve po zvišanju mezd. Uspeh je bil v 9 slučajih popolnoma ugoden, v 11 delni, v 7 negativni in v 12 neznan.

Dordžolska „cerkvena slava“

Znana je burka »Dordžolska posla«, katero je napisal za beograjsko čaršijo stari beograjski »glumac« čiča Ilija. Saj je ta komad neprestano na repertoarju, čaršija ga gleda in se smeje sama sebi. Toda »dordžolska slava« — to je čisto neznana stvar. Vsaj doslej nismo slišali, da bi Dordžol imel svojo slavo in jo po navadnih pojnih tudi ne more imeti, ker nima cerkve.

Dordžol je najstarejši in najimennitnejši del Beograda. Tu so stanovali krščanski in židovski trgovci in obrtniki, ko so še Turki vladali na Kalemegdanu: Grki, Cincari, Armenci, Izraelci, samo Srbov ni bilo med njimi. Tu je še sedaj središče beograjske čaršije. Z Dordžola pripelje Samajo Demajo svoj španjolski bataljon, kadar je treba pri volitvah izvoljevati odločilno bitko za radikale. To je preizkušeni bataljon, na katerega se je mogoče vedno zanesti. On je odločil pri zadnjih občinskih volitvah za župana pokojnega Marianovića in pri zadnjih skupščinskih volitvah za Ljubo Živkovića. Mnogo se je moderniziral tudi stari slavni Dordžol tekom poslednjih sto let. Cincarsko prebivalstvo je utonilo in se izgubilo med srbskim. Stara gospa Hiki, poslednja potomkinja slavnih Hikijev, je še živa priča nekdanjih časov in rada pri-

poveduje mlademu rodu, kako lepo v hišnem prijateljstvu je živila njihova hiša s hišo turškega paše, ki je vladal na Kalemegdanu. Tu žive še potomci starega Dume, glavnega junaka iz burke »Dordžolska posla« v samozadovoljni grandesi. Z eno besedo: Dordžol je središče stare in nove čaršije, starega in novega bogastva. Četudi je Dordžol daleč od političnega življenja, stanuje vendar na njem mnogo odličnih političnih veljakov. Tu ima Nikola Pašić svojo stanovanjsko hišo s tremi okni, ki je videla že toliko burnih ovacij. Tu stanuje dr. Velizar Janković, gospodar hajduk Veljoke Krajine, »mostro filizarov«, kakor ga imenujejo njegovi Krajišniki, in udbinski Dizdar Svetozar Pribečević in Marko Trifković in mnogo drugih. Tu se nahaja znana Skadarlija in oštarija »tri Sešira«, kjer je že marsikateri Moslim prelomil koranovo postavo, pa tudi marsikateri Slovenec dobil težko glavo, lahko možno in skesano srce. Čudno je, da so Moslimi in Slovenci, ki so med Srbi na glasu kot najpobožnejši ljudje, najboljši obiskovalci Skadarlije in se najbolj vdaajo pregrešne mušnjevanju alkohola. Tu ni ne plemenitih, ne verskih bojev, vsi pijejo in vsi pojo, kakor kdo more, v polni harmoniji. Na Dordžolu se nahaja gledališče, tu stanuje gledališki svet, stari igralci posedajo po malih kavarnah, igralke, koristke, statistinje čepe za malimi okni. Tu je stari čiča Ilija doživel čudni do-

godek, ki mu bo ostal neizbrisno v spominu. Pil je ravno pred kavarno na ulici, sam ne več kolikori brizganeč, ker je bil silno vroč dan. Kar je završalo nad njim, nebo se je zamajalo in zemlja se je stresla, kakor da je sodni dan, a pred čičom stojita dva angela z zlatimi peruti. Tako se je ustrašil, da si ni niti zapomnil, če sta bila moškega ali ženskega spola. Pozoveta ga, naj gre takoj z njima pred »strašni sud« (vesolino sodbo), ker danes je sodni dan. Nista mu pustila niti toliko časa, da bi izpil čašo do dna ali vsaj plačal račun. Prijela sta ga pod pazduho in odnesla v zračne prostore, zvezde in planeti so leteli okrog njega kot iskre, tako je frčal po vsemirju, dokler ga nista postavila pred nebeško vrata. Skozi špranjo je videl nebeško veselje, a na drugi strani je stal hudič z ogromnimi razbeljenimi vilami, a globoko dol se je v ogromnem kotlu kuhala neka smrdljiva tekočina. Tako je stal pred strašnim sudom. Prav vse so privlekli na dan. Neke storije z dekleti iz mladih let in vse brizgance in vrčke piva, katere je popil tekom svojega petdesetletnega umetniškega delovanja v beograjskem gledališču. Prav nobenega izgovora ni imel. Nazadnje ga je pa sveti Peter, kateremu se je očividno smilil, vprašal, če zna kakšno molitev. Tu se je spomnil, da je v mladosti znal peti karlovački osmošpev, pa ga je začel peti. Pel je tako, da se je treslo nebo in zemlja, sveti Pe-

ter se je prekrizal, angelčki so prisluskovali pri špranjah, a hudič je vrغل proč burkile in zbežal. Niso ga obsodili, nego vrgli so ga nazaj na zemljo, da še dela pokoro in prepeva Dordžolcem karlovački osmošpev. Tako se je pobral tam nekje na Paliluli in pričel kočijazem pripovedovati svoj čudni doživljaj.

Raznovrstne reči ima Dordžol, samo cerkve nima nobene, torej tudi ne cerkvene slave. A vendar so Dordžolci predvčerašnjim slavili!

Pred tridesetimi leti so se zbrali Dordžolci in sklenili, da sezdajajo na Dordžolu cerkev. Palilulci imajo svojo cerkev (vsaj tako jo imenujejo, čeprav je samo zelo siromašna kapela), a nekaj je vendarle, pa imajo vsako leto svojo slavo in »vašar«, čeprav so Palilulci sami kočijazi, fiakjarki in voznički in različna »golotinja«, a Dordžolci nimajo ničesar. Vračarci so osnovali cerkveni odbor, ki hoče sezdajati veličastno cerkev sv. Save, tam, kjer je pred dvestimi leti Sina paša sežgal truplo največjega srbskega svetnika, pa so tak odbor osnovali tudi Dordžolci. Tako je bil odbor, a denarja ni bilo nobenega, ker Srb nima navade, da bi kaj dal za cerkev. On plača popu samo takse, ki so predpisane za obrede, ki morajo biti. Cel Beograd ima pravzaprav samo eno pravoslavno cerkev in še ta je siromašna za tako mesto, eno cerkvico in dve ali tri kapelice. Preteklo je leto za letom in denarja ni bilo. Tako je delal odbor

dvajset let. Ko so Dordžolci videli, da na ta način ne pridejo do cerkve, so šli kralju Petru potožiti svoje težave. Kralj Peter je bil zelo varčen gospod. Na njegovem dvoru se je perilo dobro krpilo, preden se je škartiralo. Toda bil je tudi v resnici pobožen gospod, pa se je zavzel za Dordžolce, da dobijo cerkev, ki bi nosila ime svetega Aleksandra Nevskega. Začel se je res takoj kopati temelji, bilo je leta 1914., a medtem je prišla vojna in delo je prenehalo. Po vojni se ni nadaljevalo. Kralj Peter je umrl in menda so pomrli tudi tisti pobožni Dordžolci. Slavo hočejo pa vseeno imeti in so jo tudi res imeli. Od nekod so pripeljali popa, da jim je na zaraščenem temelju odpel molitve in presekala kolač, drugo se pa lahko opravi tudi brez cerkve. Na njihovo slavo so prišli tudi Palilulci, ki se na vsaki svoji slavi skregajo s svojimi popi. Na Dordžolu pa ni bilo nobenega krega, vladala je popolna harmonija in demokracija. Cerkvena slava se je izvršila na splošno zadovoljstvo, čeprav je cerkev samo markirana v zemlji. A saj Vračarci nimajo niti toliko. Samo eno luknjo so izkopali pred leti tam, kjer bi imela stati cerkev, a še ta se bo kmalu zasula in zarastla. Trideset let že deluje njihov cerkveni odbor, a pravijo, da če bo tako delal, še 200 let ne bo cerkve!

Darujmo za sokolski Tabor!

Gospodarstvo

Hipotekarni krediti in gospodarski interesi Slovenije

Na povabilo Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani se je vršilo v četrtek 24. t. m. v zborničnih prostorih pod predsedstvom zborničnega predsednika g. Ivana Kneza posvetovalne gospodarskih in stanovskih zastopstev v Sloveniji. Na dnevnem redu je bila edina točka: ustanovitev podružnice Državne hipotekarne banke v Zagrebu in gospodarski interesi Slovenije. Po nagovoru zborničnega predsednika in po uvodnem poročilu g. dr. F. Černeta so po zanimivi razpravi, v katero so posegli zastopniki gospodarskih korporacij in stanovskih organizacij v Sloveniji, zborovalci soglasno sprejeli naslednjo resolucijo:

Podpisani zastopniki slovenskih gospodarskih krogov opozarjajo, da v Sloveniji v vsakem pogledu uspešno upravljajo naloge, ki jih daje zakon Državni hipotekarni banki v Beogradu zlasti glede pupilarne in javnega denarja, mestne, občinske, okrajne in regulativne hranilnice, ter naglašajo potrebo, da se tudi v bodoče ne moti obstoj in delovanje teh zadovoljivo poslojujčih zavodov, ki ustrezajo zahtevam uprave javnega in pupilarne denarja.

Ker pa je pričela Državna hipotekarna banka ustanavljati podružnice v važnih gospodarskih središčih naše države, smatrajo računajoči v to dano novo činjenico, za potrebno, da se ustanovi taka podružnica tudi v Ljubljani z delokrogom za ljubljansko in mariborsko oblast. Odločno morajo poudarjati, da bi povzročila podreditev Slovenije podružnici Državne hipotekarne banke v Zagrebu težko gospodarsko škodo v Sloveniji, kjer se gospodarske, socialne in upravne razmere bistveno razlikujejo od razmer v Hrvatski in Slavoniji. Podreditev Slovenije zagrebški podružnici Državne hipotekarne banke z itak prostranim delokrogom bi kvarno vplivalo na enotnost poslovanja zagrebške podružnice.

Zveza trgovskih gremijev in zadrug za Slovenijo v Ljubljani. Zveza industrijev na slovenskem ozemlju v Ljubljani. Zveza obrtnih zadrug za ljubljansko oblast v Ljubljani. Trgovsko društvo »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani. Pokrajinska zveza društva hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani. Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani. Zadruga zveza v Celju. Zadruga zveza v Ljubljani. Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani. Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani. Društvo bančnih zavodov v Ljubljani. Odvetniška zbornica v Ljubljani. Notarska zbornica v Ljubljani. Zbornica inženjerjev v Ljubljani. Kmetijska posojilnica v Ljubljani. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo za Slovenijo v Ljubljani.

Naš žitni izvoz

Prva sekcija III. gospodarskega kongresa v Beogradu, kateri je bila izročena ocenitev jugoslovenskega žitnega izvoza in sestava zadevnega referata, je podala naslednje poročilo, ki ga je prečital tajnik sekcije Voja Petković.

Po cenitvi se bo od 1. septembra t. l. do 1. septembra 1926 izvozilo iz naše kraljevine: pšenice in moke 40.000 vagonov (v vrednosti 1 milijarde Din), turščice 70.000 vagonov (1 milijarda 50 milijonov Din), rži, ječmena in ovsu 5000 vagonov (75 milijonov Din), fižola 5000 vagonov (100 milijonov Din), krompirja 2500 vagonov (125 milijonov Din), otrobov 1000 vagonov (12 milijonov Din). Skupno torej žita, žitnih proizvodov ter krompirja in fižola 123.500 vagonov v vrednosti 2,25 milijarde Din.

Žetev pšenice je letošnje leto po kakovosti in količini bolj izpadla kakor lani. Samo močno in stalno deževje, ki je vladalo baš ob mlajvi, je nekoliko škodovalo kakovosti, ker je pšenica v mnogih primerih bila dovožena še mokra na tržišče. Teža pšenice v Vojvodini je povprečno 78–80 kg z 2 do 4 odstotki primesi, dočim znaša v drugih produkcijskih področjih 75–80 kg s 5 do 7 in mestoma tudi do 10 odstotki primesi. Že začetne cene nove pšenice so bile znatno nižje kakor lanske notranje, tako da je bila prva pšenica trgovana po 300 Din; kasneje so cene znatno nazadovale in notirajo sedaj okrog 260 Din.

Za turščico so bili letos spočetka boljši izgledi kakor lani, a so se nekoliko poslabšali zaradi velikega deževja in nezadostne toplote, tako da bo po vse verjetnosti letošnja žetev turščice nekoliko slabša. Kakovost turščice je odvisna od nadaljnjega razvoja vremena, vendar se more že sedaj ugotoviti, da bo tudi kakovost zaostajala za lansko.

Z ječmenom se je letos obdelalo manj polja kakor lani. Kakovost je enako trpela zaradi deževja tekom žetve. Računati se more zaradi tega le z majhnim izvozom v tem predmetu.

Letošnji pridelek fižola bo znatno prekašal lanskega po količini in kakovosti.

V svrhu pospeševanja žitnega izvoza je stavil referent v glavnem naslednje predloge: Država naj podpira produkcijo dobrega semena in naj se osnuje semenske postaje, ki naj se opremiti s potrebnimi čistilnimi stroji; v svrhu pocenitve in kakovostnega izboljšanja produkcije naj se posveča posebna pozornost zmanjšanju izdatkov za produkcijska sredstva (kakor umetna

gnojila, poljska orodja itd.); izvoznikom naj se v zadostnem številu dostavljajo potrebni vagoni; vodi naj se takšna tarifna politika, ki bo pospeševala naš izvoz in razpečevanje v pasivne pokrajine z ugodnejšimi tarifami; dovoli naj se, da se za izvoz uvožene vreče izvažajo lahko tudi preko drugih carinarnic in ne samo preko onih, ki so izvedle ocarinjenje uvoza; končno bi bilo potrebno, da se v celi državi osnujejo primerne skladišča z modernimi mehaničnimi instalacijami za nakladanje in izkladanje.

Hmelj

Nürnberg, 24. septembra. Slabši dovoz; 100 bal prodanih. Mirno. Cene nespremenjene.

Zatec (ČSR), 23. septembra. Mirno. 4400 do 4800 Kč za 50 kg.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (24. t. m.) Pšenica: baška, 5 vagonov 260; baška 77 kg, 1 vagon 260; 4 vagoni 265. Oves: baški, potiski, 2 vagona 157,50. Turščica: baška, 1,5 vagona 180; sremska, 1 vagon 185. Moka: »08s«, 5 vagonov 425; »08s«, baška, 1 vagon 410; »08s«, 1 vagon 410.

Dunajska borza za kmetijske produkte (23. septembra.) Svetovni žitni trg se nahaja zadnje dni pod pritiskom močnih ruskih ponudb. Rusko žito je zelo ceneno. Na ameriških borzah zaradi tega ne more prodreti prijaznejše razpoloženje in so majhni porasti tečajev le trenutni pojavi. Dunajsko tržišče je seveda pod vplivom inozemskih poročil, vendar ne v toliki meri kakor druga leta, ker je bila letošnja avstrijska žetev prilično dobra in je tudi v sosednjih državah pridelek velik. Notirajo v šilingih za 100 kg vključno blagovnoprometni davek brez carine uradno na debelo: pšenica: domača 37,50 — 39,50, madžarska s Potisja 43 — 44,50, madžarska 39,50 — 41,50; rži: domača 29 — 31,50, madžarska 31 — 31,50; ječmen: domači 35 — 43, slovaški 42 do 48; turščica: 31,50 — 32,50; oves: domači 29 — 30; pšenična moka: domača 73 — 75, madžarska 72 — 74; krušna moka: 53 — 55.

Dunajsko tržišče jaje (23. septembra.) Tendence na dunajskem tržišču je bila ob začetku tedna precej krepka ob nespremenjenih cenah. Dovozi jaje so normalni. Domače blago je manj zastopano. V veletrgovini notirajo: jugoslovensko blago I. 20 do 21, madžarsko 19,5, parndorfsko 20 — 21, sedmograško 18,5 — 19, rusko 18 grošev za en komad. Slabše bolgarsko blago se trguje po 16,5 — 17 grošev za komad.

== Načrt zakona o melioracijskem kreditu. Včeraj popoldne se je v prostorih Kmetijske družbe vršila konferenca, ki se je bavila s projektom zakona o melioracijskih kreditih, ki ga je izdelala Generalna direkcija vod in se ima predstavi na anketi, sklicani v Beograd za 28. t. m. Posvetovanja so se poleg strokovnih referentov in zastopnikov interesov udeležili poslanci Pucelj, Sernec, Veseniak in dr. Žerjav. Po namenavanem projektu naj bi država najela posojilo 35 milijonov dinarjev v zlatu, ki bi tvorili fond za posojila vodnim zadrugam za melioracijska dela na poplavljenih, močvirnih zemljiščih in za namakanje zemljišč. Za amortizacijo teh posojil bi se za račun zadrug po davčnih oblastih uterjeval od interesov namre pripadajoči prispevek in oddal Državni hipotekarni banki, ki bi upravljala fond. Celo zadeva je še v pripravljalnem štadiju in še ni nišla skozi ministrski svet.

== Za izvoznike v Italijo. Blago za izvoz v Italijo preko postale Rakek se ne sme oddajati za mednarodnim tovarnim listom. Vse blago, namenjeno na to postalo, mora biti opremljeno s tuzemskim tovarnim listom. Druhih tovarnih listov ne priznava niti italijansko železniško oblastvo. Pošilke, opremljene z mednarodnim tovarnim listom postaja na Rakeku ustavi in jih stavi stran kam na razpolago.

== Delo Brodarskega sindikata. Po lastnih statističnih podatkih je v prvih sedmih mesecih t. l. prevozi Brodarski sindikat s 612 šlepov 232.980 ton napram 176 šlepov z 52.840 tonami v enakem času 1924, to je za 436 šlepov s 180.140 tonami več kakor v enakem času leta 1924.

== Jugoslovensko-bolgarska trgovina. V prvi polovici t. l. je Bolgarija izvozila v Jugoslavijo za 3,8 milijona levov blaga napram 6,9 milijona levov v enakem času prošlega leta. Uvoz iz Jugoslavije v Bolgarsko pa je znašal v istem času 164,6 milijona levov napram 23,4 milijona levov v enakem času prošlega leta. Naša trgovina z Bolgarijo je torej visoko aktivna.

== Olajšava deviznega prometa v Madžarski. Iz Budimpešte poročajo: Madžarska narodna banka je v svrhu olajšave deviznega prometa odredila, da tvrdkam, ki so pooblaščenice za devizno trgovino, odslej ni treba oddajati dotedajšnjih deviznih zvezkov, temveč jih lahko uporabijo za prodajo svojim klientom.

== Polom velike madžarske tekstilne tvrdke. Iz Budimpešte poročajo, da je postala insolventna tekstilna veletrgovina Bratle Steinfelder v Czegledu. Pasiva znašajo 4,5 milijarde mK. Aktivna se še niso mogla ugotoviti.

== Grško-madžarska trgovska zbornica se bo ustanovila v Budimpešti v svrhu poglavitne trgovskih odnosov med obema državama. Med ustanoviteli se nahajajo številne tvrdke lesne industrije, med drugimi tudi Našičko d. d.

== Rekordna letina sladkorne pese v Slovaški. Iz Prage poročajo: Kakovost slovaške sladkorne pese se je v zadnjih dneh tako izboljšala, da je povprečna vsebina sladkorja preokrajala že 17% in je torej večja kakor v drugih pokrajinah Češkoslovaške. Ker je tudi teža pese večja, je pri-

žakovati rekordno produkcijo sladkorja v Slovaški. Letina pese v Slovaški se ceni na 15 do 16 milijonov metrskih stotov, a produkcija sladkorja (sirovega) na 2,25 do 2,50 milijona metrskih stotov.

== Revizija vseh trgovinskih pogodb v Poljski. Poljska vlada je pred kratkim sklenila, da pristopi k reviziji vseh trgovinskih pogodb s tujimi državami. Najprej se bodo revidirale pogodbe z Italijo, Rumunijo in Avstrijo.

== Pridelek žita v Franciji. Po podatkih francoskega ministra za kmetijstvo se ceni letošnji pridelek pšenice v Franciji na 89,56 milijona metrskih stotov (leta 1924. 76,84 milijona metrskih stotov). Pridelek rži pa je cenen na 11,37 (10,13) milijona metrskih stotov.

== Obilna produkcija kokonov v Grčiji. Reja sviloprejk v Grčiji bo v tekoči sezoni imela izredno ugodne uspehe. Po sedanjih cenitvah bo pridelek kokonov za poldrugi milijon ok večji kakor v prošlem letu.

Borze

24. septembra.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, družne ponudbe in v oklepajih kupcijski zaključki.) — Vrednote: investicijsko posojilo 0—98, zastavni listi Kranjske deželne banke 20—25, kom. zadolž. Kranjske deželne banke 20—25, Celjska posojilnica 202—203 (202), Ljubljanska kreditna 225—240, Merkantilna 101—104, Praštediona 1060—10, Kreditni zavod 175—185, Strojne tovarne 111—10, Trbovje 360—0, Vevče 120—0, Nihag 38—42, Stavbna družba 165—180. Blago: les: madrieti, 75/220 mm, 5 in 6 m dolž., fco meja 4 vagona 580—580, (580); janski les po uzancih ljubljanske borze, fco naklad. postaja 170—0, bukova drva, suha, 1 m dolž., fco Ljubljana 20—0; poljski pridelek: pšenica domača, fco Ljubljana 270—0; oves slavonski, par. Ljubljana 0—195; fižol: ribničan, orig., fco Ljubljana 300—0, koks, orig., fco Ljubljana 330—0, mandalon, orig., fco Ljubljana 250—0, mandalon, h/n, vejan, fco Postojna tranz. 335—335 (335).

ZAGREB. Promet ja tržišču bančnih papirjev je dalje živahen, a tečaji so zgradi velike ponudbe zabeležili daljni padec. Le Hipo se je ohranila. Pri industrijskih papirjih je bil večji promet v delnicah Slavonije, ki pa je malo oslabela. Od državnih papirjev je zabeležen večji promet v Vojni škodi, ki je tudi nazadovala z nekaj točk. Prometna se je trgovala po 379—384. Za december je zaključila spočetka po 392, a proti koncu se je pomnilo blago po 391. Proti koncu se je ponujalo promptno blago po 380, a zaključilo se je nazadnje po 378. — Dinar je v Curihu dalje oslabil in je zjutraj beležil povprečni tečaj 9,95. Zato je tudi v Zagrebu bila čvrsta tendenca. Poslovalo se je na bazi 9,95—9,98, a v posameznih devizah tudi pod to višino. Narodna banka je intervenirala in je pokrila povpraševanje v čekih na Curih. London in Prago. Tudi danes je bil večji promet; znašal je 15,2 milijona dinarjev. Notirale so devize: Amsterdam 2265—2285, Dunaj 790—800, Berlin 1340—1350, Bruseli 248,8—252,8 Budimpešta 0,0791—0,0801, Italija izplačilo 230,04—232,24, London izplačilo 272,53—274,53, Newyork 56,15—56,75, Praga 166 in pet osmink — 168 in pet osmink, ček 166,45—168,45, Svica 1086,6—1094,6, ček 1086,6—1094,6, valute: dolar 55,4—56, frir. 268—272, nemške marke 1325—1335; efekti: bančni: Litorale zaključek 60, Eskomptna 127—130, Poljođielska 22—23, Kredita Zagreb 136—137, Hipo 73—74, Juzg 109—110, Obrtna 85,5—87, Praštediona 1025—1030, Slavenska 55—56, Srpska 143—144, Narodna 4400—4800; industrijski: Eksploatacija 51—53, Dubrovačka, zaključek 675, Šečarana 540—550, Isis 70—75, Gutmann 480—500, Slaveks 140—170, Slavonija 54,5—56, Trbovje 0—375, Vevče 120—0; državni: investicijsko posojilo 83, agrarne 56, Volja škoda promptna 379—380, za ultimo septembra 379 380, za ultimo oktobra 384—386.

BEOGRAD. Tendence za Voljo škodo mlajna. Notiralo je investicijsko posojilo 85—86,5, in Volja škoda 375—376. Promet v devizah je bil slab. Poslovanje na bazi 9,95. Tendence čvrsta. Narodna banka je intervenirala v devizah na Svico. Notirajo: Amsterdam 0—2272, Dunaj 794,5—795,5, Berlin 1343—1345, Budimpešta 0,079—0, Bukarešta 27,25—27,5 Italija 230,5—230,75, London 273,25—273,45, Newyork 56,4—56,425, Pariz 267,5—267,75, Praga 167,2—167,35, Svica 1088—1088,5.

CURIH. Beograd 9,215, Berlin 1,2330, Newyork 518,10, London 25,1075, Pariz 24,50, Milan 21,12, Praga 15,35, Budimpešta 0,00726, Bukarešta 2,51, Varšava 84,50, Sofija 3,75, Dunaj 72,95.

TRST: efekti: obligacije Juljske Kralje 68,40, Zivnostenska 270, Assicurazione Generali 6150, Dalmazija 269, Lloyd 1280, Oceania 175, Dalmazija cement 630, Split cement 435, Krka 329; devize: Beograd 43,30 — 43,60, Dunaj 340 — 350, Budimpešta 0,0335 — 0,0345, Praga 72,50 — 73, Bukarešta 11,50 — 12,50, Pariz 115,75—116,35, London 118,60 — 118,90, Newyork 24,45 do 24,55, Curih 472 — 475; valute: dinari: 43 — 43,50.

DUNAJ. Beograd 12,550 — 12,590, Berlin 168,60 — 169,10, Budimpešta 99,25 — 99,55, Bukarešta 3,4575 — 3,4775, London 34,34 do 34,45, Milan 28,87 — 28,99, Newyork 708,45 — 710,95, Pariz 33,49 — 33,65, Praga 20,9875 — 21,0675, Sofija 5,14 — 5,18, Varšava 116,75 — 117,25, Curih 136,75 do 137,25; dinari: 12,54 — 12,60, dolarji 713 do 717.

PRAGA. Beograd 59,95, Curih 652,60, London 163,55, Newyork 33,75, Dunaj 476,625.

BERLIN. Beograd 7,44, London 20,324, Newyork 4,195, Curih 80,95, Dunaj 59,10.

Sport

Otvoritev prvenstvene nogometne sezone v Ljubljani

V nedeljo dne 27. t. m. se odprvi v Ljubljani prvenstvena nogometna sezona, ki bo nekoliko bolj zanimiva kot so bile iste do sedlej. Glasom sklepa letošnje gl. skupščine LNP. so uvrščeni vsi naši klubi v en razred. Tako bo dana tudi našim najslabšim klubom možnost, da se ogledajo z močnejšimi klubi in celo s prvakom Ilirijo.

V nedeljo nastopijo trije pari in sicer: Ilirija: Jadran, SK. Slovan: SK. Slavija, ASK. Primorje: SK. Svoboda. Poleg tega še rezerve Ilirija: Jadran.

Vse tekme se vrše na igrišču ASK. Primorje, Dunajska cesta ter se odigrajo v sledečem redu: popoldne: Ilirija rez. : Jadran rez. ob 9. uri, ob 10,45 uri nastopi SK. Slovan: SK. Slavija. Popoldne ob 14,30 ASK. Primorje: SK. Svoboda, ob 16,10 uri pa Ilirija: Jadran, ki bo najvažnejša in najzanimivejša tekma celega dne.

Službene objave LNP.

(Iz seje p. o. 23. IX.)

V nedeljo 27. t. m. se prično prvenstvena tekmovalja. Popoldne ob 9. nastopi Ilirija: Jadran rez., ob 10,30 Slavija: Slovan, popoldne ob 14,30 Primorje: Svoboda ob 16,10 Ilirija: Jadran I. moštvi. Vse tekme se vršijo na igrišču ASK. Primorja.

Vsak klub mora postaviti po tri reditelje z oznaki. Cene so za popoldne in popoldne enake: 3 mladinske, 5 dijaške in za verifikirane igrače, 8 navadna stojišča, 12 Din sedeži.

Blagajno vodita popoldne Ilirija in Slavija vsak za svojo tekmo, enako popoldne Primorje, Ilirija. Popoldne prejme blagajnik vstopnice pol ure pred tekmo na igrišču od služb. odbornika g. Dorčeca, popoldne od g. Buljeviča. Službujoča odbornika popoldne sta g. Dorčec in Boštjančič, popoldne gg. Buljevič in Kuret.

Glasom pravilnika JNS. ne smejo istega dne, ko igra I. moštvo in rezerva igralci I. moštva nastopati v rezervi.

Klubi, ki nimajo prijavnice, morejo do preklica prijavljati igralce na osmerki posloj. papirja z vsemi podatki tiskane prijavnice. Čitajo se igrači s pravom nastopa kot sledi: za Svobodo M.: Štrukelj Miha, Pischof Teodor, Sajovic Albin, Hrstnik Josip, Štrukelj Viljem, Kokalj Hinko, Bah Maks, Schoster Ferdinand, Korado Ivan vsi 26. IX. za Ilirijo: Šiška Janko, Kunc Miroslav oba 1. X., Poduje Šime, Herman Šrečko po § 10 s takojšnjim nastopom v prijateljskih in prvenstvenih tekmah: za Muro: Meško Nikola I. X.; za Svobodo Lj.: Hariš Teodor, Urbančič Karl, Sušnik Skerj, Kosce Ivan vsi 1. X. Tajnik II.

IZ ZNS., sekcija Ljubljana

(Službeno)

Na redni glavni skupščini sekcije je bil izvoljen sledeči odbor: načelnik Evgen Bettet, tajnik V. Vodišek, odborniki V. Sternad, Branko Hus in Lev Fink. G. O. Planišek se na lastno prošenje razreši dolžnosti poverjenika sekcije za mariborski MO; na njegovo mesto se imenuje g. E. Frankla (naslov: Maribor, Vetrinjska c. 5) in za celjski MO. g. Fr. Ochsa (naslov: Celje, Gosposka ul. 21). Klubi mariborskega in celjskega MO se tem potom obveščajo, da je treba zaprositi za delegiranje sodnikov zap rihodno nedeljo vedno do torka in sicer pri poverjeniku sekcije. Kasnejše prijave je telegrafično s plačanim odgovorom poslati direktno sekciji ZNS. Ljubljana (naslov: kavarna »Evropa«). Ljubljanski klubi imajo zaprositi za delegiranje sodnika kakor doslej direktno pri sekciji. Opozorja se pri tem, da je nedopustno zahtevati sodnike imensko in da sekcija takih prošelj v bodoče ne bo reševala. Poverjenika pri MO. sta kompetentna za delegiranje sodnikov k lokalnim prijateljskim tekmam klubov LNP. v Mariboru oz. Celju, prijave ostalih tekem sta poverjenika dolžna odstopiti v rešitev sekciji. — Sodniška taksa za vse tekme I. moštva brez razlike znaša odsej po sklepu ZNS 70 Din, od katerega zneska je oddati obenem z referatom 20 Din (10 Din za sekcijo, 10 Din za ZNS). Tekme rezervnih in juniorskih moštvo so proste taks. Podsavezni sodniki so dolžni oddati celotno takso sekciji. Sodniške referate je tekmo 48 ur po tekmi oddati v Mariboru in Celju poverjeniku, v Ljubljani sekciji. — Gg. sodniki se obveščajo, da odreja ZNS, da morajo sodniki vršiti svojo funkcijo v nogometni opremi.

Odbor je na seji dne 18. t. m. vzel na zna nje dopis MO. Celje z dne 11. t. m. ter usvojil predloge glede delegiranja sodnikov za prvenstvene tekme. Enako je usvojil predloge poverjenika v Mariboru. Zasedba prvenstvenih tekem v Celju je sledeča: 27. IX. Celje: Atletiki g. Kramaršič. Red Star: Šostanj g. Rataje; 4. X. Red Star: Celje g. Ochsa, Atletiki: Šostanj g. Wagner;

Vremensko poročilo

Ljubljana, 24. septembra 1925.

Ljubljana, 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	757,2	16,8	jug	obl.	
Ljubljana . . .	14.	756,1	24,0		pot. obl.	
Ljubljana . . .	21.	758,7	17,0		dež.	
Zagreb	7.	756,8	18,0	vzhod	las.	
Beograd	7.	758,8	22,0	jug. vzh.	več. jas.	
Dunaj	7.					
Praga	7.	753,1	15,0	sev. zap.	obl.	
Inomost	7.					

Solnce vzhaja ob 5:48, zahaja ob 17:55, luna vzhaja ob 12:20, zahaja ob 21:32. Barometer nestanovit, temperatura nižja.

Dunajska vremenska napoved za 25. tega meseca: Deloma oblačno, deževno: zapadni do severozapadni vetrovi. Kasneje spremenljivo.

Beograjska vremenska napoved za 25. t. m.: V naši državi zračni pritisk

Roman trgovca z dekleti

„Bestija iz St. Silosa“

pride v kino »Dvor«

11. X. Red Star: Atletiki g. Rataje, Celje: Šostanj g. Ochsa.

V mariborskem okrožju: 27. IX. Maribor: Rapid g. Vodišek, rezervi g. Nemec, Svoboda: Mura (v M. Soboti) g. Hočvar; 4. X. Maribor: Ptuj (v Ptju) g. Oberlinter, Rapid: Mura. Mariboru g. Bizjak; 11. X. Rapid: Merkur g. Planinšek, rezervi g. Radolič, Ptuj: Mura (v Ptju) g. Oberlinter; 18. X. Svoboda: Ptuj (v Ptju) g. Frankl, Merkur: Mura (v Mariboru) g. Radolič; 25. X. Maribor: Mura (v M. Soboti) g. Hočvar, Merkur: Svoboda g. Frankl; 1. XI. Maribor: Svoboda g. Nemec, Merkur: Ptuj (v Ptju) g. Oberlinter; 8. XI. Rapid: Svoboda g. Nemec. Načelnik.

Turistovsko kolesarstvo

Prejeli smo: Z zanimanjem smo čitali na Posavju članek g. Fr. Gombača, »Predvojno in povojno kolesarstvo« z očitkom, da se povojno kolesarstvo, kar se tiče vztrajnosti in živahnosti ne more primerjati s predvojnimi. Res je, da skoraj težko spraviš par kolegov-kolesarjev na daljšo turo in da treba precej pripravljanja in ceremonij preden se ti posreči aranžirati daljšo turo.

Koliko nas je teh nemaničev, ki nimamo motocikla ali avtomobila, imamo pa kolesa in zdrave noge, veselje do spoznanja naše lepe domovine, njenih krasot in do spoznanja naših rojakov tostran in onstran Sotle. Koliko krasot je, ki jih ne vidiš, ker ležiš izven železniškega omrežja, ki so pa dostopne, če pohitiš k njim s kolesom, kar lahko opraviš v enem dnevu ali dveh. Na pravil sem v mesecu juniju s tovarišem turor Rajhenburg-Kočevar čez Novo mesto, Sotesko, Dvor, t. j. daleko nad 100 km brez posebnega utrujenja po krasnih pokrajinah. Vrnil sem se zdrav in vesel po isti poti z zavestjo, da sem preživel lepe ure in v vsi del svet, ki ga ne moreš videti iz okna železniškega vagona. Pozdravljamo spodbudo g. Gombača, želeli bi le, da se oglašijo kolesarji-turisti v sportni rubriki »Jutras«, nam tam na kratko opišejo interesantne daljše ture s kolesom z navedbo cest v posamejnih od strani mnogih kolesarjev, katerim je manjkala doslej le spodbuda do daljših kolesarskih tur. »Jutro« bo gotovo imelo še malo prostorčka za kolesarje turiste. Vi.

Prvenstvo Slovenije v ženskem in moškem olimpijskem petoboju

V nedeljo se vrši lahkoatletsko prvenstvo Slovenije v moškem

Dopisi

RADOMLJE. V torek dopoldne se je vršil na Rovu pri Radomljah pogreb blagopojne gospe Julije, soproge našega očjega rojaka, podpolkovnika v pok. g. Jerneja Andrejke. Ogromna udeležba je pričala o spoštovanju, ki ga je uživala pokojnica. Skoro vse domače prebivalstvo rovske občine je bilo navzoče, pa tudi iz oddaljenih krajev so prihitali ljudje, da spremijo pokojnico na njeni zadnji poti. Pogreba so se udeležili tudi veliki župan dr. Balčič, dvorna svetnica Polec in dr. Subelj iz Kamnika, vseučiliški prof. dr. J. Polec, bančni ravatelj dr. J. Kersnik i. dr. Po žalni maši je imel domači župnik v srce segajoč govor, v katerem je slavil zlato srce pokojnice, ki je bila tiha in blagodejna kot sonce, oživljajoča s svojo nesebično ljubeznijo in dobroto ne le ožji krog, nego tudi vsakogar, ki jo je bližje poznal. Ko je pevski zbor deklet iz okoliških krajev odpel žalostno »Vigred se povrne«, so položili truplo v rodbinsko grobnico na rovskem pokopališču. Bodi ohranjen več in blag spomin!

BREGANA. Sokolsko društvo v Bregani je priredilo dne 20. septembra svoj javni nastop, ki je prav dobro izpadel. Predvsem se društvo zahvaljuje članom in članicam iz Brežice in Rajhenburga, a posebno Sokolu I. iz Zagreba, ki nam je pripomogel do gromotnega uspeha. Po nastopu je sledila vrnja veselica, ki je bila zelo dobro posejana. Posebno hvalo izrekamo sokolski fanfari iz Zagreba, ki je marljivo igrala pozno v noč. Društvo se tudi zahvaljuje vsem narodnim damam za njihovo poštovno in trud.

ŠMARJE PRI GROSUPLJEM. K dopisu v »Jutru« z dne 17. septembra sledeče pojasnilo: Bivši načelnik gasilnega društva v Šmarju, Jakob Perovšek, ni odstopil sam od načelstva, temveč je bil kratkoročno zavržen. Pač pa je odstopil kot navaden član, kajti v nasprotju s svojimi izjavami, da ni niti naložil bivši načelniku, ne da bi imel zato odstopno dovoljenje, za katero sploh ni vprašal. Toliko o njegovem gospodarstvu. Edina njegova zasluga za društvo je, da je pred par leti izključil iz društva nekega člana, svojega takratnega osebnega sovražnika. Dopisnik zatrjuje, da se splošno govori, da je v veliko škodo društva, ker je odstopil. Res pa je, da je njegova degradacija samo v korist društva. Obžalovati je le, da se to ni zgodilo že pred leti, kar se tudi splošno govori. Vse ostale pismene dokaze

njegovi »zaslugi« ima društvo shranjene in so dopisniku na vpogled. Svojo načelniško čast pa je omakeževal dne 10. maja, ko je v društvenem domu dejanski napadel najstarejšega člana, odlikovanega z zlato svetinjo za njegovo 45-letno zvesto delovanje na gasilskem polju. Krasno! Kralj ga je odlikoval z zlato svetinjo, načelnik pa z zausnico. — Franc Skrljanc, posestnik in gostilni čarjev sin v Šmarju pri Grosupljem.

RIBNICA. V soboto dne 19. septembra se nas je zbralo lepo število v društveni sobi Sokola, da sledimo predavanju br. Merviča, ki nas je seznanil z zgodovino 1000-letnice hrvatskega kraljevstva. V petdesetletnem predavanju je obdelal br. Mervič točno in izčrpno zgodovinsko važno snov ter nam s pomočjo zemljevida dokazal zanimivo dejstvo, kako je moralo priti takrat do hrvatskega kraljevstva, katero lahko smatramo za predhodno tvorbo današnje Jugoslavije. S poostreno pažnjo smo sledili besedam, ko nam je br. predavatelj označil, kakšne posledice so nastale iz dejstva, da se je takratni kralj Tomislav naslanjal bolj na Bizanc kot na Bolgare in kako se je vsled tega vedno bolj uveljavljala romansko - bizantinski vpliv, katerega nikdar ne bi bilo, ako ta vpliv ne bi izpodrinil slovanskega bogoslužja. Ta pogubni vpliv se kaže še danes ob obali Dalmacije. — Navdušeno ploskanje je dokazalo br. predavatelju, da smo pazno sledili njegovim besedam in res hvaležni smo mu lahko za taka predavanja.

LITJA. Celotno v Litiji se dobe odkritosrčni ljudje, ki ne verjamejo, da povzroča škodo dim topilnice, pa tudi taki, ki zavračajo vsako nezgodo, ki jih zadene iz kakršnegakoli vzroka, na dim tovarne, četudi nimajo nobenih pozitivnih dokazov za svojo trditev. Vetrovnihih prilik ne upoštevajo, vseeno jim je tudi, če dežuje pol meseca ali ne; samo dim je kriv vsega. Dejstvo je, da niti oni, ki menijo, da so oškodovani, niso prav nič slabše kakor druge slabe obdelane njeve. Sploh je znano, da žetev ajde vsled dolgotrajnega slabega vremena ne bo dobra in bodo zelo veseli oni, ki ne bodo izgubili več nego tretjino pričakovanega pridelka. Koliko jih bo želo o sv. Mihaelu? Obžalovanja vredno je, da g. župan, ki se je zavzel za to zadevo, ni dal preiskati poskodovane ajde po kakem specialnem zavodu, da bi se dognal izvor madežev na listih. Zvedel bi bil pravi vzrok bolezni zelo natančno, tako da bi bil svoje prijatelje lahko opozoril na protisredstva za slučaj ponovnega izbruha bolezni. S tem bi ljudem nedvomno več koristil, kakor z brezpomembnim govorjenjem o dimu topilnice. Toliko v odgovor na notico »Slovenca« z dne 23. septembra.

SEMIČ. Danes, dne 25. septembra praznuje naš br. Janko Ogulin pri prijaznem gradcu na Vrtači pri Semiču svoj 60-letnico. G. Ogulin se sicer ne udeležuje na političnem polju, pač pa je značilen in miroljuben človek, izvrsten družabnik in svetovalec svojemu bližnjemu. Že odkar je med nami, ko se je povrnil iz Amerike l. 1911., je takoj pristopil kot član k našemu Sokolu ter bil izvoljen kot prvi starosta komaj ustanovljenega društva, katero je vodil skozi deset let in ga je društvo v priznanje velikih njegovih zaslug izvolilo leta 1923. za svojega častnega člana. Se sedaj je društvo v vsakem oziru krepka opora. Številnim njegovim častilcem se pridružujemo tudi mi in mu ključemo: Nal ostane še dolgo zdrav in žil, prave belokranjske korenine sin! — Zdravje!

KONJICE. Tukajšnja Orjuna priredi v soboto dne 3. oktobra, ob 8. uri zvečer v prostorih Narodnega doma vinski trgatve, na katero najljubšeje vabi vse svoje člane in sosedne organizacije ter pristaše nacionalne misli. Pri prireditvi bosta sodelovala konjiški salonski orkester in pevski zbor.

SV. PETER V SAVINJSKI DOLINI. Tukajšnje prostovoljno gasilno društvo si je postavilo z velikimi žrtvami lep gasilni dom ki je bil v nedeljo dne 20. septembra slovesno odprt. Slovesnosti, ki je potekala v najlepšem redu, se je udeležilo lepo število sosednih gasilnih društev in velika večina domačinov, saj je gasilno društvo vendar občeokrajna ustanova. Zato se pa ni čuditi, da je stališče, ki ga je zavzel proti društvu naš župnik, g. dr. Jančič, naletelo na vsesplošno obsodbo. Odbor je namreč naprosil g. župnika, da proti plačilu odstopi za prireditve svojo godo in da blagoslovi društveni dom, kar je le-ta tudi obljubil. V zadnjem času pa je oboje odpovedal. Godbo smo si seveda z lahkoto preskrbeli drugod. Da bi onemogočil slovesno blagoslovitev, je šel v soboto po maši s par ženskami k domu, škropil krog njega z blagoslovljeno vodo in izvršil neke molitve. Vse to pa pri zaklenjenem domu in brez vodnosti odpora. Da je tak postopek povzročil med gasilci največje ogorčenje, je več kot jasno. In zakaj vse to? Naš župnik je doslej vladal v naši občini neomejeno. Vse se mu je slepo pokorilo. Sedaj pa čuti, da gre njegovo vladanje v kraju. Ravno med najboljšimi posestniki si je znal napraviti nasprotnike. Dokaz zadnje skupščinske volitve. Sedaj je hotel komandirati tudi v gasilnem društvu ter zahteval, da mora s sporeda veselice odpasti ples. Toda zavedal gasilci so to zahtevno odločno odklonili in veselica se je vršila po določenem sporedu v najlep-

šem redu, ter je tako moralni kot materialni uspeh nad vse zadovoljiv. Pripomniti pa moramo, da se je veselice udeležilo tudi veliko število dosedanjih župnikovih pristavev in so ostali doma le kimovci. G. župnika pa prosimo, da naj po začetni poti kar nadaljuje, da pride v fari preje do iztizenja.

Vinske trgatve

Vsako jesen — tudi letos so »prve lastavice« že tu — se pojavijo po naših časopisih vabila na vinske trgatve, ki jih prirejajo posamezna sokolska društva. Pri čitanju takih objav se pač mnogi pravi Sokoli vprašajo, kakšno zvezo ima vinska trgatve s Sokolstvom. Pogosto povdarjamo, da je Sokolstvo vzgojna organizacija, ki ima namen dati svojemu članstvu telesno, нравno, narodno in demokratično vzgojo, kar dosega v prvi vrsti s telovadbo, predavanji in vzgojnimi zabavami. Ironija je pa, če stavimo tudi te vrste zabave kakor so vinske trgatve med vzgojna sredstva, ker so baš vinske trgatve kakor se vršijo pri nas, vse prej nego vzgojne.

Res je, da so se uvedle v poslednjem času marsikatero zabavo dvomljivo vrednosti tudi v sokolske kroge, toda po večini pa imajo vendar vse še kako drugo ozadje, če ne ravno glavnega namena, ki se da opravičiti. Praznovanje Silvestrovega, Miklavževega večera in podobne prireditve so vendar pogosto združene vsaj z nekaterimi telovadnimi točkami ter z dramskimi predstavami, včasih tudi s predavanji ter so zaradi tega kolikor toliko primerne. Tudi prvotni namen, da so se prirejele sokolske maskerade, je bil ta, da so člani pri maskeradah nastopali z raznimi vajami, ki so občinstvo presenečale. Vse te prireditve so imele in imajo še čen drugega vsaj propagandistični namen. Nekatere prireditve imajo tudi svoj zgodovinski, druge zopet narodni pomen ter so tudi iz tega vidika deloma umestne in dopustne.

Vsega tega niti v najmanjši meri ne dobimo pri vinskih trgatah, da bi jih mogli na ta ali drugi način zagovarjati. Po vseh znakih smemo trditi, da so vinske trgatve, proti katerim se obračamo, nemškega izvora, torej niti nič domačega niti nič prikupljivega. Že način poteka, četudi se to vrši v zabavnem in šaljivem smislu, ni to posebno pri-

poročljiv. Vrlu tega pri vsej trgatvi ni drugega namena nego, da se žrtvuje čim več mogoče vinskim bogovom, česar posledice so prazni žepi in težka glava, večkrat zaradi tega tudi slabjši zaslužek. Jasno je torej, da take prireditve za resno organizacijo kakršna je sokolska niso primerne in da jih je treba zatreti in opustiti. Kolikor nam je znano, je tudi savezno starešinstvo že nastopilo proti vinskiim trgatvam in opomnilo župe, da take prireditve zabranijo.

Zagovorniki vinskih trgatve bodo sicer poudarjali, da so dohodki te prireditve neobhodno potrebni viri za obstoj društva. Toda ta zagovor ne drži. Namesto dvomljivih zabav naj se prireditve take, ki bodo imele vsaj nekaj dobrega na sebi. Res je, da te vrste zabave vselej niso dobro posejane, toda treba članstvo in občinstvo na to navaditi, in čim prej to začnemo, tem prej bodo pozabljene te tuje in malovredne zabave. Zavedati se moramo, da je v prvi vrsti Sokolstvo poklicano, da iz svoje srede izbere, kar ne odgovarja sokolskim načelom. Končno je vendar bolje imeti prazno družbeno blagajno nego na sebi nositi očitke.

Je torej mnogo razlogov, ki govorijo proti prirejanju vinskih trgatve v sokolskih društvih, ni pa takih, ki bi govorili za, zato bodi skrb vseh naših sokolskih društev, da te prireditve za vedno izginejo iz vsakoletnega našega programa.

CVETKO GOLAR:

VDOVA ROŠLINKA

komedija v treh dejanjih je pravkar izšla.

Cena za broš. izvod Din 25,—, za vezan izvod Din 35,—, brez poštnine.

Naroča se v knjigarni

TISKOVNE ZADRUGE, Prešernova ulica šte. 54, nasproti glavne pošte.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5,—.

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgoveškega značaja, vsaka beseda Din 1,—. Najmanjši znesek Din 10,—.

Obrit
Boliša šivilja
M. bodila na dom šivati in se cenj. damam najplejše pripraviti. Naslov v upravi »Jutra«.
23951

Službe
(dobe)
Vajenca
za trgovino s mešanim blagom, s primerno toskio izobrazbo, sprejme trdika Norb. Zanjer in sin, St. Peter v Sav. dolini.
23953

Izurne pletilje
za nogarice se sprejmejo takoj. Delo stalno. Hrana in stanovanje v hiši. E. Gostinčar, Šmarca pri Kamniku.
23959

Prodajalca
velika v mešani trgovini, ki bi mogla nadomeščati v odsotnosti žefa, se takoj ali pozneje sprejme. Prednost imajo samo prvoletne moči v starosti 15-24 let. Lastnoročno pisane pismu s prilogo sliko na upravo »Jutra«. — Istotam se sprejme takoj pošten in krepak učenec. — Ponudbe pod »Vestne« na upravo »Jutra«.
23959

Risar nar. motivov
dobi postanski zaslužek. — Naslov pove uprava »Jutra«.
24003

Učenca
sprejme Stanika Japelj, slatarni mojster, Stari trg št. 1.
23997

Kuharica
dobro izurjena se išče. Plača dobra, mesto stalno. V službi sprejme se poisti stroki povračilo. Katinka Derenda, Ljubljana, Emonka cesta 8.
24151

3 krojaška pomočnica
se sprejme za veliko delo. Prednost imajo oni, ki so večji nekoč v dežskem delu. Alojzij Novak, k.o.ž. v Domalah.
24404

Hiščnik
izmenjen brez otrok, ki bi hotel izboljšati službo strog v trgovini se išče. Ponudniki z največjo doseženjo za službovanje naj sporočijo svoj časovni na anonični zavod Matelje, Kongresni trg 8.
24457

Zastopnik
za več Jugoslavijo za fotoposredovalni zavod proti vsaki proviziji se išče. Ponudbe na Mayer & Michler, G. r. a. z, Zeilergasse 10, Oesterreich.
24453

Pridelki
Jabolka
namizna, ohrana, rimska in letna, od 50 kg naprej prodaja po ugodni ceni inštor Erklavec, Novi Vodmat št. 7.
23779

Prodaj
Špago
droto in vsi vrste vrvarski izdelki ter v to stroko spadajoče blago, dobite v skladišču »Konoplina« v Ljubljani, Gospodarskega št. 2.
237

Drva in žaganje
bukove in brastove odpadke od parketov in žage dostavlja na dom po znatno znižanih cenah parna žaga V. Šeganeti, za gorenjskim kolodvorom.
239

Pohišto
in šivalni stroj se prod. Naslov pove uprava »Jutra«.
24014

Steklenice (baloni)
v pletenih po 50 kg in več ima v zalogi »Juhana« Ljubljana, Gradišče št. 3.
24011

Plašč
iz temnosivih sibirskih verve (fe) dol, širok, nov, poro Leevečki, vila Turm ali poštni urad v Kamniku.
24469

Sedlo
dobro ohranjeno se prod. Več se poišče v trgovini I. Frisch, Marjita trg št. 3.
24445

Damski klubok
(moška fazona) popolnoma nov se ugodno prod. — Naslov pove uprava »Jutra«.
24458

Brstove deske
50 komadov suhih brstovih desk prod. M. Tomič, Studence št. 15, p. D. št. 1, Polje.
24447

Pohišto napredaj:
2 veliki omari, 1 omara za perilo, 1 umivalnik s marmornato ploščo, 1 kredenza s marmornato ploščo, 1 postelja s novim matracom. 1 nočna omarica. — vse v dobrem stanju se radi selitve prod. — Ogleda se lahko v petek in soboto od 11.—12. ure in v nedeljo od 11.—12. ure popoldne, na Zelnjakeva cesti št. 57, vrata št. 4.
24410

Pohišto
Po zelo ugodni ceni prod. divan (tizo), 4 foteljske stole in mizo s marmornato ploščo. Naslov v upravi »Jutra«.
24475

Kupim
Salonska oprava
se rabljena vendar moderna se po ugodni ceni kupi. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Salon«.
24283

Več prodajalnih miz
(pudejnov) se kupi. Ponudbe na poštni predal 160.
23984

Staro stružnico
dobro ohranjeno, s vsemi potrebščinami kupim. — Stružnica dolžina 1000—1500 mm, kolezja za Whitworth in milimetrski navoj. Pogost na stroji. Vpraša se v Reklamni pisarni v Trbovljah.
24473

Jesenov les
1-6 vagonov kupim. — Plačam dobro. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Jesen«.
24041

Motor B. S. A.
2 1/2 HP v dobrem stanju kupi Janec Windiš, Breg pri Ptaju.
24479

Lokal
s skladiščem na Marjitem trgu, se odda proti odkodniti ali se prod. hiša (2 stanovanj). Naslov v upr. »Jutra«.
23986

Trgovina
30 let obstoječa trgovina s mešanim blagom v industrijskem kraju se prod. s posredovanjem. — Najemina 500 Din mesečno. — Samo resni reflektanti naj pošljejo ponudbe na upravo »Jutra« pod »Trgovina«.
24456

Majhen pisarn. lokal
na Dunajski cesti blizu kolodvora se odda pod ugodnimi pogoji v najem. — Naslov pove uprava »Jutra«.
24444

Prodaja
Gošpe Ane Zanjer dedišči prodajo naslednje nepremičnine s inventarjem — vred: 1.) Posestvo v Letuša, velika hiša s trgovino in gostilno ter gospodarski poslopji in okrog 26 orlov nlij, travnikov in gozdov. 2.) Posestvo v Lufah, hiša s gostilno in trgovino in okrog 9 orlov gozda in travnika. 3.) Vinograd s hišo v Šešah. 4.) Hiša v Šešah s vrtom (3 orali). Prodaja se gospodarske enote skupaj ali parcelirano. Pismene ponudbe sprejema: dr. Vinčko Tjašek, Sv. Petri pri Prebodu. 23985

Sostanovalec
z najtrkrom in večerjo se sprejme. Naslov pove upr. »Jutra«.
24471

Zračna soba
z električno razsvetljavo, po možnosti s preešnim vzhodom, najraje v bližini stanovanja. 18.8 m za 1. oktobr. Naslove na upr. »Jutra« pod »Soba 11588«.
24467

Soliden gospod
išče sobo v bližini glavnega kolodvora ali »Evropce«. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Čista soba«.
24460

Opremljeno sobo
išče za takoj gospod najraje v Vodmatu, Mostah ali pri Sv. Petru. Ponudbe na upravo »Jutra« pod značko »Prost vhod«.
24468

Stanovanje
obstoječe iz 4 sob z vsemi priključitvami, električno razsvetljavo se odda v sredini mesta. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Šter«.
24446

Ločenec
mim. želi znanja z gospodino, brez premoženja ali z majhno hišo ev. ločenko ali vdovo brez otrok. Prosim resne ponudbe, izprva dopisovanje in izleti. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Ljubezne«.
23993

Prazna soba
lepa, moderna, s o. d. d. Naslov pove uprava »Jutra«.
24492

Soliden gospod
ali gospodinja se sprejme na stanovanje in hrano pri uradniški družini. Naslov v upravi »Jutra«.
24460

Sobo išče
soliden akademik po možnosti s svojo družino (2. in 3. razred) v bližini. Najbolj bi takoj ali s 1. oktobrom. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »M. J.«.
24481

Opremljeno sobo
išče zakonski par za takoj. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Opremljena soba«.
24478

Snažna soba
pri realni se odda dijaku. Naslov pove uprava »Jutra«.
24475

Separirano sobo
ali predosbo z vzhodom in stopnic, opremljeno 18.8 m v sredini mesta solidno samec. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Tujece«.
24486

Ženitve
V svrhu kasnejše ženitve
se želi znaniti mlada in dobro sitna gospa z gospodom do 40 let, najraje s trgovsko nabavištem. — Uradniki niso vključeni. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Harmonija«.
24042

Posolilo
od 25.000 do 50.000 Din išče pošten trgovec v svrhu večjega obrata. Obresti po dogovoru. Pismene ponudbe pod »Poštenost« 11471 na upravo »Jutra«.
23969

Tretjega družabnika
sprejme vseh razlikovnih podjetja nova dobro vpeljana trgovska družba v Ljubljani z ali brez sodelovanja. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Sofa 30 do 40.000«.
24460

D. M. ...
Zetretok 17. po dolgem času traktirano srečanje v L. znanje Dr. J. — Iz sicer mirnih oči plamete pogled. — Se li motim? — Že dalje žutim globoko simpatijo in solim zblivanja. M. ... Pospa prosim na upravo »Jutra« pod značko »Piska 3288«.
24485

Deklico
8 mesecev staro odkam za svojo doblino ljudem. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Dobro obitelj«.
24164

Kosilo (obed)
išče gospod v bližini Rimskih cest. Pismene ponudbe na upr. »Jutra« pod »Kosilo«.
24466

Tovarne čevljev!
Soliden in agilen trgovec v večjem industrijskem kraju želi prevzeti v komisijsko prodajo razne moške in damske čevlje. Obračun po dogovoru. V kraju ni nobene trgovine s čevlji. — Naslov pove uprava »Jutra«.
24434

Wertheim blagajne
in jeklene denarne omare za vžidanje, priporoča Ljubljanska komercialna družba, Ljubljana, Bleiweisova št. 18.
2419

Opozarjamo
vse zainteresene, da je pri pismenih vprašanjih, ki naj jih upravištvo pismeno reši, brezpogojno priložiti poštino in manipulacijsko pristojbino v z n e s k u Din 2.—. Posebno opozarjamo na to one stranke, ki žele, da se jim po pošti pošlje naslove od malih oglasov. Vsa vprašanja in prošnje glede naslovov od »malih oglasov« bodo romale v koš, ako ne bo priloženih
Din 2.—

VEZAVO KNJIG ZAPISNIKOV

in vsa druga knjigoveška dela

izvršuje lično, trpežno in po konkurenčnih cenah

KNJIGOVEZNICA DELNIŠKE TISKARNE

D. D. V L J U B L J A N I

Miklošičeva cesta šte. 16

Ani. Adamšč:

Na protokol

(Predvojna.)

Nejče Šlibar, mlad asistent, ponižen kot jagnje in plah, ojoj, plah kot miška. Tudi misljal je, in kadar se je hlapčevski smehljaj, je kazal dolge, bele zobe. Bila ga je večna zadrega.

Za njegovo naklonjenost ali celo prijateljstvo se ni nihče pahal ali celo rval, četudi je bil uslužen in poslužen na vse pretege in na vse strani. Nejče Šlibar je bil eden od onih malih, prijetnih in nedolžnih ljudi, ki si je proti niemu dovolilo že vsako nič, da mu je položilo svojo roko prav pokroviteljski na rame, mu pogledalo pristržno globoko v oči in bleknilo:

— O, si že imeniten dečko!

Če ga je potrepal, recimo, starejši, mu je laskalo: pokorno se je poklonil; če ga je pa nižji, se mu je sicer nekako upiralo, toda smehljaj s je vendarle. Nekaterim je že tako usojeno, da so večni slugi.

Edini njegov ponos, pozlačeni namosnik, je vzbujal še nekaj ugleda; kakor hitro je na odprti usta in si čul njegov voden, zatikajoči se glas, si šel svojo pot. Sicer pa ni bil napačen človek; beracu je dal vedno dva vinjara.

Zenskam pa je ugajal. Nejčeva dvorljivost je podajala roko že suženjstvu. Dekliško čudo je oboževal s sklenjenimi rokami in strmečimi očmi. Če je padla tej ali oni iz rok cvetka ali robec — morda tudi namenoma — je zarinil kar z glavo v cesto, da si je moral loviti svoj namosnik. Marsikrat ga je razbil. Zenske so se zabavale z njim.

Osebam, ki jim je usojeno, da so večni in vsakomur slugi, je tudi zaudano,

da se naglo poroče. Tudi Nejče se je na vrat na nos zaročil s čedno, toda precej naduto in puhloglavo mladenko. Toda ljubezen je ljubezen! O, če bi videli, kako je bil Nejče Šlibar zaročnega večera ves blažen, bi ošteli kalivce njegove sreče. Tako bi sočustvovali z njim, da bi jokali. Ker pa — i seveda, ker ne veste.

Ta znameniti, veliki večer je naš junak pogledaval samo od ljubice pa do kozarca. Pil je iz polne čaše opojnosti sedaj vince, sedaj blaženost. Pijan, ah, pijan sreče se je zavalil pozno v posteljo in prespal vse naslednje dopoldne; popoldne si je pa mencial oči: Niso bile vse to samo lepe sanje? Ne, prelepa resnica! Zvečer pa zopet k čaši opojnosti. Mar mu je ostali svet! Drugi dan Marijin praznik. Kupa izpraznjena še ni bila do dna! Ljubica, ah, še nocoj — dva dni, dva dni božnečega viharja; dva tega doživeli ni, kajpada ne more doumeti in je pač reva.

Tretji dan se je Nejče upokojil. Okopal se je in se pogledal v zrcalu. Nad desnim ušesom ga je nekaj zaščemelo, da se je popraskal:

— Aj, aj, kaj pa pisarnica! Bu, bu!

Šlibarjev starejšina, strog, a moder in vesten uradnik, poštenjak, izven urada celo dovtipnež, je seveda zvedel za zaroko. Ni se hudoval, ker je Šlibar prvi dan izostal; vznemirjal se je pa, ker ga ni bilo tudi drugi dan, na praznik, četudi vsaj toliko, da bi se pokazal.

— Kaj tako je zmešalo reveža? — Gospod predstojnik se je globoko zamislil. Ne, na vsak način ga mora opozoriti, da so uradne dolžnosti prve. Priznati si je pa moral, da ga izziva k ukrepu tudi vsa Šlibarjeva neobčutna osebnost. Nekoliko mrzle vode v vse pregoreče navdušenje bo samo koristilo, kaj — li? —

Njegov sklep je bil trden.

Ko se je Šlibar tretji dan, pobešajoč oči v tla, v slabi nemščini opravičeval, ga je starejšina s presunljivim pogledom zavrnil ostro:

— Čenče! Zaradi zatega kurnjaka, kamor bezljate kot obsedeni, pozabljate uradne dolžnosti? Sramota... Krokali ste, vem, a če se kroka, se mora tudi delati, veste. Posledice si pripisite sami! Na protokol se boste opravičili! Razumete?

Na protokol... Kot strela z jasnega. Koliko strašnih stvari je že čul Nejče o protokolu —. Saj to je vendar disciplinska preiskava, ojoj! Kolegi so se mužali, njega pa je obilval mrzel pot. Sedel se je za svojo mizo, lezel je vkup in se pogrezaval nižje in nižje v zemljo. — Svetla zvezda, zlata Tilka, kje si! Ko bi ti vedela, kako mi je hudo —!

Starejšina je pa že privihral. Polo papirja je položil pred Šlibarja, na nolo pa prste svoje desnice. Obtoženi je bral na čelu pole: Protokol... in slišal je osorne besede:

— Tu na levi je obtožba, na desni pa prazen prostor za vaš odgovor. Uradni jezik je nemški, to veste. Do 10., prosim.

In je šel. Nejčetu se je znova zameglilo pred očmi. — Bog pomagaj in sveta pomagalka, nemški, kakopak! Kaj pa naj napiše? Svojo povest? Ja?

Pol ure si je brisal pot raz čela, teme in raz tilnik.

Sedaj so se mu zasvetile oči, kajti domislil se je Tilke. Mora, mora, že zbog nje, ki jo namerava popeljati pred altar in potem v vrtnice življenja. Lotila se ga je plemenita odločnost, trdna volja; pograbil je za peresnik in ga globoko pomočil. — Torej pišimo, a samo in golo resnico. Oj, velika in dolga bo povest — v mislih kratka, s črkami pa težko dopovedljiva!

Narezal si je listkov, pričel je pisati najprvo v materinščini. Bo že kako prevedel v nemščino. Pisal je in risal debele črke. Vsak gibljaj peresa je spremljal njegov dolgi nos in zdelo se je, da retušira z njim oblike svojim mislim.

Listki so se polagoma polnili, polagal jih je pred se po mizi. Nad njimi se je zbirala meglica pritajenih vzdihov... Ozrl se je na uro — že polenajstih! Ta trenutek se je pa tudi oglašil predstojnik:

— Schon fertig?

Nejče je ponižno prosil za podatek časa.

— Naj bo, do 2. popoldne. Verstanden?

Hvala bogu! Povest se je nadaljevala. Listki so se množili, še več je pa zmečkanih v komico zletelo v košek. Nejče je pisal in pomagal z nosom za žive in mrtve. Ura je odbila dve, vsi so že odšli — razen njega edinega — povesti pa še ni bilo konca...

Predstojnik si je umil roke in se oglašil šaljivo:

— Gospod Šlibar, vi pišete kar cel roman! No, pa mi ga oddajte jutri do 9. Zelo sem radoveden.

Nejče se je oddolžil s poklonom in s hvaležnim, nasim pogledom. Potem je tudi on hitel h kosilu, nakar se je vrnil zopet v pisarnico. Sedel je do večera. Drugo jutro je sedel že na vszegodaj za svojo pisalno mizo in pisal in pisal ter vzdihoval.

Ko je starejšina opazil, da se je vendar le enkrat jenjala velika pisarnja in da bulji nesrečni Šlibar že več kot pol ure nepremično na protokol pred seboj, ga je poklical:

— No, gospod pisatelj! Prinesite svo-

je delo ali opravičilo, da vidimo, kar ste izvolili spesniti.

Upadlih lic in klecajoč, se je Nejče odzval. Ko je položil protokol na predstojnikovo mizo, je globoko vzdihnil. Še kamen bi se omečal.

Starejšina je obračal polno na vse strani, nataknil si je očala, obračal je zopet in se zagledal v prvo stran. Potem se je dvignil. Šlibar je sklepel z zobmi, krčevito je stiskal robec na usta.

— Oprostite, gospod Šlibar, je odgovoril stari gospod ganjeno. — ni mi bilo do tega, da bi vas tako mučil. Če bi vedel, prav gotovo ne. Kar ste napisali, zadošča. Že dobro.

Odklenil je miznični predal; v njem je izginil protokol. Šlibar se je poklonil in odšel. Vrtilo se mu je v glavi.

...

Kaj pa je vendar spesnil Šlibar? Poslušajte! Na protokolu, polnem odtiskov prstov in z lisami ter packami od potnih srag in tinte, je bil zapisan ves zagovor v obliki naslednjega kolosalnega romana:

Ich bitte sich zu entschuldigen!

Bartholomäus Šlibar, asistent.

Ko je nevesta zaznala za Nejčev klasični zagovor, je razdrla z njim vse vezi.

Ker mu ob zaroki ni, mu je pa sodaj častital starejšina, rekši:

— Tako je prav. Ta ženska ni za vas. Spominjali se me boste hvaležnega srca.

Šlibar se je kislega obraza poizkušal smehljati. Ker ga je pa starejšina tudi potrepal po rami, mu je laskala tolikšna intimnost.

Svojega starejšina pa se spominja še dandanes.

Solne vreče

cele, čiste, enkrat rabljene
ne kupuje usako količino

Wlado Radan

Zagreb, Margaretska ul. 4.

STALNO NAMEŠČENJE dobi več dobroizvedenih
za velike in male komade. —
Le trezni in dobri delavci na
se obrnejo na KONFEKJSKO TOVARNO FRAN
DERENDA & CIE, Ljubljana, Emonska cesta št. 8.

Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic

Glavni
Hipotekarna
v Ljubljani
Telefon
173

(prej Kranjska deželna banka)

izvršuje vse bančne
posle in transakcije

Sprejema vloge na hranilne knjižice
in tekoči račun proti naj-
ugodnejšemu obrestovanju

ter daje vsakovrstno kredite in predjume.

Nakup in prodaja valut in deviz.

ZAHVALA.

Ob prebrdki izgubi, ki nas je zadela s smrtjo
naše nepozabne, angeljsko dobre mamice, gospe

JULIJE ANDREJKA

izrekajo vsem, ki so preblagi pokojnici med njeno bo-
lezni in na njenem zadnjem potu v Ljubljani in na
Rovih, bodisi osebno, bodisi z darovanjem prekras-
nih vencev, izkazali svojo ljubezen, globoko in naj-
srčnejšo zahvalo.

V LJUBLJANI, dne 24. septembra 1925.

Zaljučni ostali.

Razpis.

Mestno županstvo v Kamniku raz-
pisuje mesto

občinskega stražnika.

Nastavitev je začasno provizorna s pogodbeno
plačo. Ob zadovoljivem službovanju pozneje definitivno
po določilih za državne službenike. Prosto stanovanje,
kurjava in razsvetljava ter službena obleka.

Prošnje s družinskimi podatki in dokazili o do-
sedanjem službovanju, neoporečnosti in državljanstvu
SHS. s zahtevkom plače je vložiti do 10. oktobra t. l.
pri županstvu v Kamniku. 5458a

Na obroke in posodo
prve svetovne fabrike: STEINWAY, FÜRST, BÜSEKAMP
FER, Original STEINWAY itd. dobite let pri
muziku-strokovnjaku (dvaletni učitelju Glasbene Matice)

ALFONZ BREZNIK

Ljubljana, Mestni trg 3, poleg magistrata.

Istotam najbogatija izbira vsakovrstnih godal, mojstrskih
violon in najfinjših strun.

Najugodnejša trdnica Jugoslavije! 61a

Svetovno znani 1^a Portland cement

znan pred vojno na svetovnem trgu pod
imenom „Lengelfelder cement“

MOJSTRANA - DOVJE

ANALIZA

tu- in in inozemskih uradnih preiskovalšč
je ugotovilo, da spada med najboljše vrste
cimenta v državi. Konkurenčne cene.

Naročila sprejema in daje informacije:

Prodajni urad

„Portland cementa Mojstrana“

LJUBLJANA, Jadranska Podunavska banka.

Pisalne stroje

novi in rabljeni, najcenejši pri 52-a vr

L. BARAGA, LJUBLJANA,
Selenburgova ulica št. 6/L
Telefon št. 980. Telefon št. 980.

Roman

La Dame de Monsoreau

(Zvestoba do groba)

ki so ga „Jutrovi“ čitatelji čitali z iz-
redno napetim zanimanjem

je izšel

Naroča se ga v upravi „Jutra“
v Ljubljani, Prešernova ul. 4

Broširan stane Din 45.—
Vezen v polplatno Din 55.—
Vezen v platno Din 65.—

Kaj piše kritik o knjigi!

Roman je poln divne stare romantike, ki
je ni več v moderni literaturi. Toda mo-
dri njen cvet še vedno dehti, še vedno
se pri takšnem čitvu orose nežne oči, in
tudi debelokožni bralec ne more knjige
odložiti neprebrane. Slovenski prevod bo
v današnji dobi, ko je tako malo zares
dobrega čtiva, trikrat dobrodošel, tembolj,
ker je za obirno, pa zelo okusno iz-
delano in bogato ilustrirano knjigo cena
prav nizka.

Prijatelji dobre knjige, naro-
čite si jo in izpolnite svoje
domače knjižnice!

Zahvala.

V naši globoki žalosti nam je
bilo v veliko tolažbo, ko smo videli
kako iskreno sočustvujejo z nami vsi,
ki so poznali blagega pokojnika. Vsem
Vam, ki ste nam s pisalnimi bese-
dami istmeno ali pismeno izrazili
svoje sožalje in sočustvovali z nami
v najtežjih urah — vsem Vam, ki ste
posuli njegovo prezgodnjo gomilo s
krasnim cvetjem, in vsem ki ste ga
tako številno spremlili na zadnji poti
bodi priščina in iskrena zahvala.

V imenu vseh sorodnikov iz Dunaja
in Ljubljane:

Mara in Elvira Janša-Hille.

Zadružna hranilnica

registrovana posojilna in gospodarska zadruga z o. z.

v Ljubljani

Sv. Petra cesta šte. 19

sprejema vloge na hranilne knjižice in
tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše.
Večje in stalne vloge z odpovednim rokom
obrestuje po dogovoru. Daje posojila proti
vknjižbi, poroštvo in zastavitvi.

Ze pri prvem razredu je zadela v našem zavodu kupljena srečka
šte. 30.282 Din 12.000.—.

Srebrne krone

kupim
po Din 4-25 in stare
golčinarje Din 11 vsako
množino.
Ponudbe je vpsolati na
podružnico „Jutra“
Maribor pod
„Prodajno srebro“.

„Jutrov“ roman LUCIFER

kateroga skorinekor napeta
veščina, prepletena s fan-
tastičnimi zapletljivimi od-
vetkami do konca, ki prina-
šajo navdušenemu čitatelju
s interesantnim razmotri-
vanjem vseh hip presene-
čenja, ki mu še dandanašnji
očaranje in konstantna in
sopet presenečenja tako, da
so čitatelji neoporeno priča-
kovali vsako nadaljevanje
romana, je iskal in se do-
biva pri upravi „Jutra“ v
Ljubljani.

Vsi ki so ga čitali
in oni, ki niso imeli
te prilike, naj si ga
tako naj naroče za
domače knjižnice.
30lj zabavati Vas ne
nore nobena knjiga!
Vešana stane 50 Din
Broširana pa 45 Din

Klišeeje vseh vrst

v poljubni velikosti za vse vrste eno- in večbarvne tiska
izdeluje v kratkem času

„JUGOGRAFIKA“ KLISARNA

V LJUBLJANI, SV. PETRA NASIP ST 23.

Naročila sprejema tudi oglasni oddelček uprave „Jutra“, Prešernova ulica 4.